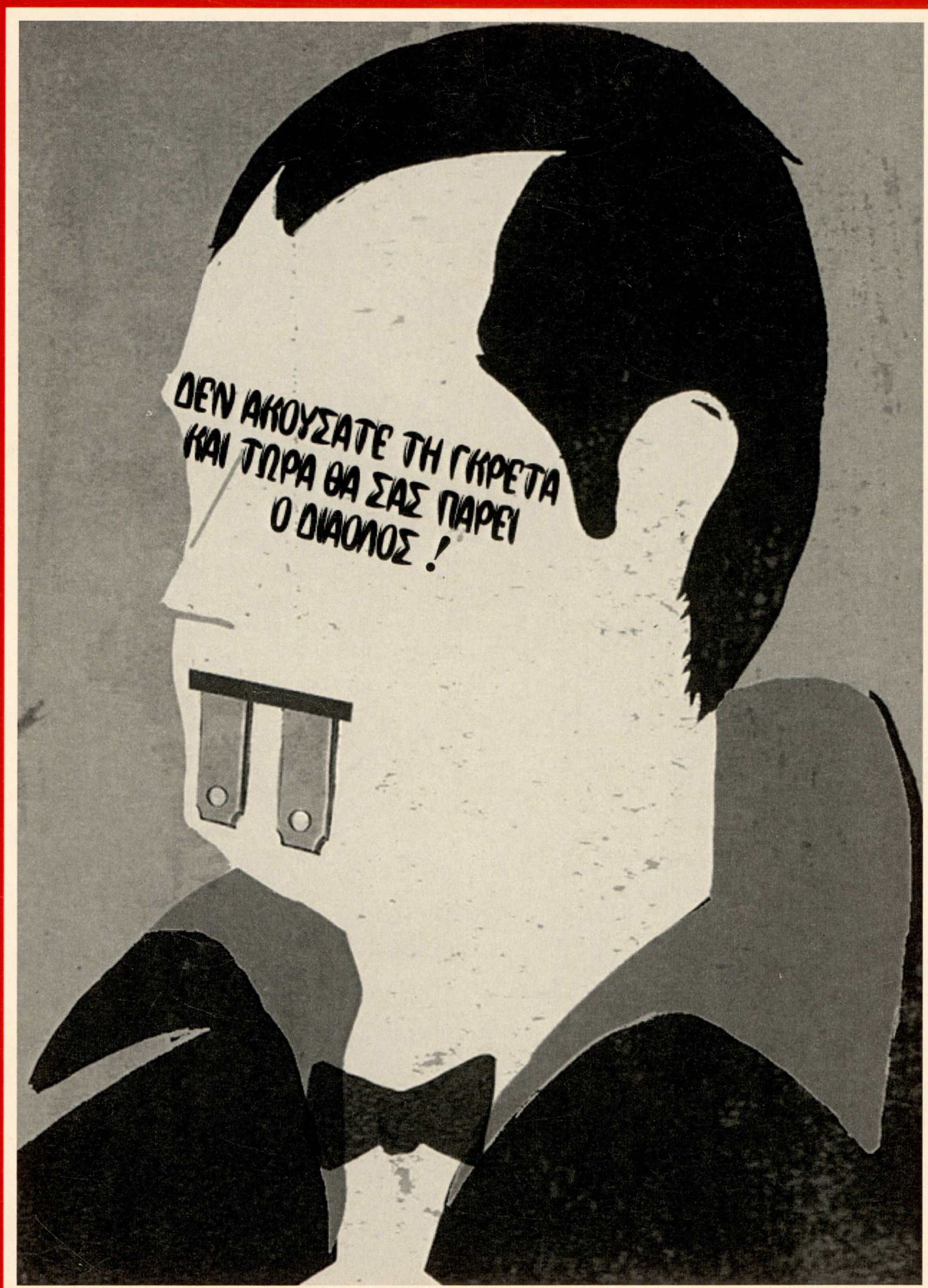
151

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΑΣΙΣΜΟ

Τεύχος # 26 // Φθινόπωρο-Χειμώνας 2022 // 1,5 €

NO FUTURE, σα να λέμε η κρατική πολιτική για την πάρτη μας // «ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΑΣ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟ ΕΘΝΟΣ!» η κρατική προστασία ανηλίκων και ένα κομμένο χαμόγελο // ΑΠ' ΤΟ ΚΑΔΡΟΝΙ ΣΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ, ένα σχέδιο αφομοίωσης των μεταναστών που μισοπέτυχε 2000-2010 // ΠΟΙΑ ΟΡΑΤΟΤΗΤΑ; ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΛΕΜΜΑΤΟΣ ΜΑΣ. προβλήματα για το τι είναι ομοφυλοφιλία με αφορμή δυο πρόσφατα βιβλία // ΤΣΙΓΓΑΝΟΙ ΚΑΙ ΜΠΑΛΑΜΟΙ ΣΤΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙ: η δημόσια τάξη, η πρόνοια και η υλικότητα του ρατσισμού // ΠΕΡΙ ΟΡΙΟΥ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ: δηλαδή ενός πολιτικο-οικονομικού δείκτη // «ΤΟ ΙΔΙΟ ΚΑΡΒΕΛΙ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ ΕΔΕΣ»: υλικές και συμβολικές διαστάσεις της μεταπολίτευσης

NO FUTURE

η κρατική πολιτική για την πάρτη μας

30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΡΑ η ελληνική κοινωνία έμαθε να ζει με πατριωτισμό και αχόρταγο φιλοτομαρισμό. Και τώρα έρχεται ο λογαριασμός.

ΑΦΟΥ ΣΑΚΑΤΕΥΤΗΚΑΝ μπόλικα μυαλά, ο μόνος που μπορεί να πει τι σκατά γίνεται γύρω μας είναι το κράτος, δεξιό κι αριστερό, όπως το κάνει τα τελευταία 12 χρόνια. Δηλαδή:

-Να καταλαβαίνουμε την «οικονομική κρίση» σαν κακία της κυρίας Μέρκελ και να ρίχνουμε μούτζες στο Σύνταγμα!

-Να ακούμε «προσφυγική κρίση» και να χειροκροτάμε τα στρατόπεδα κράτησης μεταναστών και τις ΜΚΟ!

-Να μας λένε ότι ο «κορωνοϊός» είναι η εκδίκηση της φύσης και να παίρνουμε για θεραπεία εξακριβώσεις μέσω sms και πειθάρχηση!

-Να σκάνε «κλιματική και ενεργειακή κρίση» σαν αποτέλεσμα πολιτικής «τρελών δικτατόρων», ώστε να ξοδεύουμε λιγότερα σε φαγητό, ούτως ή άλλως που να βρούμε και μισθό να ξοδέψουμε! Κάτσε σπίτι χωρίς ρεύμα, λοιπόν, και κάνε προσευχές!

ΕΝΤΩΜΕΤΑΞΥ, θα μας ταΐζουνε κάθε μέρα τηλεοπτικά εγκλήματα για να περιμένουμε να μας λύσει το πρόβλημα η αστυνομία!

ΑΦΟΥ ΛΟΙΠΟΝ μας έχουν κάνει να πιστεύουμε ότι δεν έχουμε μέλλον παρά μόνο μέσα από ουρές και επιδόματα, καβάτζες και κόμματα, σε ζωές πειθαρχίας απ' το σχολείο και το σπίτι μέχρι τη δουλειά και τον δρόμο, μας βομβαρδίζουν ακατάπαυστα με τις πιο απίθανες εκστρατείες τρόμου και σενάρια καταστροφής.

ΑΥΤΗ Η ΚΡΙΣΗ όμως είναι μία και περνάει πάνω απ' τα δικά μας τομάρια – της εργατικής τάξης. Το ξεζούμισμα των μεταναστών εργατών, η πολεμική οικονομία, η αστυνομία, οι οθόνες και οι «ειδικοί» (ιός, κλίμα, ενέργεια και πάει λέγοντας), είναι όλα τους πλευρές μιας και μόνο ανομολόγητης πραγματικότητας:

ΑΥΤΟΣ Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ εδώ και αιώνες γυρίζει με βάση τη δική μας εργασία μας και τις δικές τους εθνικές ιδεολογίες, δηλαδή τον τρόπο που τα αφεντικά μας εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους χωρισμένα σε κράτη και διακρατικούς ανταγωνισμούς.

ΑΝ ΤΟ ΘΥΜΙΖΟΥΜΕ αυτό στον εαυτό μας συνέχεια, μπορεί και να βγούμε απ' τον βούρκο στον οποίο μας χώσανε και μας κλωτσάνε.
Τα εθνικά συμφέροντα δεν είναι δικά μας. Στην προετοιμασία των κρατών για πόλεμο, θα πρέπει να οργανωθούμε μαζί με άλλους που περνάνε τα ίδια ζόρια με εμάς... γιατί όντως, μέλλον δεν επιφυλάσσεται για όλους μας!

Για επικοινωνία μαζί μας
γνώμες, ανταποκρίσεις και κριτικές
μη διστάσετε! Στείλτε μας στο
antifa_ngt@yahoo.com
Τα υπόλοιπα θα τα μαθαίνετε και από εδώ
https://antifa-ngt.espivblogs.net/

editorial

Ενώ τα λεφτά με τα οποία βγάζουμε τον μήνα είναι όλο και πιο λίγα, ό,τι είναι ακόμα στη θέση του γύρω μας – βασικά το κράτος, ο μεγάλος εργοδότης και χορηγός – υπάρχει χάρη στην άφθονη σύγχυση που κυκλοφορεί στην ελληνική κοινωνία, τις ιδεολογίες που τρώμε με το κουτάλι, κάποια παλιά ψυχοτεχνικά τρικ διάδοσης μαζικού φόβου που δοκιμάζονται ανά χρονιά, εξάμηνο, μήνα, βδομάδα και μέρα, την παλιά καλή συνήθεια στις αλυσίδες μας, τις πιο γελοίες από ποτέ ιδέες της πατρίδας και της θρησκείας, τη γενικευμένη απαισιοδοξία, την υπεράσπιση των ατομικών και συλλογικών συμφερόντων όσων βολεύονται με τις παρούσες ισορροπίες στον κόσμο και, βέβαια, την αδύνατη σκέψη φαντασίωσης ύπαρξης έστω μιας εναλλακτικής καθημερινότητας.

Θα βγάλουμε τον «δύσκολο χειμώνα», ανάλογο του 1942(!), για τον οποίο μας προετοιμάζουν; Ή θα καταλήξουμε με σβηστά φώτα, άδειο ψυγείο και χιλιάδες ευρώ λογαριασμούς; Θα πάμε από την τελευταία παραλλαγή του κόβιντ ή τους πυραύλους που ετοιμάζει ο σουλτάνος; Θα πέσει κομήτης στη γη ή θα μας προλάβει ο πυρηνικός όλεθρος; Θα πάμε από κατανάλωση πλαστικού που το τρώμε μέσα απ' τα ψάρια που το τρώνε μέσα απ' τη θάλασσα που πετάμε τα σκουπίδια μας ή από το γεγονός ότι κοιμόμαστε λιγότερες από 7 ώρες την ημέρα; Οι εκστρατείες τρόμου οργανώνονται αρμονικά στα επιτελεία των τηλεοπτικών ή διαδικτυακών συμβουλίων και όλοι ψωνίζουν απ' τον ίδιο πάροχο, το κράτος! Οι εκστρατείες τρόμου στοχεύουν στο μυαλό, γυρεύουν να απομονώσουν τον καθένα μας και να τον θέσουν ενώπιον του φόβου του θανάτου ή και κάτι πολύ χειρότερου, ενός συλλογικού ολέθρου. Τα άτομα νιώθοντας τη μηδαμινότητά τους, αναμένουν τον οργανωμένο συλλογικό προστάτη, τα κράτη, να τους σώσουν από οτιδήποτε απειλητικό. Η ιδεολογία δεν κάνει μόνη της τη δουλειά.

Ενώ μπαίνουμε ρητά πλέον σε μια εποχή παγκοσμίου πολέμου οι εξαρτημένοι μισθολογικά απ' το κράτος είναι πιο πολλοί από ποτέ: 2,5 εκατομμύρια οι συνταξιούχοι, ένα εκατομμύριο δουλεύει σε κρατικές υπηρεσίες και σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα απ' το κράτος, ενώ αγνοούμε πόσες εκατοντάδες χιλιάδες δουλεύουν στον ιδιωτικό τομέα που παίρνει επιχορήγηση απ' το κράτος. Βάλτε στο λογαριασμό και περίπου ενάμιση εκατομμύριο ανήλικα ανθρώπινα θηλαστικά στην Ελλάδα που αναμένουν να τραφούν απ' τους ίδιους μισθούς (με τις γνωστές εξαιρέσεις της παιδικής εργασίας).

Ούτως ή άλλως τα κράτη έχουν τη δυνατότητα να ακούγεται η φωνή τους – δηλαδή οι εξηγήσεις τους για τον σημερινό κόσμο – καμπάνα! Το έκαναν από πάντα και το πράγμα πια έχει μετουσιωθεί σε ένα υπολογίσιμο βάρος μέσα στον εγκέφαλο του καθενός. Και όταν, στο πρόσφατο παρελθόν, το κεντρώο-δεξιό κράτος αντιμετώπισε κάτι προβληματάκια να περάσει τη γραμμή του, ευπρόσδεκτη και σωτήρια υπήρξε και η προσπάθεια του αριστερού του εαυτού. Πόσο μάλλον, λοιπόν, το πετυχαίνουν τώρα σε μια εποχή που αποδεικνύονται σαν ο μόνος εργοδότης και ταυτόχρονα ρυθμιστής του κόστους ζωής. Το NO FUTURE, το μηδενικό μέλλον είναι από μόνο του καλός δείκτης προσανατολισμού και για την ευθυγράμμιση στις κρατικές αφηγήσεις για το τι δεν πάει καλά σήμερα.

Αυτές οι αφηγήσεις δεν θέλουν και πολύ παίδεμα. Είναι κατά κύριο λόγο εθνικές. Τόσο για την σκέτη οικονομική κρίση («τα μνημόνια!») όσο και για την ενεργειακή φταίνε οι ξένοι, τους οποίους χάριν ποικιλίας εκπροσωπούν η Γερμανία, η Ολλανδία κτλ, ενώ σε σταθερό φόντο – και για λόγους εθνικής συσπείρωσης – πρέπει να παίζει η Τουρκία. Οι εθνικές αφηγήσεις (οι άτιμοι οι ξένοι μας επιβουλεύονται και θέλουν το κακό μας!) ήταν αρκετές το 2015 να βγάλουν τον ΣΥΡΙΖΑ και κυβέρνηση. Απ' το 2015 και έπειτα ζούμε σε μια νέα ταχύρρυθμη μετάβαση. Ο πρόσφατος απειλητικός ξένος, οι μετανάστες, απέγιναν η χρυσή ευκαιρία να γλιτώσει η Ελλάδα την πλήρη κατάρρευση. Στη λεγόμενη «μεταναστευτική κρίση» το αριστερό κράτος έβαλε μπρος το

κύριο αντιρατσιστικό του επιχείρημα: οι μετανάστες θα φέρουν λεφτά. Και φέρανε. Λεφτά απ' την Ευρωπαϊκή Ένωση για στρατόπεδα. Λεφτά από μαύρη εργασία σε χωράφια και αλλού. Λεφτά για νεκραναστημένα ξενοδοχεία στα οποία θα έμεναν οι «πρόσφυγες». Οι λύσεις αυτές παγιώθηκαν πλέον. Λίγο η ανάγκη για «σιτάρκεια» (sic) στο περιβάλλον της παγκόσμιας κρίσης, λίγο το ότι δεν μπορεί ακόμα να γίνει μια βίαιη αναδιάρθρωση της εργασίας για τους Έλληνες, ακόμη και η δεξιά του κράτους, η *Καθημερινή* αναγνωρίζει ότι θέλει 600.000 εργάτες μετανάστες για να τα βγάλει πέρα η οικονομία. Ακόμα χειρότερα για τα επικοινωνιακά της επιτελεία η δεξιά φαίνεται να αγκάλιασε ακόμη και το δεύτερο και τελευταίο αριστερό, αντιρατσιστικό επιχείρημα: οι μετανάστες αυτοί να αρχίσουν να γίνονται Έλληνες! Θα λυθεί και το δημογραφικό...

Τα τελευταία δύο χρόνια πάντως και ενόψει του ότι οι εθνικές ερμηνείες δεν είναι από μόνες τους επαρκείς σε κοινωνίες καλοζωισμένες εδώ και μισό αιώνα που τώρα απαιτούνται απ' αυτές θυσίες, εμφανίστηκαν και οι νέες ερμηνείες: να σώσουμε τη φύση, να σώσουμε την υγεία του πλανήτη. Από τον «κορωνοϊό» που πλασαρίστηκε σαν η εκδίκηση της φύσης για την ντόλτσε βίτα που κάναμε γενικώς όλοι μαζί τόσα χρόνια στη Δύση, μέχρι την «κλιματική και ενεργειακή κρίση» που ήρθε σαν αποτέλεσμα πολιτικής «τρελών δικτατόρων» (του Τραμπ που δεν πιστεύει στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και του Πούτιν που απλά είναι μαλάκας), τα διάφορα κράτη κατάφεραν να επιβάλουν μια σειρά πειθαρχιών – που ονομάζονται νέες συνήθειες – από τη μάσκα μέχρι τώρα τον ρυθμιστή του κλιματιστικού και ένας σκασμός άλλες τρελές ιδέες έρχονται.

Η πολιτιστική βιομηχανία ακολουθεί κατά πόδας τις νέες-παλιές ιδεολογίες για να συντονιζόμαστε. Έχετε προσέξει που αυξάνονται και πληθύνονται οι ταινίες με υπερ-ήρωες; Στις ταινίες με υπερ-ήρωες στα τελειώματα του Ψυχρού Πολέμου και στην αυγή της νέας εποχής που σήμερα ωριμάζει, οι κακοί ήταν δύσμορφα τέρατα, το αυθεντικό κακό, ενώ οι καλοί ήταν «συμπεριληπτικοί» (sic). Ο δυτικός καπιταλισμός βλέπετε γιόρταζε την οριστική του (όπως φαινόταν τότε) ηγεμονία. Το απλοποιημένο good Vs bad έδωσε στη συνέχεια τη θέση του σε πιο περίπλοκες ιδεολογικές επεξεργασίες. Για παράδειγμα, στην ταινία *Logan* (το 2017), ανασύρεται μια ιστορία του Γούλβεριν στην οποία οι καλοί είναι μια παρέα ανήλικων υπερ-ηρώων που μεγάλωσαν μέσα σε ένα εργαστήριο στο Μεξικό -ανήλικων μεταναστών στην πραγματικότητα- και προσπαθούν να περάσουν κυνηγημένα προς τον Καναδά, ενώ στο ρόλο του κακού είναι το ίδιο το κράτος. Στους *Avengers: Endgame* (το 2019), ο κακός της ταινίας, ο Thanos, σαν άλλος μαλθουσιανός δαρβινιστής εξοντώνει τον μισό πληθυσμό της γης γιατί οι άνθρωποι δεν έχουν τις παραγωγικές πηγές για να ζήσουν όλοι και θα καταλήξουν σε αιώνες πείνας και πολέμου! Σε κάθε μία απ' αυτές τις ταινίες αντιστέκονται οι υπερ-ήρωες, κάποιοι καλλίγραμμοι τύποι και τύπισσες με υπερδυνάμεις, οι οποίοι – συμβολικά – αναπαριστούν κάποιους από μηχανής ηγέτες, ή στην καλύτερη γενικώς τους μετανάστες, τις γυναίκες, τον λαό!

Εμείς βέβαια σήμερα παίρνουμε τις πλήθιες συμβουλές αν κρυώσουμε εν μέσω ενεργειακής κρίσης να γίνουμε χειμερινοί κολυμβητές ή να φοράμε διπλό πουλόβερ μέσα στο σπίτι γιατί το κράτος μας δεν θέλει απλά να μας εξοντώσει! Η πραγματική ζωή απ' την άλλη δεν έχει ιλουστρασιόν εξώφυλλο, δεν έχει εμάς με υπερ-δυνάμεις αλλά ούτε και το κράτος παντοδύναμο. Έχει Άδωνη Γεωργιάδη και Γιώργο Κατρούγκαλο, ουρά στο σούπερ μάρκετ και στο νοσοκομείο, vouchers.gov.gr, μια καθημερινότητα με πάνοπλους μπάτσους, εντατική δουλειά ή συνεχή επισφάλεια, και νταβατζήδες με άκρες στο κόμμα και το τοπικό αστυνομικό τμήμα.

Αυτή η χώρα, όπως και όλες οι άλλες, εδώ και αιώνες γυρίζουν με βάση τη δική μας εργασία μας και τις δικές τους εθνικές αφηγήσεις, δηλαδή τον τρόπο που τα αφεντικά μας εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους χωρισμένα σε κράτη και διακρατικούς ανταγωνισμούς. Αν το θυμίζουμε αυτό στον εαυτό μας συνέχεια, μπορεί και να βγούμε απ' τον βούρκο στον οποίο μας χώσανε και μας κλωτσάνε. Τα εθνικά συμφέροντα δεν είναι δικά μας. Στην προετοιμασία των κρατών για πόλεμο, θα 'πρεπε να οργανωθούμε μαζί με άλλους που περνάνε τα ίδια ζόρια με εμάς... γιατί όντως, μέλλον δεν υπάρχει για όλους μας!

Αυτά είπε πάνω-κάτω η συνέλευση του antifa negative κολλώντας την αφίσα της δίπλα σελίδας στο κέντρο και σε γειτονιές της Αθήνας τον Οκτώβριο του 2022 και αναμένοντας τον «δύσκολο χειμώνα» που το κράτος μας, μας υπόσχεται..

«Τα παιδιά σας ανήκουν στο έθνος!»
Η κρατική προστασία ανηλίκων και ένα κομμένο χαμόγελο

Έναν χρόνο μετά τη δολοφονία της Κάρολαϊν στα Γλυκά Νερά και λίγους μήνες μετά το έγκλημα της Ρούλας Πισπιρίγκου στην Πάτρα, και την ενασχόληση των πάντων με αυτό κάθε μέρα – όλη μέρα, άλλο ένα έγκλημα ήρθε να σοκάρει την ελληνική κοινωνία, αυτό του Κολωνού. Άλλη μια υπόθεση που όπως φαίνεται θα συζητιέται σε εθνικό επίπεδο για άλλους έξι μήνες. Μέχρι να βρεθεί το επόμενο. Και κάπως έτσι περνάει η κρίση, η καθημερινότητα των διπλάσιων μπάτσων και των μειωμένων μισθών. Εντωμεταξύ, τα στυγερά, αποτρόπαια, φρικιαστικά (και λοιπά επίθετα-κλισέ του δημοσιογραφικού λόγου) εγκλήματα προσπαθούν να κρατάνε αυτή την κοινωνία συνεκτική. Ότι τα διάφορα τέρατα ζούνε ανάμεσά μας, ότι πρέπει να μας βρούνε φοβισμένους και επιφυλακτικούς, συσπειρωμένους ενάντια στο αποτρόπαιο σαν μια γροθιά – και εν τέλει λυτρωμένους από το ταχύ και αποτελεσματικό έργο της αστυνομίας.

Και τι δουλειά έχει να ασχοληθεί ένα αυτόνομο αντιφασιστικό περιοδικό με τα συγκλονιστικά ρεπορτάζ των καναλιών και τη σαπίλα που ζέχνουν τα σόσιαλ μίντια; Καμία, πλην ίσως του να επισημάνει ίσως τις δομές της βίας πίσω απ' το δήθεν αναπάντεχο. Και εδώ η ιστορία του Κολωνού προσφέρεται για να αναδειχθούν τέτοιες δομές, αντί να γίνει αυτό που γίνεται συνήθως και γίνεται ήδη: να αντιμετωπιστεί σαν ηθικό σκάνδαλο. Δεν πέσαμε απ' τα σύννεφα που η φιγούρα του νταβατζή ανηλίκων ταυτίζεται με αυτήν του θρήσκου μαγαζάτορα που παίρνει απευθείας αναθέσεις κονδυλίων από το υπουργείο Υγείας! Δεν πέσαμε απ' τα σύννεφα καν που η πορνεία ανηλίκων ανθεί και στις μέρες μας, όπως ακριβώς δείχναμε κάνα-δυο τεύχη πιο πριν για την ανδρική πορνεία ανηλίκων στις δεκαετίες του 1960 και του 1970! Δεν πέσαμε απ' τα σύννεφα που ένα 12χρονο κορίτσι μεγάλωνε στον ταξικό πάτο σαν να ήταν γυναίκα και, βέβαια, που για ακόμη μια φορά η μητέρα της μικρής στοχοποιήθηκε, ενσαρκώνοντας τη φιγούρα του απόλυτου κακού.

Και πράγματι θα γράφαμε για κάτι απ' όλα αυτά αν δεν πέφταμε πάνω σε ένα άρθρο του Μιχάλη Τσιντσίνη στην Καθημερινή με τίτλο «Κώστας Γιαννόπουλος: Βρασμός». [1] Ο Μιχάλης Τσιντσίνης μας ανάγκασε να στρέψουμε το βλέμμα μας και κάπου αλλού. Στο μικρό αρθράκι, ο δημοσιογράφος αναρωτιέται τι θα απογίνουν τα παιδιά της οικογένειας του Κολωνού τώρα που προφυλακίστηκαν και οι δύο γονείς τους. Και εκεί που περιμένει κανείς μία απ' τα ίδια, μια έκκληση στους κοινωνικούς λειτουργούς και την πρόνοια να παρέμβουν, ξάφνου εμφανίζεται ένα ενδο-κρατικό μπιφ:

«Χθες, σε μία από τις –ποιος μετράει;– πολλές τηλεοπτικές εμφανίσεις του τα τελευταία εικοσιτετράωρα, ο πρόεδρος του «Χαμόγελου» συνέστησε «μακριά οι κάμερες (από τα παιδιά)· μακριά η συζήτηση· διαταράσσεται η παιδική αθωότητα». Ήταν ο ίδιος που ήδη από το βράδυ της Παρασκευής είχε ανακοινώσει «ζωντανά» σε τηλεοπτική εκπομπή πού κατέληξαν τα παιδιά. (Δεν αποκλείεται να είχε προλάβει να το ανακοινώσει, ενώ τα παιδιά ήταν ακόμη καθ' οδόν.) Ήταν ο ίδιος που σε κάθε παράθυρο επαναλάμβανε μετά ότι «μόνο» η δική του δομή –και όχι κάποια δημόσια– μπορούσε να τα υποδεχθεί.

Μέσα από τα χάσματα μιας διοικητικής αλυσίδας που δεν λειτουργεί, η υπόθεση αυτή αφέθηκε να γίνει εργαλείο για να αναβιώσει η αντιπαράθεση του Γιαννόπουλου με την κυβέρνηση, με αντικείμενο τον πρόσφατο νόμο για τα ιδρύματα.»

Προς τι το μένος απ' τις στήλες της Καθημερινής για τον μίστερ «Χαμόγελο του Παιδιού»; Ποιος είναι ο πρόσφατος νόμος για τα «ιδρύματα»; Πάλι πιαστήκαμε αδιάβαστοι; Και συνεχίζει ο Τσιντσίνης: «τα παιδιά θα περίμεναν ακόμη στο νοσοκομείο τις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου να γνωματεύσουν αν μπορούν να μεταφερθούν σε ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον. Για να μην περιμένουν άλλο, υπήρξε κινητοποίηση σε ανώτατο θεσμικό επίπεδο και με εισαγγελική εντολή μεταφέρθηκαν στη γνωστότερη ιδιωτική δομή παιδικής προστασίας, στο Χαμόγελο του Παιδιού». Και εκεί κάπου αρχίσαμε να αναρωτιόμαστε τι ρόλο βαράει το Χαμόγελο του Παιδιού και γιατί έχει το γόητρο ενός κρατικού φορέα ενώ υποτίθεται είναι απλά μια ΜΚΟ; Κάπου εκεί θυμηθήκαμε όλα αυτά τα τηλεοπτικά μηνύματα με τα amber alert του Χαμόγελου του Παιδιού, θυμηθήκαμε τις φωτεινές πινακίδες στην Αττική Οδό για τα εξαφανισμένα παιδιά, θυμηθήκαμε τις χιλιάδες αναφορές στο Χαμόγελο εδώ και εκεί στις οποίες πάντοτε ο εγκέφαλός και η μνήμη μας άφηναν απ' έξω. Στη συντακτική ομάδα του περιοδικού οριακά δεν ξέραμε αν το «Χαμόγελο» είναι κρατικός, ημι-κρατικός ή ιδιωτικός φορέας. Και μάλλον η σύγχυσή μας οφειλόταν εν μέρει και στο πως ο ίδιος ο φορέας μιλάει για τον εαυτό του.

Αλλά πρώτα το νομοσχέδιο. Ποιο ήταν το νομοσχέδιο για τα «ιδρύματα»; Τον Φεβρουάριο του 2022 λοιπόν κατατέθηκε από την υφυπουργό Εργασίας, Δόμνα Μηχαηλίδου, προς διαβούλευση το νομοσχέδιο για τη βελτίωση συνθηκών φροντίδας των παιδιών στα ιδρύματα. Το Μάιο του ίδιου έτους ο νόμος πέρασε. Και μαζί με την ψήφιση του νόμου ο κύριος Γιαννόπουλος σταμάτησε να χαμογελάει. Η εναντίωσή του στο νομοσχέδιο εκφράστηκε με όλους τους δυνατούς τρόπους. Από τα τηλεοπτικά παράθυρα που τον φιλοξενούσαν κάθε μέρα μέχρι το (ομολογουμένως αποτυχημένης έμπνευσης) χάσταγκ #cancel40494. Καθόλου δεν του άρεσε του κ. Γιαννόπουλου το νομοσχέδιο, κι αν παρακολουθούσε κανείς τι έλεγε στα τηλεπαράθυρα (ευχαριστούμε youtube!) θα νόμιζε ότι το νομοσχέδιο αυτό είχε σκοπό να κλείσει τις δομές του Χαμόγελου του Παιδιού επειδή είχαν 12τ.μ κουζίνα αντί για 15τ.μ. Και θα αναρωτιόταν μαζί με τους υπόλοιπους εξοργισμένους πολίτες αυτής της κοινωνίας: «μα καλά πάνω από την ευτυχία των παιδιών να μπαίνουν τα 3 τετραγωνικά μέτρα;» Οι έντονες αντιδράσεις του Χαμόγελου από την άλλη και η γελοιότητα των προφάσεων που επικαλούνταν για να εναντιωθούν στο νόμο, προκαλούσαν αν μη τι άλλο και μια καχυποψία στην έμπειρη συντακτική ομάδα.

Όπως μας διαφώτισε γρήγορα ένα τουρ στον μαγικό κόσμο του ίντερνετ και της ιστοσελίδας του Χαμόγελου, το ευαγές αυτό ίδρυμα έχει μηνιαία έσοδα 26.000.000 ευρώ, έξοδα 15 εκατομμύρια, άρα και ετήσιο πλεόνασμα 11 μύρια ευρώ. Από που διάολο έρχονται όλα αυτά τα χρήματα; Οι χορηγοί του Χαμόγελου είναι όλα τα μεγαλοαστικά αφεντικά αυτής της χώρας, δηλαδή εφοπλιστές, φαρμακοβιομηχανίες, τηλεοπτικά κανάλια, εταιρείες τηλεπικοινωνίας, μέχρι και η Microsoft! Με δεδομένα τα παραπάνω κονέ και τα αντίστοιχα χρήματα, ο κ. Γιαννόπουλος δεν μοιάζει ακριβώς και σαν ο υπερασπιστής της ευτυχίας των παιδιών αλλά μάλλον ένας εκπρόσωπος μεγαλο-αφεντικών. [2] Μήπως τελικά το πρόβλημα του Γιαννόπουλου δεν είναι τα 3 τ.μ. στην κουζίνα;

Σύλλογος "Το Χαμόγελο του Παιδιού"

Κατάσταση Εισπράξεων- Πληρωμών

1 Ιανουαρίου 2019-31 Δεκεμβρίου 2019

Εισπράξεις	
Έσοδα από ενέργειες ανεύρεσης οικ/κων πόρων	2,757,655.82 €
Επιδοτήσεις - Επιχορηγήσεις	1,669,273.98 €
Εισφορές - Δωρεές	5,640,084.97 €
Έσοδα από εκμετάλλευση ακινήτων	240,694.13 €
Έσοδα απο πωλήσεις παγίων	15,748,164.89 €
Τόκοι & χρηματοοικονομικά έσοδα	284,076.89 €
	26,339,950.68 €

Πληρωμές	
ΚΤΙΡΙΑ, ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ-ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ & ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	336,474.65 €
ΑΓΟΡΑ ΚΙΝΗΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΣΥΛΛΟΓΟΥ-ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ & ΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤ/ΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	445,356.03 €
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΠΛΩΝ & ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ-ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ & ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ	213,340.44 €
Έξοδα αγοράς υλικών εκμ/σης για υποστήριξη δραστηριοτήτων	849,546.82 €
Αμοιβές προσωπικού διοίκησης	1.805.131.89 €
Αμοιβές προσωπικού προστασίας και φροντίδας των παιδιών, προσωπικού κοινωνικής ριμνας. Αμοιβές προσωπικού υποστήριξης	8,561,630.67 €
Αμοιβές τρίτων	404,267.54 €
Εξοδα για παροχές (ενοίκια, τηλέφωνα, ασφάλιστρα κλπ)	430,624.69 €
Φόροι-Τέλη	539,646.33 €
ΕΞΟΔΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ	258,577.25 €
ΕΞΟΔΑ ΤΑΞΙΔΙΩΝ	149,563.45 €
Διάφορα έξοδα	978,158.30 €
ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	19,006.32 €
ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΕΞΟΔΑ	47,611.92 €
	15,038,936.30 €
Πλεόνασμα	*11,301,014.38 €*

Μαρούσι 10 Φεβρουαρίου 2020

Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος
Πρόεδρος Δ.Σ.

Αν διαβάσει κανείς το νομοσχέδιο, πλην των κριτηρίων περί τετραγωνικών μέτρων, θα διαπιστώσει σύντομα ότι ο νόμος το βασικό που κάνει είναι να καθιερώνει εποπτεία σε όλα τα ιδιωτικά και εκκλησιαστικά ιδρύματα, τα οποία είναι 89 τον αριθμό πανελλαδικά. Συγκεκριμένα, το άρθρο 16 του νομοσχεδίου, με τίτλο «Εποπτεία» αναφέρει ότι το κράτος θα ορίζει επόπτη τον οποίο ονομάζει «κοινωνικό σύμβουλο» για όλες τις δομές που φιλοξενούν παιδιά. Ο επόπτης λοιπόν βάσει νόμου θα μπορεί να επισκεφτεί ανά πάσα στιγμή το κάθε ίδρυμα και να ζητήσει βιβλία, ατομικούς φακέλους του κάθε παιδιού και να επιθεωρήσει τις εγκαταστάσεις. Οι υπάλληλοι και η διοίκηση θα πρέπει να είναι συνεργάσιμοι μαζί του. Μάλιστα «για την πραγματοποίηση του ελέγχου ο Κοινωνικός Σύμβουλος έχει τη δυνατότητα: α) Να συνομιλεί με το διοικητικό, επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό, τους εθελοντές, καθώς και τους φιλοξενούμενους της Μονάδας, β) Να έχει πρόσβαση στους ατομικούς φακέλους των φιλοξενούμενων καθώς επίσης και σε όλα τα βιβλία που τηρούνται στη Μονάδα». Μεταξύ των βιβλίων που θα μπορεί να ελέγχει ο επόπτης είναι και αυτά των υιοθεσιών. Τώρα εμείς επειδή είμαστε καχύποπτοι, διαβάζοντας και τα παραπάνω, υποθέσαμε ότι η διοίκηση του Χαμόγελου μάλλον έχει πρόβλημα με τον έλεγχο των βιβλίων (των οικονομικών; των υιοθεσιών;) και την πρόσβαση που θα έχει το κράτος, επί ποινής κλεισίματος των δομών και προστίμων, σε όσους δουλεύουν ή κατοικούν στις δομές του Χαμόγελου.

Βέβαια δεν γράφτηκε και σκέτα από καχυποψία αυτό το κείμενο. Όπως μας πληροφόρησε το Χαμόγελο απ' το λογαριασμό του στο Twitter, τα αφεντικά που κάνουν δωρεές στο Χαμόγελο του Παιδιού – σ.σ. και τα οποία ως γνωστόν φορο-ελαφρύνονται σημαντικά όταν κάνουν δωρεές και φιλανθρωπία – δεν ψήνονται για οικονομικό έλεγχο απ' την εφορία.

Χαμόγελο του Παιδιού
@hamogelo · Ακολουθήστε

Τραγικό ● σταθερός Χορηγος μας. εβγαλε ανακοίνωση σαν εταιρία, για την υποστήριξη του @hamogelo και την επόμενη ημέρα δέχθηκε εξονυχιστικό έλεγχο από το τμήμα δημοσίων εσόδων και του είπαν ότι ακολουθεί Και έλεγχος περιφέρειας, το κατέβασε αμέσως φοβήθηκε

3:57 μ.μ. · 18 Μαΐ 2022

Διαβάστε ολόκληρη τη συζήτηση στο Twitter

5,1 χιλ. Απάντηση Αντιγραφή συνδέσμου

Έκδοση Κυριακής Πρωτοσέλιδα ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ

ΕΛΛΑΔΑ

Βίντεο - ντοκουμέντο: Η μικρή Μαρία χορεύει σε γλέντι των Ρομά

Γυρίστηκε πριν 3 εβδομάδες - Της συμπεριφέρονταν σαν αρκούδα που χορεύει και την έβαζαν να ζητιανεύει, γράφει η βρετανική εφημερίδα - Σήμερα στον ανακριτή οι «γονείς» της, στη δημοσιότητα σε λίγο και οι φωτογραφίες τους

Στιγμιότυπα δράσης για την ευτυχία των παιδιών

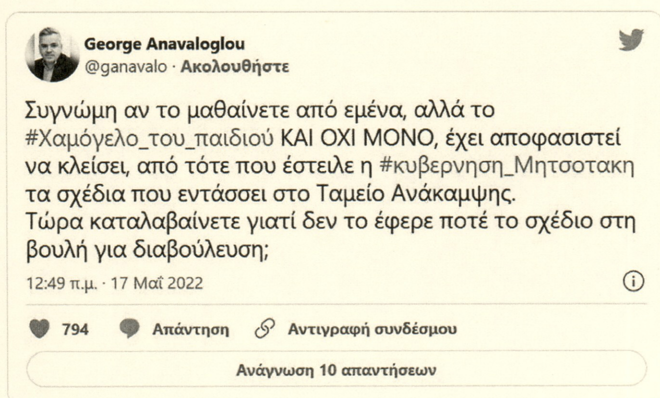
Το 2004 ένα παιδί έξι ετών απήχθη από μπάτσους μετά από ανώνυμη καταγγελία που έγινε στο Χαμόγελο του Παιδιού. Αρκούσε μια ανώνυμη καταγγελία στον Γιαννόπουλο για να βγει κατευθείαν εισαγγελική εντολή. Ο εξάχρονος έμεινε για πέντε μέρες στο νοσοκομείο Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» όπου και εξετάστηκε για τυχόν κακοποίηση, καθώς υπήρξε ειδική αναφορά που, μεταξύ άλλων, υποδείκνυε ότι οι γονείς πηγαίνανε το παιδί συχνά σε διαδηλώσεις και δεν το είχαν βαφτίσει! [4]

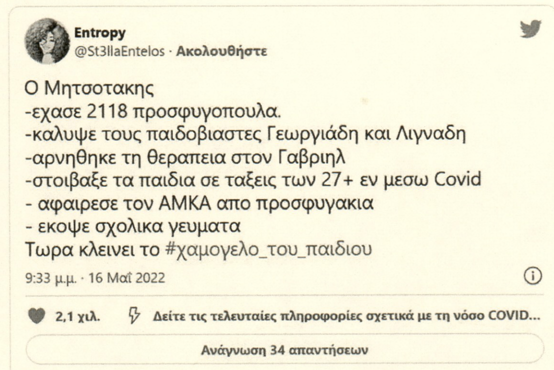
Το 2011 ο μίστερ Χαμόγελο του Παιδιού τρώει μια καταγγελία από το ΠΑΜΕ για εκδικητικές απολύσεις εργαζομένων, μεταξύ των οποίων κάποιοι αρνήθηκαν την τοποθέτηση καμερών για την «παρακολούθηση των παιδιών». Ο Γιαννόπουλος που μάχεται για την ευτυχία των παιδιών τους είπε: «ή υποβάλετε παραίτηση, ή σας απολύω και σας κάνω μήνυση για κακοποίηση παιδιών». Πάνω απ' όλα η ευτυχία των παιδιών! [5]

Το 2013 στο πλαίσιο αστυνομικής έρευνας σε καταυλισμό Ρομά στα Φάρσαλα Θεσσαλίας, ένας... ευαίσθητος αστυνομικός είδε ένα ξανθό κορίτσι με γαλανά μάτια και σκέφτηκε πως αποκλείεται αυτός ο «άγγελος» να είναι ρομνί. [6] Αυτή ήταν η αρχή των όσων ακολούθησαν με ενορχηστρωτή, για ακόμη μια φορά, τον Κώστα Γιαννόπουλο. Αφού ξερνούσε καθημερινά στα κανάλια το ρατσιστικό του οχετό γύρω από την υποτιθέμενη «απαγωγή της μικρής Μαρίας», τελικά την πήρε το Χαμόγελο του Παιδιού, την οποία έχει μέχρι και σήμερα. Στην παραπάνω φωτό, στιγμές επικής ρατσιστικής ξεφτίλας, με βάση δηλώσεις του Γιαννόπουλου στην *Daily Mail*.

Το 2016, για να ολοκληρωθεί το καρέ, ένας 35χρονος που εκτελούσε χρέη οδηγού για το «Χαμόγελο του Παιδιού» συνελήφθη μέσα στο αυτοκίνητό του στη Ζωφριά, επειδή ήταν ντυμένος με γυναικεία ρούχα, έπειτα από καταγγελία κατοίκων της περιοχής. Ο Γιαννόπουλος έσπευσε να δηλώσει: «Έχουμε σοκαριστεί, δεν μπορούμε ακόμη να το πιστέψουμε. Συνεργαζόταν μαζί μας, αλλά δεν είχε καμία απολύτως επαφή με τα παιδιά. Ήταν αυτό που λέμε υπεράνω πάσης υποψίας. Έχω πέσει από τα σύννεφα, δεν μπορώ ακόμη να πιστέψω ότι τον έπιασαν με γυναικεία αμφίεση και πως νωρίτερα είχε κλέψει διάφορα τρόφιμα, σοκολάτες από τις αποθήκες». [7] Τον πετυχημένο χαρακτηρισμό «Χαμόγελο του Ρατσισμού» τον κόλλησε λοιπόν για αυτό το περιστατικό η Μαρίνα Γαλανού, τότε πρόεδρος του *Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών*.

Μπροστά σε αυτό το τραγικό πραγματικά περιστατικό φορολογικού ελέγχου των αφεντικών δεν θα μπορούσε παρά να σταθεί δίπλα του αγέρωχη η αριστερά και τα μέσα της όπως το *TVXS*, η *ΕΦΣΥΝ*, η *Αυγή* αλλά και άλλοι ριζοσπάστες αριστεροί που συχνάζουν στο Twitter, όπως ο συντάκτης της εφημερίδας *Documento*, Γιώργος Αναβαλόγλου, ακόμα κι αν αυτά που λέγανε και γράφανε ήταν ακριβώς τα ίδια με τις δεξιές εφημερίδες βέβαια σαν το *Πρώτο Θέμα*. [3]

Και καθώς γράφαμε αυτό το κείμενο, με την παιδική προστασία να έχει μπει σε πρώτο πλάνο, ήρθε και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης. Στόχος του λέει είναι «να διευκολύνει τις καταγγελίες στις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες, έτσι ώστε να σπάσει το ταμπού της ανοχής και της σιωπής.» Προβλέπεται μάλιστα η δημιουργία ενός Εθνικού Αρχείου Καταγραφής και Επιτήρησης Κρουσμάτων (sic). Έτσι λοιπόν, «κάθε κρούσμα θα καταγράφεται σε Εθνικό Αρχείο Καταγραφής και Επιτήρησης Κρουσμάτων ανεξάρτητα από το ποια υπηρεσία θα το εντοπίσει αρχικά ή σε ποια υπηρεσία θα γίνει η καταγγελία. Οι επαγγελματίες που βρίσκονται σε πιθανά σημεία υποδοχής κρουσμάτων, όπως προβλέπεται στο ΕΣΔ, θα εκπαιδευτούν σε αυτή τη διαδικασία και θα έχουν πρόσβαση στο αρχείο.» Τα παραπάνω σχέδια μας δείχνουν τη συμβατότητά τους και με το νέο νομοσχέδιο για τη λειτουργία των ιδρυμάτων προστασίας των παιδιών. Σημαίνει, πιο συγκεκριμένα, ότι το κράτος θέλει να πάρει τον έλεγχο ακόμα και από αυτό το μεγάλο ατού που έχει το Χαμόγελο του Παιδιού, την τηλεφωνική γραμμή καταγγελιών.

Σε αντίθεση με την υπόθεση Πισπιρίγκου στην οποία πλάι στον όχλο, συγκροτήθηκε το κράτος με τους μπάτσους του και τα ΜΜΕ του, τους γιατρούς του και τους κοινωνικούς του λειτουργούς, στην παραπάνω υπόθεση βλέπουμε ότι υπάρχει ένα μπιφ μεταξύ κράτους και αφεντικών. Προς υπεράσπιση του Χαμόγελου έστερξαν όχι μόνο διάφορα τηλεοπτικά κανάλια και δημοσιογράφοι, καθηγητές νομικής και γιατροί, αλλά και σύμπασα η ελληνική αριστερά με τα ΜΜΕ της. Δεν σας το κρύβουμε, μας θύμισε εποχές 2015, τότε που η αριστερά του «ταξικού ΟΧΙ» στήριζε έλληνες εφοπλιστές και φαρμακοβιομήχανους απέναντι στην κακιά Μέρκελ και τους ευρωλιγούρηδες δεξιούς! Το επίδικο της δύσκολης διαπραγμάτευσης μεταξύ κράτους και του εκπροσώπου των αφεντικών κ. Χαμόγελου, μπορεί και σήμερα να είναι οικονομικής υφής, όπως και τότε. Θεάρεστη η ντόπια αριστερά – και σαν γνήσια καιροσκόπος που είναι – δεν κουράζεται να συνταυτίζεται με τους υπαλλήλους των αφεντικών που ξαφνικά κάνουν κριτική στη δεξιά κυβέρνηση, αλλά ταυτόχρονα μας δείχνει (για άλλη μια φορά) τι κουμάντα είναι ικανή να αναλάβει, όταν με το καλό έρθει η ώρα να κυβερνήσει!

Όπως και να 'χει όμως, το παραπάνω μπιφ του κράτους με μια μερίδα των αφεντικών που εκπροσωπεί ο κύριος Χαμόγελο καθόλου δεν πρέπει μας αφήνει αδιάφορους. Σε μια εποχή γενικευμένης κρίσης, το κράτος μας ετοιμάζεται για μια πιο συγκεντρωτική πολιτική προστασίας των... απροστάτευτων ανηλίκων. Ετοιμάζεται άραγε να παράξει κι άλλους τέτοιους; Ετοιμάζεται για ένα μέλλον που θα χρειαστεί μια πιο μαζική και συγκεντρωτική διαχείριση; Σύντροφοι, ας μην κινδυνολογούμε! Ήδη με όσα γίνονται σήμερα, δηλαδή τις πρωτοβουλίες για το ολοήμερο σχολείο, τον εκκωφαντικό θόρυβο περί συμμοριών ανηλίκων, το ανελέητο βρίσιμο των ανεύθυνων μανάδων της εργατικής τάξης, την επίμονη ανάδειξη περιστατικών παιδικής κακοποίησης, το καλοκάγαθο κράτος μας φαίνεται απλά να επαναλαμβάνει προς πάσα κατεύθυνση εκείνο το περιβόητο που είχε πει ο Μεταξάς σε έναν λόγο του προς τους έλληνες γονείς λίγο πριν το ξέσπασμα του Β' Παγκοσμίου: «τα παιδιά δεν είναι δικά σας, ανήκουν στο έθνος!»

Υποσημειώσεις

[1] Μιχάλης Τσιντσίνης, «Κώστας Γιαννόπουλος: Βρασμός», *Καθημερινή*, 19/10/2022.

[2] Προς επίρρωση αυτού, ο Κώστας Γιαννόπουλος, όπως μας ενημερώνει η ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μποδοσάκη, σπούδασε Marketing στο Ηνωμένο Βασίλειο και αφού ολοκλήρωσε τις σπουδές του επέστρεψε στην Ελλάδα, ανέπτυξε επιχειρηματική δράση στον τομέα της πληροφορικής και του τεχνολογικού εξοπλισμού και συνεργάστηκε με εταιρείες του χώρου παγκόσμιας φήμης, όπως η IBM, η Hewlett Packard και άλλες. Και καταλαβαίνουμε πολύ καλά του λόγου μας τελικά πως μπορεί να βοηθήσει ένα πτυχίο μάρκετινγκ!

[3] Το twitter παίρνει θέση για το χαμόγελο του παιδιού, *tvxs*, 18.5.2022· Το Χαμόγελο του Παιδιού κινδυνεύει να κλείσει με υπουργική απόφαση, *ΕΦΣΥΝ*, 16.5.2022· Τι συμβαίνει με το Χαμόγελο του Παιδιού; *ΕΦΣΥΝ*, 16.5.2022· Χαμόγελο του Παιδιού / Θύελλα αντιδράσεων στο Twitter για το ενδεχόμενο «λουκέτο», *Αυγή*, 17.5.2022· Χαμόγελο του Παιδιού: Δεν είμαστε ίδρυμα για να κλείσουμε, λέει ο Οργανισμός - Αντιδράσεις στο Twitter, *Πρώτο Θέμα*, 17.5.2022.

[4] «Καταγγελία: «Αυτό το παιδί δεν χαμογελά», *Athens indymedia*

[5] «Σχετικά με τις καταγγελίες για το χαμόγελο του παιδιού..», *inews.gr*, 26.9.2011.

[6] «Κωδικός: Μικρή Μαρία», *151* #1 (Φεβρουάριος 2014).

[7] Στρατής Λημνιός, «Οδηγός του «Χαμόγελου του Παιδιού» συνελήφθη ντυμένος... γυναίκα!», *Πρώτο Θέμα*, 09..2016.

ΤΟΥ ΚΟΛΩΝΟΥ τα ΜΥΣΤΗΡΙΑ!

Όταν έσκασε το έγκλημα του Κολωνού στην επικαιρότητα σαν μια απ' αυτές τις ειδήσεις που ετοιμάζει η αστυνομία για σερβίρισμα προς βρώση από το φιλοθεάμον κοινό, δεν πέσαμε και απ' τα σύννεφα. Κι αυτό συνέβη, όχι μόνο γιατί η αστυνομία και τα μίντια, δηλαδή το κράτος, μας έχουν συνηθίσει σε τέτοια διαχείριση τα τελευταία – δεν θυμόμαστε πόσα – χρόνια [βλ. Απ' το αρχηγείο της ΕΛΑΣ στις οθόνες μας. Οδηγός επιβίωσης σ' έναν κόσμο γεμάτο «εγκλήματα», antifa πόλεμος ενάντια στο φόβο, τχ 79 (Μάρτιος 2022)].

Συνέβη και γιατί το παρόν έγκλημα μας θύμισε ένα παλιότερο έγκλημα στον Κολωνό που είχε απασχολήσει εξίσου την επικαιρότητα του 1957 στην Ελλάδα, και με το οποίο ασχοληθήκαμε πρόσφατα, σκαλίζοντας την ιστορία της ομοφυλοφιλίας στην Ελλάδα.

Οι εφημερίδες της εποχής λοιπόν, σε μια εμβληματική πολιτική συγκυρία στην Ελλάδα όπου το ελληνικό κράτος έκανε πως είχε πόλεμο με την παρακμή των ηθών στη χώρα, σχολίαζαν με σελίδες επί σελίδων ένα έγκλημα μεταξύ δύο ανδρών εραστών στον Κολωνό, τους οποίους χαρακτηρίζανε ως «επισημασμένους ανώμαλους», «παθολογικούς τύπους», «κίναιδους», «παιδεραστές». Στο περιβόητο «έγκλημα στον Κολωνό» το 1957, ένας 48χρονος οικοδόμος, παντρεμένος και πατέρας πέντε παιδιών, σκότωσε τον εραστή του, έναν σιδηροδρομικό υπάλληλο, με 19 μαχαιριές. Οι εφημερίδες, όταν μαθεύτηκε το ομοερωτικό φόντο του εγκλήματος, μπορούσαν να εκφραστούν αρχικά ελεύθερα εναντίον και των δύο. Και για τους δύο εμπλεκόμενους στο φονικό επινοήθηκε επιπλέον και κάποια σχέση τους με το ΚΚΕ για κερασάκι στην τούρτα. Όπως διαδόθηκε από τα άρθρα αυτά, ο σιδηροδρομικός «χαρτζηλίκωνε» τον οικοδόμο στις συνευρέσεις τους, ενώ ο τελευταίος όταν τελικά τον σκότωσε, του έκλεψε και το ρολόι. Ένας δημοσιογράφος έγραφε για τον δολοφόνο, ότι ήταν: «κακοντυμένος και βρώμικος με έκδηλο παιδεραστική εμφάνιση στο πρόσωπό του, δίδει την εντύπωση χυδαίου ανδρικού τύπου πεζοδρομίου». Ο οικοδόμος καταδικάστηκε, τελικά, σε θάνατο και εκτελέστηκε το 1957 στην Αίγινα για ληστεία μετά φόνου. Η ελληνική κοινωνία χόρτασε εμπέδωση της «παρακμής των ηθών» και την «ανάγκη» για περισσότερη αστυνομία στους δρόμους. Το τότε έγκλημα στον Κολωνό, όπως και αυτό σήμερα, είχε ηθικό δίδαγμα: οι εκστρατείες «νόμου και τάξης» θα δημιουργήσουν κοινωνική συνοχή, έστω και με το ζόρι, μιας και το κράτος θα επιλύσει κάθε «αποτρόπαιο έγκλημα», κάθε πρόβλημα που θα εμφανίζεται στα χαμηλά της ελληνικής κοινωνίας. Σήμερα τα πράγματα δεν είναι και πολύ διαφορετικά.

Σαν να μην ήταν τα παραπάνω αρκετά, το αρμόδιο τμήμα ιστορίας ποπ-ροκ ασμάτων του *151* θυμήθηκε και ένα τραγούδι για τον Κολωνό! Ήταν μόλις το 1985 που παίχτηκε από τον Γιάννη Γιοκαρίνη η πρώτη εκτέλεση του τραγουδιού «Αχ Ευλαμπία!», το οποίο μεταξύ άλλων λέει στους στίχους του:

«Σε γνώρισα στο ΙΚΑ, στην ουρά μπροστά μου σ' είχα για τον οδοντογιατρό /Τα χρόνια σου 16, μα είχες ξεψετάξει ολόκληρο τον Κολωνό»

Και εμείς καταλαβαίνουμε ότι ουρές, ΙΚΑ και σεξ με ανήλικες ήταν λοιπόν αναπαραστάσεις τόσο οικείες στη δεκαετία του 1980 που κάποιος φρόντισε να τις κάνει και (πετυχημένο) τραγούδι! Οπότε, σκεφτόμαστε, δεν είναι δα και κάνα μυστήριο το γιατί κάθε 30 χρόνια ο Κολωνός ξεπηδάει σαν παράδειγμα αποτρόπαιων ειδήσεων και τάχα ευτράπελων τραγουδιών. Ο Κολωνός, μια απ' τις παλιότερες περιοχές της Αθήνας, απ' τη μεταπολεμική περίοδο μέχρι σήμερα, είναι απ' αυτές τις γειτονιές που οι ταξικές τους αντιθέσεις κοντεύουν να εκραγούν! Είναι απ' αυτές τις γειτονιές που η ταξική πυραμίδα γίνεται ορατή με το που θα πατήσεις το πόδι σου στην πλατεία, με το που θα τρέξεις πάνω-κάτω μια πολυκατοικία απ' τα ψηλά στα χαμηλά πατώματα. Ο Κολωνός για πάνω από μισό αιώνα στέκει σαν ένα πετυχημένος τόπος πειράματος για επιβίωση, ωμή ταξική εκμετάλλευση και ρουφιανιά, και άρα για ξέσπασμα επιχειρήσεων ηθικού πανικού και αστυνομικού πειραματισμού.

Τώρα εντάξει, υπάρχει και τρίτος λόγος που δεν πέσαμε απ' τα σύννεφα. Γνωρίζουμε καλά ότι η πορνεία ανηλίκων έχει ένα ιστορικό βάθος στο ελληνικό κράτος. Τα παρακάτω είναι κομμάτι από όσα παρουσιάσαμε σε κλειστή εκδήλωση το περασμένο καλοκαίρι, μια δουλειά που κάνουμε για τη «μεταπολεμική ιστορία της ομοφυλοφιλίας στην Ελλάδα» και σκοπεύουμε να εκδώσουμε στο άμεσο μέλλον.

“Θυμίζουμε εδώ ότι στις μεταπολεμικές δεκαετίες το να δουλεύει ένα παιδί ήταν το πιο φυσιολογικό πράγμα στον κόσμο, ακόμη και από δέκα χρονών, πόσο μάλλον δεκατεσσάρων ετών όπου τα περισσότερα παιδιά είχαν κάποιου είδους εμπειρία άμισθης εργασίας και χαμαλοδουλειάς. Το γράφουμε αυτό γιατί δεν πρέπει να θεωρείται αυτονόητο ότι οι σχέσεις ανηλίκων που περιλάμβαναν σεξ περιείχαν αυτομάτως βία ή καταναγκασμό, επειδή έφτασαν στα δικαστήρια κάποτε έτσι με αυτή τη μορφή. Συχνά, υπάρχει κάποια συμφωνία που αθετείται ή κάποια παρέμβαση ενηλίκων που πιθανόν δεν εγκρίνει το τι κάνανε δύο ανήλικοι μεταξύ τους.

Κάποιος πιάστηκε να κλέβει στο ανθοπωλείο που δούλευε και αμύνθηκε ενώπιον του νόμου, επικαλούμενος κατηγορία αποπλάνησης. Ένας άλλος εργαζόταν στο μαγαζί της μηνύτριας και δεν τον είχαν ασφαλισμένο στο ΙΚΑ, «γι' αυτό τον κατηγορούν ότι αποπλάνησε τον εννιάχρονο γιο τους». Ένα άλλο παιδί το αφεντικό του δεν το πλήρωνε σωστά, του παρακρατούσε δώρα και δεν του κολλούσε ένσημα, «γι' αυτό [οι γονείς του ανήλικου εργαζόμενου] τον κατηγόρησαν ότι αποπλάνησε τον γιο τους». Η γλώσσα των ηθών ήταν προφανώς ευκολότερο να μιληθεί, για να πάρει κανείς τη δικαιοσύνη με το μέρος του, απ' ότι η γλώσσα των εργατικών δικαιωμάτων. Σε μια άλλη περίπτωση ένας 14χρονος σε συνεννόηση με τους φίλους του και επειδή δεν συμπαθούσαν έναν μεγαλύτερό τους στο σιδεράδικο που δούλευαν, τον κατηγόρησαν για αποπλάνηση κατ' εξακολούθηση.

Δεν μιλάμε δηλαδή απαραίτητα για σχέση θυμάτων-θυτών, τουλάχιστον όχι πάντα, γιατί προφανώς και υπάρχουν και βιασμοί σε όλο αυτό το υλικό, αλλά μιλάμε και για έμμισθες σχέσεις ή σχέσεις εξάρτησης με την ευρύτερη έννοια, ή ξεκαθαρίσματα λογαριασμών, ενίοτε και εκφράσεις ταξικών ανταγωνισμών που επιχειρούν να εκμεταλλευτούν τους νόμους περί ηθών προς το συμφέρον τους. Τα παραπάνω είναι προφανή στα παραδείγματα που προσκομίζει η Έφη Αβδελά στις έρευνές της, μελετώντας δικαστικά αρχεία για δίκες ανηλίκων πάνω σε σεξουαλικά εγκλήματα. Σε σχέση με τις οικονομικές ανταλλαγές κάπου παρατηρεί μια «ασέλγεια παρά φύσιν εκ κερδοσκοπίας» και σε αρκετές περιπτώσεις το σεξ να ανταλλάσσεται από τα παιδιά με σοκολάτα, παιχνίδια, φιστίκια, φρούτα και φανέλες.

Σε μια περίπτωση του 1955 ένας 12χρονος και οι φίλοι του «καθ' εκάστην 7 μ.μ. συχνάζουν εις το Σινεάκ, όπου γνωστοί εις αυτούς παιδερασταί, τους μεταφέρουν εις ιδικά των δωμάτια και ασελγούν παρά φύσει επ' αυτών. Μετά την βδελυράν αυτήν πράξιν τους αμείβουν 10 δρχ. έκαστος και επέρχονται διά να συναντηθώσιν την επομένην πάλιν εις το ίδιον μέρος.» Το 1961 η ταρίφα φαίνεται να έχει ανέβει στις 25-35 δρχ, όπως λέει ένας 15χρονος που συχνάζει μαζί με φίλους του στο σπίτι ενός επιχειρηματία.”

Απ' το καδρόνι στο φεστιβάλ

Το σχέδιο αφομοίωσης των μεταναστών που μισοπέτυχε, 2000-2010

Μετά από έναν Σεπτέμβρη γεμάτο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα μπάσκετ, κανένας δεν είναι υποχρεωμένος να λέει πλέον πόσο καλό και εργατικό παιδί είναι ο Γιάννης Αντετοκούνμπο για να επιδείξει διαπιστευτήρια αντιρατσισμού ενώ παράλληλα υποστηρίζει με λύσσα την ομάδα με το ελληνικό εθνόσημο. Η πραγματικότητα γύρισε στα συγκαλά της. Στην Αχαρνών και την Πατησίων εξακριβώσεις, για να επιβεβαιώνονται τα φυσικά σύνορα της πόλης, οι φυλακές, τα κέντρα κράτησης και τα δικαστήρια δέχονται νέους μετανάστες-πελάτες, η δεύτερη γενιά συνεχίζει να βολοδέρνει στις γραφειοκρατικές δαγκάνες του ελληνικού κράτους και η σκατοψυχιά περισσεύει ολούθε, απ' τις δουλειές και τα λεωφορεία μέχρι τις πολυκατοικίες. Η πολιτιστική βιομηχανία έκανε το χρήσιμο κομμάτι της. Και η καχύποπτη πάρτη μας συνεχίζει να μην διατηρεί καμία πίστη ότι τα Greek Freaks της μουσικής και του μπάσκετ, παλιότερα της άρσης βαρών και ούτω καθεξής, θα επηρεάσουν τις ιδεολογικές και οργανωτικές δομές του ντόπιου ρατσισμού.

Στο προηγούμενο τεύχος του 151 μιλήσαμε για τους τρόπους που το ελληνικό κράτος διαχειρίστηκε και χρησιμοποίησε την εργατική δύναμη των πρώτων Αλβανών μεταναστών που κατέφτασαν στα σύνορα του, μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού και την κατάρρευση της αλβανικής οικονομίας, δείχνοντας παράλληλα πως το «μεταναστευτικό» στην περίπτωση της Αλβανίας κούμπωνε και με ένα ζήτημα εξωτερικής πολιτικής. Αντλώντας από το *Σχεδόν Αόρατοι: Η Παρανομοποίηση της Εργασίας ως Κρατική Στρατηγική για τη Μετανάστευση* (β΄ έκδοση, antifa scripta, Δεκέμβριος 2013), γράψαμε ότι η ελληνική μεταναστευτική πολιτική τη δεκαετία του '90 υπήρξε στην ουσία της η διαχείριση μιας νέας εργατικής τάξης, άλλης εθνικότητας από την ελληνική, αναγκασμένης να πουλάει την εργασία της φτηνότερα και με τα ελάχιστα δυνατά δικαιώματα έχοντας υποτιμηθεί –τόσο θεσμικά όσο και ιδεολογικά, σε επίπεδο ρατσιστικής σκατίλας δηλαδή– σαν παράνομη. Σε αυτό εδώ το κείμενο, πιανόμαστε από τις πολιτικές αφομοίωσης που εγκαινιάζονται στα τέλη της δεκαετίας του '90 για να μιλήσουμε για μια νέα φάση που χαρακτηρίζει το ελληνικό κράτος χοντρικά από το 2000 και μετά, και αφορά τους νέους τρόπους διαχείρισης που επιφυλάσσει στους μετανάστες του. Από το 1997 και μετά, το ελληνικό κράτος ενώπιον της προοπτικής να μονιμοποιήσει ένα μέρος του εργατικού δυναμικού των παρανομοποιημένων μεταναστών του αποφασίζει να προσφέρει μια στενή εκδοχή του τρόπου με τον οποίο κάποιος μπορεί να μείνει στη χώρα, μισογλιτώνοντας τη διαδικασία της απέλασης. Με ορίζοντα αυτόν τον νέο στόχο θα εγκαινιάσει μια στρατηγική διαμεσολαβήσεων προς τις κοινότητες των μεταναστών –στρατηγική που σε άλλα πεδία (όπως π.χ. τον συνδικαλισμό) έχει διδάξει ήδη από τη μεταπολίτευση στον κρατικό μηχανισμό η ελληνική αριστερά. Η πολιτική του «υπάρχουν και καλοί μετανάστες» γίνεται το κινηματικό ισοδύναμο της ενασχόλησης των αριστερών με τους μετανάστες και της ένταξης ορισμένων εκ των τελευταίων σε κάποιες αριστερές οργανώσεις. Η υπόσχεση από το όλο αυτό νταλαβέρι που υπάρχει σπερματικά από το 1990 αλλά όλο και περισσότερο από το 2000 είναι η αφομοίωση των μεταναστών, η πειθάρχησή τους διά της ένταξής τους σε κάποιο κομματικό μαντρί και, στο βάθος φυσικά, για τους αποδεδειγμένα πιστούς, ο σχεδόν άφταστος στόχος της απόκτησης ιθαγένειας. Στο κάδρο λοιπόν δίπλα στους μεγαλοκτηματίες με το δίκαννο, τους μπάτσους με το κλομπ και τους φασίστες με την «πεταλούδα», μπαίνουν οι αριστεροί ανθρωπιστές με τους αγώνες τους.

Η γέννηση των πρώτων "μεταναστολόγων"

Τι σημαίνει όμως «διαμεσολαβήσεις»; Όταν μιλάμε για διαμεσολαβήσεις εννοούμε τις συντονισμένες προσπάθειες της κρατικής αριστεράς, μέσω των διαφόρων πολιτικών οργανώσεων και των ΜΚΟ της, να πειθαρχήσει και να επιτηρήσει την πολυεθνική εργατική τάξη με γνώμονα τα κρατικά συμφέροντα και την εγχώρια πολιτική ατζέντα. Η εμφάνισή τους δε, αποτελεί το επιστέγασμα της ιστορικής πορείας που χαράσσει η αριστερά σε πλανητικό επίπεδο προς τη κρατικοποίησή της μετά την ήττα των κινημάτων αμφισβήτησης τη δεκαετία του '70. Με την κατάρρευση των εν λόγω κινημάτων, θα αναδυθεί ένα εγγενές χαρακτηριστικό της μέχρι τότε ύπαρξής τους, που έδειχνε να είχε διαφύγει της προσοχής πολλών: πρόκειται για την ταξικότητά τους, τις δύο όψεις τους πίσω από τους κατά τα άλλα "κοινούς" τους στόχους. Με την αμφισβήτηση να έχει πλέον πνιγεί στην καταστολή και τον καπιταλιστικό κόσμο να ετοιμάζει την αντεπίθεσή του, θα φανεί ποιοι από τους συμμετέχοντες στα κινήματα αυτά θα μπορούν να συνεχίσουν να μιλάνε και μετά την ήττα τους, και ποιοι θα γυρίσουν σιωπηλοί στο περιθώριο που ζούσαν μέχρι τότε. [1]

Αυτοί λοιπόν που θα καταφέρουν να επιπλεύσουν μετά το ναυάγιο, οι αριστεροί της μεσαίας τάξης (τα κατώτερα ταξικά στρώματα και οι "ξένοι" θα ακολουθήσουν το καράβι μέχρι τον βυθό), θα διεκδικήσουν τις ευκαιρίες που τους αναλογούν στον νέο κόσμο που ξεπροβάλλει, λαμβάνοντας το κομμάτι της πίτα που τους αναλογεί στη διαχείριση των αιτημάτων του ταξικού πάτου και των αντιθέσεων που δημιουργούνται από τη επερχόμενη βίαιη εκμετάλλευσή του. Οι διαμεσολαβητές, σε επίπεδο οργανώσεων αλλά και ατόμων, ενώ δρουν στο πεδίο του στεκιού, του δρόμου και του «κινήματος» εν γένει, έχουν συνήθως μερικά τηλέφωνα υπουργών στο κινητό τους, έχουν αναγνωρισμένη καταγωγή και παράσημα και, το κυριότερο, έχουν πρόσωπο με το οποίο μπορούν να παραστούν σε συναντήσεις τόσο των "από τα κάτω" όσο και του κράτους. [2] Το κράτος, από την άλλη, έβλεπε πάντα τις εργατικές διεκδικήσεις ως ευκαιρία να αναπτύξει τους ορίζοντές του και να μάθει από αυτές, ώστε σιγά-σιγά να τις μετατρέψει σε ακίνδυνους αγώνες «ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Αυτή η νέα φουρνιά "ανθρωπιστών" λοιπόν, εμφανίστηκε ως το κατάλληλο εργαλείο για την επίτευξη των σκοπών του κράτους: επιφορτίστηκε με το ρόλο να διεισδύει στην καθημερινότητα των μεταναστών και των εργατών γενικότερα, να μετρά και να καταγράφει, να συντάσσει εκθέσεις, να χαράσσει πολιτικές αφομοίωσης και, πάνω από όλα, να προτείνει λύσεις στο κράτος.

Η πορεία της αριστεράς στην Ελλάδα δεν θα μπορούσε να διαφέρει. Από τη Μεταπολίτευση και μετά θα εγκαθιδρυθεί επίσημα ο ρόλος και η σημασία της στην κρατική διοίκηση, με τη συμβολή της να αποτυπώνεται σε μια σειρά από νέες τεχνοτροπίες και πειθαρχήσεις. [3] Το κατεξοχήν δε πεδίο εφαρμογής των παραπάνω μετά την κατάρρευση του πρώην σοβιετικού μπλοκ και την έλευση των πρώτων μεταναστών θα αποτελέσουν οι κοινότητες των τελευταίων, μιας και μετά και τη συμφιλίωση αριστερών και δεξιών που έλαβε χώρα τα προγενέστερα χρόνια, είναι πλέον εκείνοι που θα αποτελέσουν την νέα κατώτατη εργατική τάξη και τον εσωτερικό εθνικό εχθρό. Η πρώτη προσπάθεια του μεταπολιτευτικού ελληνικού κράτους να εισχωρήσει οργανωμένα και να ελέγξει τις μεταναστευτικές κοινότητες τοποθετείται χρονικά στις αρχές του 2000 όταν δημιουργούνται οι πρώτοι σύλλογοι-σφραγίδες μεταναστών οι οποίοι αποτελούνται από 3-4 άτομα με απευθείας επικοινωνία με το κράτος και ουδεμία επικοινωνία με τις μεταναστευτικές κοινότητες. Οι δημόσιες ανακοινώσεις τέτοιων ψευδεπίγραφων συλλόγων σε όλη τη δεκαετία του 2000 εξασφάλιζαν βέβαια και το μοτίβο «δεν υπάρχει ρατσισμός στην Ελλάδα». Ταυτόχρονα, οι λιγοστές οργανώσεις όπως το *Δίκτυο για τα Πολιτικά και Κοι-*

νωνικά Δικαιώματα, μια οργάνωση-δορυφόρος του Συνασπισμού που δημιουργήθηκε το 1994, αρχίζουν να δημιουργούν τις πρώτες επαφές τους με τους μετανάστες απ' τα Βαλκάνια. Ήδη ένα χρόνο μετά την ίδρυση του *Δικτύου*, μερικά μέλη του συστήνουν «πρωτοβουλιακά» (sic) το *Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών*, οργάνωση-αρωγό για την πραγματοποίηση του πρώτου *Αντιρατσιστικού φεστιβάλ* στην Αθήνα το 1996 και το 1997 δημιουργούν το *Στέκι Μεταναστών*. Έκτοτε δημιουργήθηκε μια πολιτική δομή που έστω και αν δεν είχε μετανάστες μέσα της, έδωσε το στίγμα σε κάθε πόλη της χώρας για την εκεί σύσταση μιας τοπικής *Αντιρατσιστικής Κίνησης* και του αντίστοιχου στεκιού της, το οποίο με τη σειρά του οργάνωνε και το αντίστοιχο ετήσιο φεστιβάλ. Ο ρόλος όλων αυτών ήδη από τη δεκαετία του 2000, όταν το οργανωτικό αυτό μοντέλο γενικεύτηκε, ήταν να λειτουργούν ως το μακρύ χέρι του κράτους: επέβαλαν πρότυπα και κανόνες συμπεριφοράς που καθιστούσαν τους μετανάστες ακίνδυνους για την κοινωνική ειρήνη, καθοδηγούσαν με βάση κρατικά σχέδια και κομματική γλώσσα για το τι αξίζει να παλέψει κανείς και τι όχι, καπέλωναν με απώτερο στόχο την αφομοίωση των μεταναστών, ενίοτε ξεχωρίζοντας τους μετανάστες σε "πρόσφυγες" και "μετανάστες", στελέχη και μάζα, επικεφαλής και ακόλουθους, περιόριζαν κάθε πρωτοβουλία και δυνατότητα να αποφασίζουν οι ίδιοι οι μετανάστες για τους εαυτούς τους και στιγμάτιζαν τους πιο ζωηρούς από αυτούς.

Ενδεικτική για να κατανοήσουμε τι σημαίνει η αριστερή καταστολή που περιγράφουμε εντός των μεταναστευτικών κοινοτήτων, είναι η ανακοίνωση του *Στεκιού Αλβανών Μεταναστών* (εφεξής ΣΑΜ) για τη πορεία της 10ης/12/2005, γραμμένη λίγους μήνες πριν οι τελευταίοι αποχωρήσουν από το *Στέκι Μεταναστών* το 2006 :

Η σημερινή πορεία ξεκίνησε δυναμικά από την Ομόνοια με αρκετά μεγάλη συμμετοχή μεταναστών κυρίως από Μπαγκλαντές, Πακιστάν και αφρικανικές χώρες. Στο ύψος της Βουλής, ένα κομμάτι της πορείας, αποτελούμενο αποκλειστικά από μετανάστες, αποκόπηκε από αυτή και έκανε στάση με δυναμική διάθεση απέναντι στις διμοιρίες των αστυνομικών που ήταν παραταγμένοι στην είσοδο της Βουλής. [...]. Για αρκετά λεπτά οι μετανάστες στέκονταν μπροστά στις διμοιρίες και φώναζαν με παλμό συνθήματα, δημιουργώντας ένα έντονο κλίμα που έδειχνε ότι θα μπορούσε να εξελιχθεί στη συνέχεια με πιο δυναμική μορφή. Σε αυτό το σημείο έγινε εμφανής η παρουσία ατόμων από ελληνικές οργανώσεις, που συγκεντρώθηκαν και στάθηκαν ανάμεσα στους μετανάστες και τις διμοιρίες. [...]. Σε αυτή τη φάση άρχισαν αψιμαχίες σχετικά με το αν έπρεπε να ελεγχθεί η κατάσταση ή να αφεθεί να εξελιχθεί σύμφωνα με την αυθόρμητη διάθεση των μεταναστών. Η απάντηση ήταν η δημιουργία μια «προστατευτικής» αλυσίδας από μέλη κυρίως μιας ελληνικής οργάνωσης (ΞΕΚΙΝΗΜΑ), οι οποίοι μάλιστα κρατούσαν και καδρόνια. Απογοητευμένοι από αυτή την αντίδραση οι μετανάστες οπισθοχώρησαν και κατευθύνθηκαν προς την Ομόνοια. [...]. Θεωρούμε ντροπή οι άνθρωποι οι οποίοι κατά τη διάρκεια της πορείας φώναζαν «Έλληνες και ξένοι εργάτες ενωμένοι», αυτοί οι ίδιοι να παρατάσσονται με καδρόνια απέναντι στους μετανάστες, επιδιώκοντας να βάλουν ένα όριο στην αυθόρμητη έκφρασή τους. Η θέση μας είναι ότι οι μετανάστες μέσα από τέτοιες κινήσεις διαμορφώνουν αυτόνομα τον πολιτικό και κινηματικό τους λόγο και όποιος επιδιώκει να τους χειραγωγήσει επιβραδύνει αυτή την εξέλιξη, ελπίζουμε όχι συνειδητά. [...]. Πρέπει να γίνει ξεκάθαρο ότι είμαστε σε θέση να έχουμε άποψη και πολιτικό λόγο, καθώς και την ευθύνη των πολιτικών επιλογών μας.

Δεν παραθέτουμε τα παραπάνω για να υπερασπιστούμε εδώ κάποιον θολό «αυθορμητισμό», λέξη εξάλλου με βαθιά καταγωγή στα οργανωτικά προβλήματα της ελληνικής αντιεξουσίας. Ωστόσο, το παραπάνω απόσπασμα είναι ενδεικτικό του πώς έκανε μπαμ στους ορ-

Η εποχή του καδρονιού σε όλο της το ανδιαστικό μεγαλείο κατά το πογκρόμ του 2004, στο οποίο φασίστες, ΜΑΤ και απλός όχλος οργανώθηκαν για να κυνηγήσουν αλβανούς μετανάστες σε πανελλαδικό επίπεδο και σκοτώσανε τουλάχιστον έναν, τον Γκράμος Παλούσι. Η "αδυναμία" της αριστεράς να τοποθετηθεί ξεκάθαρα μετά το πογκρόμ, συμπεριλαμβανόμενων όλων των αντιεξουσιαστικών τάσεων, ώθησε μερικές δεκάδες μετανάστες να αρχίσουν να σκέφτονται και να οργανώνονται μόνοι τους.

Δυσοσμία

Πολλές φορές μάλιστα, ο ενδοαριστερός ανταγωνισμός για το ποιος θα έχει τα ηνία στις εκδηλώσεις και στις διαμαρτυρίες των μεταναστών, ποιος δηλαδή θα κάνει κουμάντο στις κοινότητές τους, οδηγεί στη ρήξη των αντιμαχόμενων πλευρών, που ξαφνικά ξεχνάνε την αλληλεγγύη τους με τους ίδιους τους μετανάστες. Χαρακτηριστικά, στις 17 Ιουλίου του 2006, πραγματοποιείται με πρωτοβουλία του Συντονιστικού Μεταναστευτικών Οργανώσεων πορεία στην Ομόνοια, με την παρουσία μεταναστών προερχόμενων από μια πληθώρα ομάδων. Παρότι το Συντονιστικό αποτελούσε ουρά του ΚΚΕ, οι εκπρόσωποι των μεταναστών που είχαν μαζευτεί λίγες μέρες πριν για να συναποφασίσουν τη διεξαγωγή της πορείας δεν αφήσαν χώρο στο Κόμμα να περάσει τη γραμμή του. Πρόκειται ίσως για μια από τις πρώτες φόρες που μετανάστες οργανώνονται μεταξύ τους για να διαμαρτυρηθούν, χωρίς κάποιος να τους υποβάλλει με ποιον τρόπο θα κατέβουν στο δρόμο, κάτι που αποτυπώνεται και στον παλμό της πορείας. Παρόλ' αυτά, το γεγονός πως η πορεία έφερε έστω και τυπικά τη σφραγίδα του Συντονιστικού δεν άρεσε και πολύ στους ρουφιάνους του Ελληνικού Φόρουμ Μεταναστών, όπου έκανε κουμάντο ο Σύριζα. Κάπως έτσι, οι παραδοσιακοί "σύμμαχοι" των μεταναστών, όπως το Δίκτυο, το Εργατικό Κέντρο και η ΔΕΑ, πήραν την απόφαση όχι απλά να μη συμμετάσχουν στην κινητοποίηση, αλλά και να φροντίσουν μετά να τη λοιδορήσουν, αμφισβητώντας την πρωτοβουλία των κοινοτήτων και κάνοντας λόγο για καπέλωμα. Όπως έγραψε και το ΣΑΜ για τα γεγονότα: «*Τέτοιες εικόνες δημιουργήθηκαν με την πορεία της 17ης Ιούλη. Εικόνες που αφήνουν πίσω τους δυσοσμία μιζέριας, διχόνοιας και ανταγωνισμού. Εμείς δεν θέλουμε με κανένα τρόπο να γινόμαστε πιόνια στα ανταγωνιστικά παιχνίδια-των πολιτικών οργανώσεων και ομάδων*».

γανωμένους μετανάστες η διαχείρισή τους από την ελληνική αριστερά, όταν η τελευταία δεν ήταν στελεχωμένη ακόμη με «δικούς της» μετανάστες. Έτσι, ο έλεγχος πάνω στους μετανάστες ασκούταν ορισμένες φορές και λιγάκι άγαρμπα, όπως εδώ, με παλούκια και ανθρώπινες αλυσίδες. Τέτοιες πρακτικές βέβαια αύξαναν τις πιθανότητες η αριστερά να περιθωριοποιηθεί από το υποκείμενο που ήθελε να σώσει. Και ξυπνούσε, σε περιπτώσεις όπως αυτή της παραπάνω προκήρυξης, το εφιαλτικό σενάριο ο προστατευόμενος πληθυσμός να μετατραπεί, εν μέρει έστω, από αντικείμενο σε υποκείμενο. Και έπειτα αυτό το υποκείμενο να γράψει τη δική του ιστορία, χωρίς τη βοήθεια του αριστερού προστάτη του· ή ακόμη χειρότερα, να τη γράψει εναντίον του.

Όταν λοιπόν οι διαθέσεις των μεταναστών δεν συμβάδιζαν με αυτές των αριστερών πατρόνων τους καθώς και με τη γραμμή που τους επιβαλλόταν, τότε αυτή ερχόταν να τους πλακώσει. Βέβαια, η αριστερή καταστολή εναντίον των μεταναστών δε μπορεί να εκφράζεται μόνο με παλούκια, γιατί τότε παύει να είναι αριστερή, χάνει το νόημά της και γίνεται σκέτο ναζιστική. Έτσι και αλλιώς οι αριστεροί πτυχιούχοι των ανθρωπιστικών επιστημών δεν είναι και τόσο καλοί στη βία, το κράτος έχει καλύτερους για αυτή τη δουλειά. Τη χρονιά που γίνονται όλα αυτά στην Αθήνα, δηλαδή έναν χρόνο μετά το πογκρόμ του 2004 και την ίδια χρονιά με την εξέγερση στα γαλλικά προάστια, το ελληνικό κράτος έχει αρχίσει να ανησυχεί για το ζήτημα «των παιδιών των μεταναστών», της λεγόμενης δεύτερης γενιάς και της δικής της αφομοίωσης. Όχι βέβαια ότι η αφομοίωση της πρώτης γενιάς πήγαινε καλύτερα! Έτσι, το κράτος έκανε τους δικούς του λογαριασμούς.

Όταν ο αρχηγός της βρετανικής αστυνομίας σερ Ίαν Μπλερ επισκέφθηκε την Ελλάδα το 2008, προσφέρθηκε να δώσει μερικά tips στους Έλληνες ομολόγους του για τις στρατηγικές της ασφάλειας στην Αγγλία:

Βρίσκεστε στη θέση που βρισκόμασταν πριν από 20 χρόνια και είναι βέβαιο ότι μελλοντικά θα αντιμετωπίσετε ανάλογα προβλήματα. Πρέπει να επενδύσετε στην ασφάλεια της γειτονιάς και των κοινοτήτων, μειονοτικών και μη, τα μέλη των οποίων πρέπει να πειστούν ότι ωφελούνται από τη συνεργασία τους με τις αστυνομικές υπηρεσίες. [5]

Οι ελληνικές αρχές ακούνε από το στόμα ενός ολόκληρου σερ μια ιδέα που έχουν αρχίσει να δουλεύουν και αυτοί, που λέει πως η αποτελεσματικότερη πειθάρχηση των μεταναστών περνάει μέσα από την αφομοίωσή τους, πως μαζί με την καταστολή πλέον καλό είναι να υπάρχει και η πρόληψη, πως δίπλα στον ανοιχτό ταξικό και πειθαρχικό πόλεμο εναντίον των μεταναστών υπάρχει και η εκμετάλλευσή τους με ειρηνικά μέσα. Και ο κύριος Θάνος Ντόκος, γενικός διευθυντής του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), παίρνει το μήνυμα και το κάνει ταληράκια στην *Καθημερινή*:

Για να μη βρεθούμε μελλοντικά προ (πολύ) δυσάρεστων εκπλήξεων, πρέπει να προχωρήσουμε σε:
α) Πρόσληψη μεταναστών από "ενδιαφέρουσες" κοινότητες στην Ελληνική Αστυνομία και αργότερα στην ΕΥΠ.
β) Δημιουργία επίσημων χώρων θρησκευτικής λατρείας, που δίδει τη δυνατότητα ελέγχου ριζοσπαστικών θρησκευτικών λειτουργών.
γ) Συνεργασία με τις ηγεσίες των κοινοτήτων μεταναστών. [6]

Αυτό το τρίτο σημείο του κυρίου Ντόκου είναι που έρχεται να αναλάβει η αριστερά με τη μοντέρνα διαχείρισή της. Όπως έλεγε ο Νίκος Γιαννόπουλος, μια απ' τις πλέον ηγετικές φιγούρες του *Δικτύου*, σε μια συνέντευξη του για το *Αντιρατσιστικό φεστιβάλ*:

Από το 2006 κι έπειτα η Νεολαία του Συνασπισμού, μεγάλο μέρος της οποίας αποτέλεσε τη Νεολαία Σύριζα στη συνέχεια, αρχίζει να αποκτά μια στενή σύνδεση με το αντιρατσιστικό φεστιβάλ, συμμετέχοντας ενεργά στην διοργάνωση, αναλαμβάνοντας οργανωτικές και πολιτικές ευθύνες στο πλαίσιο του. Με τη νεολαία έγινε όμως κάτι ιδιαίτερο, δεδομένου ότι μέχρι τότε τα φεστιβάλ γίνονταν με μια ρουτίνα και με επαγγελματικά συνεργεία, η συμμετοχή στο αντιρατσιστικό φεστιβάλ έδινε την ευκαιρία για μια πιο αυτοοργανωμένη και οριζόντια εμπειρία, οπωσδήποτε πολύ λιγότερο συμβατική από την συμμετοχή σε ένα κομματικό φεστιβάλ με καθιερωμένους ρόλους, ιεραρχίες κοκ. [7]

Η αριστερά λοιπόν, σύμφωνα με τον Γιαννόπουλο, καταφέρνει στα 00s να βρίσκεται πίσω από τη διοργάνωση του μεγαλύτερου event της χώρας **για** τους μετανάστες, και όχι **με** αυτούς· έτσι, και σε συνδυασμό με το *Στέκι Μεταναστών*, αποκτά αυτομάτως τη δυνατότητα να μπορεί να έχει τριβή και να προσφέρει ανταλλάγματα στις κοινότητές τους, όπως εξωστρέφεια και υποσχέσεις, να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους, να εισχωρήσει σε αυτές και να τις διδάξει το πρότυπο του σωστού μετανάστη στην Ελλάδα. Είναι μάλιστα τέτοια η αγκίστρωση του φεστιβάλ με την κρατική αριστερά και η έλλειψη της πρωτοβουλίας των μεταναστών, που οι άνθρωποι της το μαρτυρούν αβασάνιστα: την δεκαετία που μεσολαβεί από την ίδρυση του μέχρι και το 2006, το φεστιβάλ, όπως φάνηκε κι από την παραπάνω συνέντευξη, αυτοχαρακτηρίζεται ως κομματικό, στημένο από συνεργεία που πληρώνονταν με κρατικό χρήμα και με τις συμμετέχουσες μεταναστευτικές κοινότητες καπελωμένες από τον Συνασπισμό. Φυσικά το ίδιο ισχύει και μετά το 2006, και φτάνει μέχρι και σήμερα.

Η νέα, αριστερή συκοφάντηση των Αλβανών μεταναστών

Τώρα, για όσους μετανάστες διέβλεπαν αυτό το αριστεροδεξιό κρατικό σύμπλεγμα εξουσίας γύρω από τις ζωές τους και αποφάσιζαν να απομακρυνθούν, σαν και αυτούς/ες του ΣΑΜ, τα πακετώματα έρχονταν το ένα μετά το άλλο, με τη συκοφάντησή τους να ξαναρχίζει να παίζει από εκεί που είχε μείνει στα 90s. Η διαδικασία αυτή θα κορυφωθεί μετά τα γεγονότα του Δεκέμβρη το 2008. Μετά τη δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου στα Εξάρχεια από όπλο μπάτσου, θα πραγματοποιηθούν μια σειρά από διαδηλώσεις που θα κρατήσουν πάνω-κάτω για ένα μήνα, και που συχνά κατέληγαν σε επεισόδια και πλιάτσικο καταστημάτων. Στις διαδηλώσεις αυτές, οι πιο ενεργοί πολιτικά μετανάστες, ένα κομμάτι της λεγόμενης «δεύτερης γενιάς», αλλά πολλές φορές και μετανάστες «πρώτης γενιάς», κατεβαίνουν αυτόνομα στο δρόμο, δίχως να έχουν από δίπλα τους τους αριστερούς μπούσουλες και «μπαμπάδες» που τους επιφύλασσε το ελληνικό κράτος και η αριστερά του μέχρι τότε. Εκεί θα δοκιμάσουν να οργανωθούν μόνοι τους, με βάση τα δικά τους θέλω και τις δικές τους δυνάμεις, θα πειραματιστούν με τα όρια της ανεξαρτησίας τους από τα κομματικά σχέδια για τις ζωές τους και θα έρθουν σε επαφή με τους (ελάχιστους) ντόπιους συμμάχους τους, ένα κομμάτι της αντιεξουσίας και τα πλέρια προβλήματά του, βέβαια, σε επίπεδο περιεχομένου και οργάνωσης.

Η πρώτη αυτή συνύπαρξη μεταναστών και ντόπιων εκείνο τον Δεκέμβρη πρέπει να έκανε τους αξιωματικούς της ΕΛΑΣ να ιδρώνουν για τα καλά κάτω από τα πηλήκιά τους, αν κρίνουμε από τις σπασμωδικές αντιδράσεις τους και το μαζικό μπουζούριασμα μεταναστών που ακολούθησε. [8] Από αυτές τις ταραχές θα ξεπηδήσει ένα νέο, αχαρτογράφητο υποκείμενο, νεαρής ηλικίας, κομματικά ανένταχτο,

που συναντάται κυρίως σε πολυεθνικές παρέες. Ή αλλιώς, ο εφιάλτης της δημόσιας τάξης! Από την άλλη, η λύση του κράτους για το πρόβλημα δε θα είναι καθόλου νέα. Αφενός, με πρόσχημα τη δράση της τότε νεοσύστατης *Συνομωσίας Πυρήνων της Φωτιάς* θα επιχειρήσει να ποινικοποιήσει και να τραβολογήσει μπόλικο από αυτό το κόσμο που αποτελούσε κάποιου είδος πρόβλημα τρομοκρατίας. [9] Μην ξεχνάμε ότι η δεκαετία του 2000 είναι αυτή των δίδυμων πύργων και στα καθ' ημάς της ενίσχυσης της αντι-τρομοκρατικής νομοθεσίας δυο και τρεις φορές μέσα σε λίγα χρόνια. Από την άλλη, πλην της στοχοποίησης της πολιτικοποιημένης δεύτερης γενιάς μεταναστών, τα τέλη της δεκαετίας του 2000 είναι αυτά στα οποία αρχίζει μια νέα εκστρατεία συκοφάντησης των μεταναστών, παλιότερων και κυρίως νεότερων, με βάση τον μύθο του «Αλβανού ρατσιστή». [10]

Ενδεικτικά για όσα λέμε, στις 11/01/2009 η *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία* θα κυκλοφορήσει φέροντας ένα άρθρο με τίτλο «Και εγένοντο λαθροτρομοκράτες», στο οποίο προδικάζεται η εμπλοκή μεταναστών στη δράση του Επαναστατικού Αγώνα:

Στη λίστα των υπόπτων, εκτός των προσώπων που είχαν σκιαγραφηθεί στο παρελθόν από την αντιτρομοκρατική, περίοπτη θέση εμφανίζονται να έχουν πρώτη φορά και μετανάστες, των οποίων οι φάκελοι εξετάζονται εξονυχιστικά [..] Η προκήρυξη που διανεμήθηκε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο (ΑΣΟΕΕ) στις 15 Δεκεμβρίου στην αλβανική και την ελληνική και κατόπιν σε άλλες τρεις γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά) αποτέλεσε αντικείμενο όχι μόνον αστυνομικής ενασχόλησης αλλά και πολιτικού προβληματισμού [..] Στις αλλεπάλληλες συσκέψεις που έχουν γίνει το τελευταίο διάστημα στο υπουργείο Εσωτερικών, με τη συμμετοχή των ανώτατων αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ., διατυπώθηκαν εκτιμήσεις ότι στο χώρο των μεταναστών έχουν ήδη συντελεστεί διεργασίες που οδηγούν στην ανάγκη επανεξέτασης της μεταναστευτικής πολιτικής μέσα στο γενικό πλαίσιο της δημόσιας ασφάλειας και τάξης.

Έτσι, το διαφαινόμενο άγχος των ελληνικών αρχών εκείνη την περίοδο θα ενταθεί ακόμα περισσότερο όταν δει το ΣΑΜ να δοκιμάζει, με κείμενα σαν και αυτό που μοίρασε στην ΑΣΟΕΕ τον Δεκέμβριο του 2008, να μιλήσει τη μητρική του γλώσσα, κεντρίζοντας την προσοχή των Αλβανών μεταναστών που μέχρι τότε δεν είχαν οργανωθεί πολιτικά. Η προσπάθεια του ΣΑΜ να ανοιχτεί αυτόνομα στο κοινωνικό επίπεδο και να απευθυνθεί σε μετανάστες και συμμάχους ως αυτό που είναι, και όχι ως αυτό που «θα έπρεπε να είναι» σύμφωνα με την αριστερή καθοδήγηση σε όλες τις εκφάνσεις της, θα σημάνει συναγερμό στα κρατικά επιτελεία. Να σημειώσουμε εδώ ότι το ΣΑΜ δεν ήταν μόνο του στην πρόκληση αυτής της ανησυχίας. Άλλες ομάδες και παρέες ή μεμονωμένοι μετανάστες από άλλες κοινότητες, ή και την αλβανική, βρίσκονταν σε αντίστοιχη διάθεση. Ενδεικτικά, τις μέρες του Δεκεμβρίου του 2008 – και μέχρι το ξέσπασμα της υπόθεσης Κούνεβα, που επίσης έθετε σε πρώτο πλάνο την παράνομη εργασία και την τρομοκρατία μιας πολιτικοποιημένης μετανάστριας – κείμενα και δράσεις έδιναν και έπαιρναν. Σε ένα απ' τα τρικάκια των πορειών εκείνου του μήνα γραφόταν: «Δεν μας θέλατε σημαιοφόρους, θα μας έχετε κουκουλοφόρους!» Και μην ξεχάσουμε να πούμε ότι το 2009 έρχεται η μίνι εξέγερση στο κέντρο της Αθήνας με αφορμή το σκίσιμο του Κορανίου από έναν μπάτσο.

Τη φωτιά που άναβαν, λοιπόν, οι πολιτικοποιημένοι Αλβανοί και άλλων εθνικοτήτων μετανάστες, θα καλούνταν να τη σβήσουν πέρα από τους μπάτσους, αυτοί που μέχρι τότε έχουν μελετήσει τις μεταναστευτικές κοινότητες σε βάθος. Η κρατική αριστερά, διαμέσου της μέινστριμ αριστερής εφημερίδας της εποχής, της *Ελευθεροτυπίας*, θα βγει στις επάλξεις παίζοντας το χαρτί που δοκιμάστηκε με επιτυχία στα

Πάνω: προσπάθεια του ΦΑΜ να αυτονομηθεί πολιτικά απ' την αριστερή καθοδήγα. Κάτω: όταν το "αντι-ρατσιστικό φεστιβάλ" επαγγελματοποιήθηκε... αναπτύσσοντας τον κλασικό καταμερισμό εργασίας: "φέρτε εσείς φαί και τραγούδια απ' τις χώρες σας, θα φέρουμε εμείς το πολιτικό περιεχόμενο".

Υποσημειώσεις

[1] Βλ. σχετικά το κείμενο «ΜΚΟ χωρίς το Μ», *antifa-πόλεμος ενάντια στο φόβο*, τ. 52, Ιούλιος 2016.

[2] Για περισσότερα επί του θέματος αξίζει κανείς να διαβάσει την κατά κάποιο τρόπο "κινηματική αυτοβιογραφία" ενός εξ' αυτών: Νίκος Γιαννόπουλος, *«Ω λε φιλαλάκο!» Μια ιστορία για το κίνημα, τη ζωηρή άκρα αριστερά και τους ανθρώπους της*, Κουκκίδα, 2019.

[3] Βλ. «Το βαθύ και το ρηχό: μυθολογίες της αριστεράς του κράτους μας», *151*, τ. 22, Άνοιξη 2021 και «Ο συνδικαλισμός ως κρατικός έλεγχος της εργασίας», *151*, τ.23, Φθινόπωρο 2021.

[4] Βλέπε «Με ή για τους μετανάστες», *Στέκι Αλβανών μεταναστών*, 10/12/2005. Μπορεί να βρεθεί στο http://steki-am.blogspot.com/2005/12/blog-post.html.

[5] Βλέπε «Και οι Αλβανοί τι γίνανε;», *antifa scripta*, 02/05/2009.

[6] Βλ. "Και οι Αλβανοί τι γίνανε;", *ό.π.*

[7] Βλ. Αλίκη Κοσυφολόγου, «20 χρόνια Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ», *k-lab.zone*, 30/06/2017.

[8] Στο άρθρο της *Εφημερίδας των Συντακτών* με τίτλο «Η αστυνομική διαχείριση των Δεκεμβριανών του 2008», που δημοσιεύτηκε στις 28/11/2008, διαβάζουμε τα εξής: «Οι συλληφθέντες σε όλη τη χώρα φτάνουν τους 273· *από αυτούς, οι 130 είναι μετανάστες και πολλοί ανήλικοι*. Τα κατηγορητήρια είναι σχεδόν πανομοιότυπα: στάση/αντίσταση, εξύβριση, διατάραξη κοινής ειρήνης επικίνδυνη σωματική βλάβη και κακουργήματα τύπου: κατασκευή/κατοχή, έκρηξη, εμπρησμό και βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη».

[9] Βλ. «Κι αν είναι οι σχέσεις μας -φιλικές, ερωτικές, πολιτικές- μια συνωμοσία;», *151*, τ. 11, Ιούνιος 2017.

[10] Βλ. Antifa Negative, *Greek History X: ο ρατσισμός, οι εμπειρίες, η '2η γενιά μεταναστών' κι η συκοφάντησή της*, Ιούνιος 2013.

90s, με τον τόνο όμως να είναι πιο δραματικός αυτή τη φορά: όσοι μετανάστες δε συμμορφώνονται και κάνουν του κεφαλιού τους, θα βαπτίζονται πλέον όχι αόριστα εγκληματίες όπως πριν, αλλά τρομοκράτες!

Το ΣΑΜ, όπως και άλλοι μπόλικοι (Αλβανοί και μη) μετανάστες, είχαν βιώσει και καταλάβει καλά το πώς απλωνόταν μπροστά στα μάτια τους η ελληνική κοινωνία. Ήταν πολύ ευκολότερο για εκείνους να το καταλάβουν βέβαια γιατί είχαν απέναντί τους μονάχα Έλληνες, δίπλα τους μονάχα μετανάστες. Σπάνια ένας Έλληνας τους καλούσε σπίτι του για φαγητό, σπάνια ένας Έλληνας επισκεπτόταν το υπόγειο που έμεναν για καφέ. Ταυτόχρονα, στην αριστερά και στα διάφορα στέκια συνεχίζονταν οι φασιστοειδείς συνθήκες διαβίωσης που το ελληνικό κράτος είχε επιβάλλει στον μεταναστευτικό πληθυσμό: δουλεμπορικές σχέσεις εργασίας, φυλετικοί διαχωρισμοί, εξευτελιστικοί όροι διαβίωσης, στιγματισμός, κοινωνική απομόνωση. Αυτές οι σχέσεις βίας δεν θα μπορούσαν να αντέξουν ούτε μια μέρα, αν δεν υποστηρίζονταν με ποικίλους τρόπους από όλες τις εκδοχές του πολιτικού φάσματος, καθώς και με την εμφάνιση του απαραίτητου μπαμπούλα όπου αυτός χρειαστεί.

Τι να θυμόμαστε

Το ελληνικό κράτος της δεκαετίας του 2000 κατάφερε έναν αρμονικότερο καταμερισμό εργασίας προσθέτοντας άλλον έναν κρίκο στην πολύχρονη και επίπονη πειθάρχηση των μεταναστών στην Ελλάδα: οι αριστεροί κινηματικοί μεταναστολόγοι στον ρόλο του αναλυτή του μεταναστευτικού «προβλήματος», του μάστορα των μεταναστευτικών μαζώξεων και της ενσωμάτωσης (αφομοίωσης) των ξένων συνόδευαν πια τους μεγαλο-αγρότες και τους μικρο-μαγαζάτορες, τους μπάτσους και τη γραφειοκρατία, τους παπάδες και τους φιλήσυχους ρατσιστές της διπλανής πόρτας. Η ωμή καταστολή της προηγούμενης δεκαετίας θα δώσει εν μέρει τη θέση της στην πρόληψη και την αφομοίωση των μεταναστών διαμέσου των αριστερών καθοδηγητών και του θεσμικού πλαισίου που προέβλεπαν οι νέοι νόμοι εξασφάλισης άδειας παραμονής (κωδικός: «έλα να σε βοηθήσω να βγάλεις χαρτιά»). Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου αυτό το επεισόδιο απ' τη δεκαετία του 2000.

Θα μπορέσει να μας φωτίσει για την εξέλιξη αυτής της κοινωνικής φιγούρας που αργότερα, το 2015, έκανε «πολιτική της κουβέρτας» στο Πεδίο του Άρεως και καριέρα μεταναστολογίας μέσα από τις ΜΚΟ· το υποκείμενο αυτό για το οποίο οι μετανάστες είναι πελάτες και ο θεσμικός ρατσισμός ο τρόπος επιβίωσής του. Θα μπορέσει να μας φωτίσει για το ξεδιάλεγμα ορισμένων προσωπικοτήτων μεταναστών απ' την πολιτιστική βιομηχανία προκειμένου να εμπεδωθεί στη συνέχεια ο ρατσισμός για όλους τους υπόλοιπους. Θα μας φωτίσει για να καταλάβουμε καλύτερα τη λειτουργία του δεξιού και του αριστερού κράτους, ή καλύτερα των κατασταλτικών και αφομοιωτικών μηχανισμών του. Θα μας φωτίσει και για κάτι τελευταίο: να συνειδητοποιήσουμε ότι οι μετανάστες του 2000 συλλογικοποίησαν τις αρνήσεις τους αυτόνομα, μίλησαν τη δική τους γλώσσα και έκαναν τους δικούς τους υπολογισμούς. Και είναι μεγάλη φτώχεια – και δουλεμένο σχέδιο απ' το ελληνικό κράτος ταυτόχρονα – ότι η δεκαετία του 2010 δεν συνοδεύτηκε από μια παρόμοια παρακαταθήκη. Πάντως, το ότι σήμερα η δεύτερη και η τρίτη γενιά είναι στα πολυεθνικά πάρκα και τις πλατείες της Αθήνας, έχει αρκετά τέτοια σαν αυτά που περιγράψαμε ως προϊστορία. Αυτή είναι και η ελπίδα μας για το μέλλον, όλοι και όλες αυτές που τα ΜΜΕ δεν παραλείπουν να βρίζουν στις μέρες μας, αποκρύπτοντας την εθνική και ταξική καταγωγή τους, αυτοί οι χίλιοι διάβολοι που συνεχίζουν να αγχώνουν το ελληνικό κράτος και μόνο με την παρουσία τους.

Το παράδειγμα του Φόρουμ και του Στεκιού Αλβανών Μεταναστών δεν υπήρξε μοναδικό. Η δεκαετία του 2000-2010 ήταν εμβληματικά η δεκαετία που ενώ η κλασική αριστερά στην Ελλάδα είχε αρχίσει να διαλύεται στα εξ ων συνετέθη, η πολιτική μιλιόταν ήδη σε μέρη και από υποκείμενα τελείως άγνωστα σε αυτήν προηγουμένως.

Το παραπάνω εξώφυλλο είναι από το πρώτο τεύχος του *0151* (Φεβρουάριος 2014) και ενώ είχε ήδη γίνει η πρώτη συναυλία του antifa negative με τίτλο "don't call me greek!". Σκοπός των συναυλιών αυτών μεταξύ άλλων ήταν να αναδεικνύουν συγκροτήματα δεύτερης γενιάς και μεταναστών, να διαδίδεται το αλβανικό χιπ χοπ, να ακούγεται η φωνή αυτών των ανθρώπων περισσότερο στην πόλη. Στο πρώτο τεύχος λοιπόν του περιοδικού εμφανίζεται και μια συνέντευξη αντίστοιχου περιεχομένου με τους *TePavarutit*, τους *Bonus Track* και τον *DTAEYS*, ράπερς και συγκροτήματα που ήδη μετρούσαν κάποια χρόνια μουσικής στην Αθήνα και έπαιξαν στο don't call me greek! τον Ιούνιο του 2013.

Η φάση του αλβανικού χιπ χοπ είχε ξεκινήσει απ' τα τέλη του 1990 και το πρώτο μισό της δεκαετίας του 2000 από σπίτια μεταναστών και μουσικά στέκια της Κυψέλης, των Πατησίων και του Βύρωνα. Εκεί είχαν βγει τα πρώτα κομμάτια στα αλβανικά με περιεχόμενο πολιτικό, αντιμπατσικό και αντιφασιστικό, και που πάντα εξέφραζαν με απλά και φτηνά μέσα την καθημερινότητα του πιτσιρικά αλβανού μετανάστη στην Ελλάδα - ένα περιεχόμενο που για κάποιο λόγο δεν μπορούσε να εκφραστεί μέσα από τις πολιτικές οργανώσεις της εποχής!

Να τι έλεγαν σε ένα σημείο εκείνης της συνέντευξης οι Bonus Track:

"«Ώρες ώρες με μισώ» (τίτλος τραγουδιού των Bonus Track) γιατί νιώθω νεκρός.... Αυτό γράφτηκε πριν 2 χρόνια περίπου (σ.σ. το 2012). Ήταν και λίγο περίεργα τα πράγματα τότε, λίγο ανεργία, λίγο αυτή η σαπίλα με την κρίση.... Και σαν νέα παιδιά έχουμε πολλά όνειρα όλοι, αλλά δεν μας αφήνουν να αναπνεύσουμε. Δουλεύουμε 10 και 12 ώρες αλλά στον ελεύθερό μας χρόνο δεν αράζουμε για καφέδες ή να τσατάρουμε. Θα βρεθούμε με την παρέα να κάνουμε διάφορες κινήσεις. [...] Σαν bonus track είμαστε πολιτικοποιημένοι. Δε βλέπουμε αριστερά και τέτοια."

Περί του ορίου ταχύτητας,
δηλαδή ενός πολιτικο-οικονομικού δείκτη

Κοίτα να δεις που ο κόσμος μας αμφισβητείται συθέμελα, κοίτα να δεις που όσα νομίζαμε ότι ξέραμε πλέον είναι στον αέρα. Με την πανδημία μάθαμε ας πούμε ότι τα κινητά δεν είναι ακριβώς δικά μας. Τα κινητά τηλέφωνα αποτέλεσαν ένα από τα πεδία κρατικού λόγου απ' όπου εκκινούσαν οι δεκάδες εντολές οι οποίες ανάβλυζαν στις οθόνες μας. Τώρα ήρθε η ώρα να μας λυθεί η απορία γιατί στην Ελλάδα τρέχουμε με όριο ταχύτητας 120-130χλμ/ώρα στους αυτοκινητοδρόμους, και στη Γερμανία δεν υπήρξε ποτέ όριο ταχύτητας από την εποχή που κυβερνούσε ο αυστριακός με το γελοίο μουστάκι.

Διαβάζουμε λοιπόν εδώ και ένα εξάμηνο στις εφημερίδες ότι στη Γερμανία ξεκίνησαν και πάλι οι συζητήσεις στη βουλή για να τεθεί για πρώτη φορά όριο ταχύτητας στις περίφημες Autobahn. Κοσμοϊστορικά γεγονότα! Η μείωση του ορίου ταχύτητας θα συνεισφέρει, υπολογίζει το γερμανικό κράτος, στη δραστική μείωση της κατανάλωσης ενέργειας (πετρέλαιο/βενζίνη/αέριο). Και όταν μιλάμε για κρατικούς υπολογισμούς βέβαια, πρέπει να ξέρουμε για τι πράγμα μιλάμε. Το υπουργείο περιβάλλοντος, συγκεκριμένα, έβγαλε κάτι στατιστικά που έλεγαν ότι αν θεσπιστεί όριο 100χλμ/ώρα στη Γερμανία, τα 48 εκατομμύρια αυτοκίνητα της χώρας θα εξοικονομήσουν 2.1 δις λίτρα καυσίμων το χρόνο και 5.4 εκατομμύρια μετρικούς τόνους εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Φυσικά κάθε περιορισμός πρέπει να αιτιολογηθεί και με έναν «καλό σκοπό», την προστασία του περιβάλλοντος, τη μείωση της ρύπανσης, το σώσιμο του πλανήτη! Η αλήθεια είναι ότι το μέτρο μείωσης της ταχύτητας στη Γερμανία συζητιέται σε όλη την δεκαετία του 2010, καθώς τα σύννεφα του πολέμου ήταν ήδη ορατά απ' τις απαρχές της κρίσης και η εξάρτηση της Γερμανίας απ' τη ρωσική ενέργεια ήταν κάτι λιγάκι ανησυχητικό. Ωστόσο απ' τον Απρίλιο, δύο μήνες μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, το κόμμα των Πρασίνων (ο ένας πόλος της τρικομματικής γερμανικής κυβέρνησης) έβαλε το δάχτυλο στην πληγή και προχώρησε στην παραπάνω συγκεκριμένη πρόταση μείωσης του ορίου στα 100χλμ/ωρα. Η πρόταση μετά από έντονες... «διαβουλεύσεις» έφαγε άκυρο από τα δύο άλλα κόμματα της κυβέρνησης γιατί όπως και να το κάνουμε είναι δύσκολη η απόφαση να μπανάρεις το εθνικό σου προϊόν, το σύμβολο των συμβόλων του γερμανικού «οικονομικού θαύματος». Το ζήτημα των αυτοκινήτων, της κατασκευής τους και έπειτα της χρήσης τους, στη Γερμανία είναι ένα ιερό ταμπού, ένα εμπόρευμα-φετίχ το δίχως άλλο και το όλο ζήτημα θα μπορούσε να συγκριθεί μόνο με το ζήτημα των όπλων στις ΗΠΑ. Από προβληματισμό άλλο τίποτα, αλλά στην πράξη δεν απλώνει τα ξερά του πάνω σ' αυτό τον πυλώνα της οικονομίας!

Η γερμανική οικονομία είναι φτιαγμένη έτσι ώστε να δουλεύει γύρω απ' το αυτοκίνητο. Θα θυμάστε βέβαια το Volkswagen, το «αυτοκίνητο του λαού» που έφτιαξαν οι Ναζί. Αλλά επίσης αυτό ήταν και το μεταπολεμικό κανόνισμα μεταξύ ΗΠΑ και Γερμανίας: «Γερμανοί φτιάξτε αμάξια και βάλτε τα να τρέχουν!» Είναι ενδεικτικό ότι η Γερμανία είναι η μόνη δυτική βιομηχανική χώρα στην οποία δεν υπάρχει γενικό όριο ταχύτητας. Είναι ενδεικτικό ότι η ναζιστική Γερμανία είχε φτιάξει ολόκληρη πόλη-στρατόπεδο για να έχουν εργάτες οι αυτοκινητοβιομηχανίες της. Το Stadt des KdF-Wagens (η «πόλη των αυτοκινήτων KdF»), δηλαδή η πόλη που σήμερα ονομάζεται Βόλφσμπουργκ είναι ο τόπος που φτιάχνονταν τα Volkswagen από το 1938, από αιχμαλώτους στρατοπέδων συγκέντρωσης. Ο Χίτλερ ήθελε να φτιάξει ένα αυτοκίνητο που να τρέχει γρήγορα στον αυτοκινητόδρομο και να είναι προσιτό οικονομικά στον λαό. Να το καλό κοινωνικό κράτος! Ειδικά διαμορφωμένο βέβαια με τέτοιο τρόπο και σε τέτοια εποχή ώστε το γερμανικό κράτος να εξασφαλίζει μέσω της πολεμικής του επέκτασης τζάμπα εργάτες και δωρεάν πρώτες ύλες.

Στη δεκαετία του 1970 οι Γερμανοί συνάντησαν τα πρώτα όρια αυτής της «λαϊκής ευημερίας» και η προσπάθεια εξόδου απ' το Μπρέτον Γουντς με την παράλληλη ενδυνάμωση της ΕΟΚ σε οικονομικό επίπεδο τους έδωσε πράγματι μια διέξοδο, αναβάλλοντας την κρίση της αυτοκινητοβιομηχανίας η οποία δέχτηκε και τις σφαλιάρες των δύο πετρελαϊκών κρίσεων της δεκαετίας εκείνης (1973, 1979). Η κατάρρευση του «Υπαρκτού Σοσιαλισμού» έδωσε άλλη μια ανάσα στα τέλη του 1980 – και μια περαιτέρω αναβολή της κρίσης. Η Γερμανία επεκτάθηκε στο άλλο της μισό, βρήκε νέους εργάτες, νέα υλικά, νέους καταναλωτές. Η μετακόμιση των εργοστασίων αυτοκινήτων στην Κίνα, ή έστω ενός κομματιού της αλυσίδας συναρμολόγησης ήταν ακόμη μια ανάσα. Όσπου τα κακά μαντάτα άρχισαν να έρχονται από τη δεκαετία του 2000. Ο εμπορικός πόλεμος άρχισε να παίρνει στροφές ασφυκτικές για το γερμανικό εθνικό προϊόν – με τα γνωστά καταστροφικά αποτελέσματα τα τελευταία δύο χρόνια: η Κίνα κλείνει τα εργοστάσια και δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα τόσο στην ανεύρεση πρώτων υλών όσο και φτηνών εργατών. Το οριστικό χτύπημα – μέσω του πολέμου Ουκρανίας-Ρωσίας – έσφιξε λίγο ακόμη τη θηλιά στον λαιμό των Γερμανών, μιας και η Γερμανία τροφοδοτείται σε επίπεδο 50% στο φυσικό αέριο απ' τους Ρώσους. Μισό αιώνα μετά το σπάσιμο του Μπρέτον Γουντς, ένας Αμερικανός φαίνεται να τρώει ποπ κορν απολαμβάνοντας το γερμανικό ζόρισμα. Και η συνέχεια αναμένεται... Η πρόταση των Πρασίνων έφαγε άκυρο αλλά με κάποιον τρόπο είναι βέβαιο ότι θα επανέλθει, έστω για το καλό του πλανήτη!

Όσο για εμάς, απ' όσο θα γνωρίζετε, αυτοκινητοβιομηχανία δεν είχε ποτέ η Ελλάς, οπότε το μόνο που θα έπρεπε να κάνει το ελληνικό κράτος για να μην ξεφύγει το πράγμα ήταν να επιβάλλει ένα όριο ταχύτητας στους αυτοκινητόδρομους ώστε – μ΄ αυτό τον τρόπο έστω – να μειωθούν οι εισαγωγές καυσίμων. Και αυτό ακριβώς έγινε. Η πετρελαϊκή κρίση του 1979 ανάγκασε τον Καραμανλή να θεσπίσει ανώτατο όριο ταχύτητας 90χλμ/ώρα στους δρόμους ταχείας κυκλοφορίας για την εξοικονόμηση πετρελαίου. Από το 1979 έως και σήμερα μάλιστα πειθαρχούμε σε μια πινακίδα στην οποία αναγράφεται ο ίδιος αριθμός, έστω κι αν τα αυτοκίνητα που αγοράζουν οι έλληνες δείχνουν κοντέρ που φτάνουν μέχρι το 250. Γι' αυτό λέμε: όταν ξαναδείτε μια τέτοια πινακίδα στον δρόμο μην την προσπεράσετε αστόχαστα, δεν είναι απλά μια πινακίδα, είναι ένας πολιτικο-οικονομικός δείκτης!

«Το ίδιο καρβέλι με τη γενιά του ΕΔΕΣ». Υλικές και συμβολικές διαστάσεις της μεταπολίτευσης

Σ' αυτό το κείμενο καταπιανόμαστε με την αναγνώρισης της εθνικής αντίστασης (του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ) το 1982 από την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Η ενασχόληση με το εν λόγω ζήτημα μάς φαίνεται εξόχως ενδιαφέρουσα απ' τη σκοπιά του 2022, σαράντα χρόνια μετά. Γιατί η περίοδος της μεταπολίτευσης, είτε με τα στενά της χρονικά όρια είτε με τα φαρδιά, είτε κανείς τη νοσταλγεί είτε την καταριέται, είναι πρώτα και κύρια μια περίοδος εθνικής συμφιλίωσης. Και αυτή η εθνική συμφιλίωση με τη σειρά της βάζει (και) την αριστερά στην εξουσία με το ελληνικό κράτος να γίνεται πιο πλούσιο σε εμπειρίες, πιο συμπεριληπτικό (sic), να πλασάρει καλύτερα τον εαυτό του και να κουμαντάρει καλύτερα τους από κάτω. Όταν ακούμε να μας λέει κάποιος «αα δεν ζήσατε εσείς μεταπολίτευση... δεν ζήσατε δεκαετία του '80», είναι αυτό ακριβώς που εννοεί και δεν μπορεί να περιγράψει. Και στο επίκεντρο της εθνικής συμφιλίωσης στέκουν πρώτα και κύρια οι νόμοι αναγνώρισης της αριστερής εθνικής αντίστασης. Έχοντας αυτό κατά νου, καλό είναι να μάθουμε πέντε πράγματα παραπάνω για τις ιστορικές αυτές στιγμές όπως διαδραματίστηκαν στην καρδιά του κτήνους (σ.σ. του ελληνικού κράτους).

Εντάξει, το πράμα δεν έχει μόνο ιστορικό ενδιαφέρον. Το συμβολικό φορτίο της μεταπολίτευσης το φάγαμε πρόσφατα στη μάπα και το τρώμε ακόμα. Από το 2010 με τα μνημόνια, το 2011 με τις πλατείες και το 2015 με την «πρώτη φορά Αριστερά». Όταν – όπως τότε– «γαμιούνταν οι γερμανοί», έπρεπε να ρίχνουμε φάσκελα στη Μέρκελ, να ζητωκραυγάζουμε το έθνος στην πλατεία Συντάγματος, να βγάζουμε αντι-ιμπεριαλιστικές αφίσες της συμφοράς με εικονοποίηση αλά '40 και αλά ΕΑΜ. Τι περίεργη που είναι η ιστορία και τα σούρτα-φέρτα της ε; Το αριστεροπατριωτικό κόμμα που ακούει στο όνομα ΣΥΡΙΖΑ (και οι ακροδεξιοί φίλοι του, των ΑΝΕΛ) το 2012 ηγεμόνευσαν επικαλούμενοι το ένδοξο αντιστασιακό παρελθόν του 1942, το οποίο είχε ενταχθεί στο φαντασιακό της πατρίδος μας μόλις το 1982. Εμείς, τώρα, που έχουμε μπουχτίσει από τις μαλακίες των αριστερών περί βαθέος κράτους της δεξιάς, προσπαθούμε να φτιάξουμε τη δική μας αφήγηση για το τί είναι αυτή η αριστερά τα τελευταία σαράντα χρόνια. Από τέτοια σκοπιά διαβάστε τις παρακάτω γραμμές.

Προνόμια Ελλήνων (το γένος)

Στις 17 Αυγούστου του 1982, ανήμερα της επετείου του Μπλόκου της Κοκκινιάς (1944), ο πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου εκφωνεί στην Βουλή λόγο για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, της ενιαίας και καθολικής Εθνικής Αντίστασης. Ο λόγος του πρωθυπουργού χαρακτηρίζεται ως συμφιλιωτικός: «Δεν ήρθαμε για να δικάσουμε, πολύ περισσότερο δεν ήρθαμε για να διχάσουμε». Δύο μέρες πριν την ψήφιση του νόμου, ο Γιώργος Γεννηματάς εξήγγειλε το ποσό των 2,5 δις δραχμών για συντάξεις αντιστασιακών, [1] ενώ πέντε μέρες μετά ψηφίζεται ο νόμος 1285/1982 "Για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης του Ελληνικού Λαού εναντίον των στρατευμάτων κατοχής 1941-1944". Ο νόμος ψηφίζεται από το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ ενώ η ΝΔ, με αρχηγό τον Ευάγγελο Αβέρωφ, αποχωρεί σύσσωμη, με την εξαίρεση του Παναγιώτη Κανελλόπουλου.

Από το 1943 ως αντιστασιακές οργανώσεις είχαν αναγνωριστεί μόνο οι μη-αριστερές και εθνικόφρονες ομάδες. Από το 1969 ως αντιστασιακός αναγνωρίστηκε κάθε ταγματασφαλίτης της χώρας... η Χούντα έφτιαχνε, βλέπετε, την κοινωνική της βάση μέσω μοιρασιάς νέων προνομίων. Και επί ΠΑΣΟΚ ήρθε επιτέλους η ώρα και της αριστεράς! Η πιο πετυχημένη αντιστασιακή οργάνωση, το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, αναγνωρίστηκε από το κράτος 40 χρόνια μετά την ίδρυσή του και 35 μετά την παρανομοποίησή του.

*«Το ΠΑΣΟΚ με την συνεπικουρία και την πλειοδοσία της Αριστεράς, προχώρησε αμέσως σε απτά μέτρα, **υλικά αλλά κυρίως συμβολικά**, που πιστοποιούσαν την αλλαγή στην αναγνώριση και στην ερμηνεία της πρόσφατης ελληνικής ιστορίας. [...] Ο βασικότερος όμως **συμβολισμός** ήταν η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης τον Αύγουστο του 1982 (1285/1982), που σήμανε την επίσημη αναγνώριση της καταδιωγμένης (ή αποσιωπημένης) έως τότε αριστερής αντίστασης. Με τον ίδιο νόμο καθιερώθηκε η 25η Νοεμβρίου, επέτειος της ανατίναξης της γέφυρας του Γοργοποτάμου από τον ΕΛΑΣ και τον ΕΔΕΣ, ως ημέρα εορτασμού της Εθνικής Αντίστασης. Η συνταξιοδότηση των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης έδωσε **πρόσθετο υλικό περιεχόμενο στη συμβολική αλλαγή** που είχε επέλθει».* [2] (η υπογράμμιση είναι δική μας).

Τι λέει και τι δεν λέει αυτός ο νόμος λοιπόν; Καταρχάς επεκτείνει τον ΑΝ 971/1949, δηλαδή το νέο στοιχείο είναι ότι με τον νόμο αυτό αναγνωρίζεται και το ΕΑΜ ως αντιστασιακή οργάνωση, πέραν των ήδη αναγνωρισμένων εθνικοφρόνων οργανώσεων και των ταγμάτων ασφαλείας. Επιπλέον, υπόσχεται συντάξεις στους «δικαιούχους αποκατάστασης». Τέλος, ο νόμος καταργεί το ΝΔ 179/1969 που αφορά στις ευεργετικές διατάξεις των νόμων του 1969 της χούντας για τα τάγματα ασφαλείας (όπως προτεραιότητα σε προαγωγές, αναγνώριση βαθμών στο στρατό, στεγαστική αποκατάσταση, εισαγωγή σε σχολές και σε υπηρεσίες, συντάξεις και γη), [3] δηλαδή καταργεί την υλική αποκατάσταση των ταγματασφαλιτών, [4] χωρίς η ψήφισή του να σημαίνει ότι αυτό έγινε και πράξη. [5] Στην ουσία, ο νόμος του 1982 διευρύνει τον πολιτικό –και ιστορικό, αναδρομικά– ορίζοντα του έθνους. Ο νέος νόμος πέραν της υλικής του διάστασης αναγνωρίζει την αριστερή δράση ως "εθνική", δίπλα σε αυτήν των πρώην αντιπάλων της αριστεράς, τους δεξιούς και κεντρώους εθνικόφρονες. Έτσι η ένταξη της αριστεράς στον εθνικό κορμό –που άρχισε με την νομιμοποίηση του ΚΚΕ το 1974– ολοκληρώνεται με την ένταξή της στην εξουσία οκτώ χρόνια μετά.

Λίγους μήνες αργότερα, στις 29/12/1982 ψηφίστηκε ο πατριωτικός νόμος για τον επαναπατρισμό των πολιτικών προσφύγων, των «Ελλήνων το γένος». Πατριωτικό τον λέμε γιατί σήμαινε παράλληλα και τον αποκλεισμό των εχθρών του έθνους, των «μη-Ελλήνων το γένος», δηλαδή των εξόριστων σλαβομακεδόνων. Ο αποκλεισμός δεν προκάλεσε καμία αντίδραση εκ μέρους του ΚΚΕ και ΚΚΕ-εσ., [6] πράγμα που εμάς δεν μας εκπλήσσει, μιας και η Αριστερά ήταν πλέον και επίσημα στυλοβάτης του Έθνους. Ο νόμος του 1982 για τον επαναπατρισμό δεν λειτούργησε όμως στην πράξη και την άνοιξη του 1985 ψηφίστηκε συμπληρωματικά ο νόμος 1539/85. Ο νόμος αυτός *«καθόριζε ότι όλοι οι πολιτικοί πρόσφυγες πρέπει να επαναπατριστούν μέσα σε πέντε (5) χρόνια, για να μπορούν να δικαιούνται αυτά που ο νόμος προέβλεπε»*, [7] δηλαδή μεταξύ 1985 και 1990. Το ΚΚΕ, 10 χρόνια μετά, γκρίνιαζε για τις "αδικίες" του νόμου (αδυναμία πολλών πολιτικών προσφύγων να προλάβουν την προθεσμία, μη αναγνώριση όλων των ενσήμων τους κτλ). [8] Αλλά τι το ιδιαίτερο είχε το 1985; Το 1985 ήταν επίσης η χρονιά που η Ελλάδα έφτασε στα πρόθυρα πτώχευσης, και ωστόσο ψήφισε έναν νόμο που μοίραζε συντάξεις... Παράδοξο;

Αυτό που συνειδητοποιήσαμε σκάβοντας στο αχανές γκουγκλ μια μέρα ρεπό απ' τη δουλειά, μάλλον αίρει αυτό το παράδοξο! Αυτό που δεν ξέραμε συγκεκριμένα για τις συντάξεις των ανθρώπων που ήρθαν από τις χώρες του πρώην υπαρκτού, ήταν ότι είχαν γίνει ήδη διακρατικές συμφωνίες [9] μεταξύ Ελλάδας και των χωρών αυτών (Σοβιετική Ενωση, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία, και τέλος Ρουμανία), οι οποίες πλήρωσαν την Ελλάδα αδρά για τα χρόνια εργασίας των ανθρώπων αυτών· έτσι *«η Ουγγαρία για 4.500 πολιτικούς πρόσφυγες έδωσε 6 εκατ. δολάρια, η Τσεχοσλοβακία για 12.000 πολιτικούς πρόσφυγες έδωσε 14 εκατ. δολάρια, η Σοβιετική Ένωση για 16.500 πολιτικούς πρόσφυγες*

έδωσε 35 εκατ. δολάρια», [10] ενώ και η συμφωνία με τη Ρουμανία ήταν 15 εκατομμύρια δολαρια για τις συντάξεις των πολιτικών προσφύγων. Το σύνολο: 70 εκατ. δολάρια. Βέβαια, τις συντάξεις αυτές δεν τις είδανε και πολλοί, όπως καταγγέλλεται σε μπόλικα άρθρα του *Ριζοσπάστη*.

Οπότε, εν μέσω κινδύνου πτώχευσης, το 1985, ψηφίζεται ο νόμος για τον επαναπατρισμό, που ως τότε ήταν σε αχρηστία, και ...η Ελλάδα βρίσκεται με επιπλέον 70 εκ. δολάρια που πήρε από τις ήδη διαλυμένες χώρες του ανατολικού μπλοκ με τα ήδη πιο υποτιμημένα σε σχέση με τη δραχμή νομίσματα. Αν γυρίσουμε πίσω στο 1982, η εξαγγελία του Γεννηματά για τα 2,5 δις δραχμές των συντάξεων των αντιστασιακών, συνειδητοποιούμε ότι αντιστοιχούν σε 34 εκ. δολάρια εκείνης της εποχής! Και να που περισσεύουν και 21 εκ. δολάρια, ιδού μια πολιτική κοινωνικής πρόνοιας, κυριολεκτικά με ξένα κόλλυβα!

Μια παρένθεση τώρα που ανοίξαμε τη συζήτηση για τις εισοδηματικές ευκαιρίες του ελληνικού κράτους απ' την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων. Τώρα μέσα σε όλα αυτά σκεφτείτε και μια άλλη πλευρά του πράγματος σε σχέση με την έλευση των πολιτικών προσφύγων και ειδικά των παιδιών τους. Θα μπορούσαμε να δούμε τους τελευταίους σαν ενίσχυση του πάτου της εργατικής τάξης; Σκεφτόμαστε συνήθως τους πολιτικούς πρόσφυγες του 1975-1990 σαν μια γενιά παππούδων αλλά η αλήθεια είναι κομματάκι πιο περίπλοκη. Αν οι γονείς-πολιτικοί πρόσφυγες λάμβαναν τις και καλά τιμητικές συντάξεις, τι έκαναν τα παιδιά τους σε μια εποχή που το ελληνικό κράτος αναζητούσε ούτως ή άλλως νέες παραγωγικές δυνάμεις; Είχαμε γράψει σε προηγούμενο τεύχος [11] ότι το ελληνικό κράτος μια χαρά έκανε τις διακρατικές του συμφωνίες με άλλες χώρες για εργατικό δυναμικό (π.χ. Πακιστάν, Φιλιππίνες, Μπαγκλαντές κ.α). Με την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων και των οικογενειών τους, ο παραγωγικός πληθυσμός της χώρας αυξήθηκε ακόμη λιγάκι παραπάνω. Σε παλιότερο κείμενο για την Κυψέλη, μέσα από το 151 πάλι, είχαμε γράψει για την περίπτωση της δολοφονίας του 23χρονου οικοδόμου Γιάννη Ευαγγελόπουλου, γιου πολιτικών προσφύγων, από την Τασκένδη, που μια ομάδα φασιστών τον έφαγε τον Φλεβάρη του 1983 σε έναν καυγά που ξέσπασε επειδή εκείνος μιλούσε ρωσικά με τους φίλους του σε μια ντίσκο στη Φωκίωνος. [12]

Πίσω τώρα στους νόμους για τις συντάξεις και τα ευεργετήματα των αντιστασιακών. Στα μέσα του 1980 ακολουθεί σειρά υπουργικών αποφάσεων που ορίζουν τον τρόπο αναγνώρισης των δικαιούχων, όπως συνταξιοδότηση των αντιστασιακών και αναπήρων πολέμου, διορισμούς στο Δημόσιο αναπήρων ή παιδιών αντιστασιακών αναπήρων, επιδόματα, συντάξεις σε ανασφάλιστους αντιστασιακούς. Ο νόμος για τη συνταξιοδότηση των αντιστασιακών ψηφίστηκε προεκλογικά και εν μέσω "μέτρων λιτότητας" τον Μάη του 1985. Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που έλαβαν συντάξεις «*ανερχόταν το 1991 σε 280.000, ενώ περίπου 45.000 πολιτικοί εξόριστοι επέστρεψαν στην Ελλάδα ως τα τέλη της δεκαετίας του 1980*». [13]

Στο ντοκιμαντέρ «Μια μεγάλη περιπέτεια: η αναγνώριση της ελληνικής αντίστασης, 1944-2006» η πολιτική των επιδομάτων και των συντάξεων σε αντιστασιακούς χαρακτηρίζεται όχι άστοχα ως πολιτική «κοινωνικής πρόνοιας». Η πρόνοια αυτή αφορούσε από προσλήψεις στο δημόσιο (1983: 5 μόρια για πρόσληψη στο δημόσιο παιδιών αντιστασιακών) ή προσλήψεις σε ιδιωτικές επιχειρήσεις (1983: ποσόστωση 1%) ως το δικαίωμα εισαγωγής επιβατικού αυτοκινήτου ατελώς (1987), συντάξεις σε όσους συμμετείχαν σε αντάρτικες ομάδες και στον ΔΣΕ και κατέστησαν ανίκανοι (1989), συντάξεις σε θύματα του άμαχου πληθυσμού (1985), ενώ και στα 90s συνέχισαν να ψηφίζονται νομοθετήματα που αφορούσαν «σύνταξη στα ανήλικα τέκνα των θυμάτων του εμφυλίου πολέμου», την κατώτερη σύνταξη ΙΚΑ σε ανασφάλιστους πολιτικούς πρόσφυγες από τη Ρουμανία, ως και μοριοδότηση 10% στους διαγωνισμούς ΑΣΕΠ.

Η ΑΥΓΗ — Ἡ Βουλὴ ἀναγνωρίζει τὴν ἐθνικὴ ἀντίσταση ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, ΕΠΟΝ — ΜΕΓΑΛΗ ΩΡΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ — Ἡ Ν.Δ. ἐκφραστὴς τῶν δυνάμεων τοῦ διχασμοῦ — Τὸ ΚΚΕ Ἐσ. χαιρετίζει τὴν ἀναγνώριση — Ὁ λόγος στὴ Βουλὴ τοῦ κ. Α. Παπανδρέου

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ — Αποκατάσταση 30.000 αγωνιστών — ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΟΥΣ — Και άλλες παροχές — Επενδύσεις στο Δημόσιο — Και άλλοι υπάλληλοι στο "κόλπο" της Ιονικής — Πυρπόλησαν

Ἡ ΒΡΑΔΥΝΗ — 800 ἑκατομμύρια τὸν χρόνο γιὰ συντάξεις «καπεταναίων» — ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΑΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ καὶ τὰ Σχολεῖα — Τὸ Ἔθνος δὲν θὰ συγχωρήσῃ — Ἀκριβαίνει πάλι τὸ ψωμὶ κατὰ 7 δρχ.

Η μεταπολίτευση μέσα από πρωτοσέλιδα. Η *μεγάλη ώρα του έθνους* γιορτάζεται στην εφημερίδα του ΚΚΕ-εσωτερικού *Αυγή* η οποία φιλοξενεί στο πρωτοσέλιδο τον λόγο του πασοκικού πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου που συνόδευσε την αναγνώριση της αριστερής εθνικής αντίστασης στη βουλή. Στην πραγματικότητα ήταν η μεγάλη ώρα της ένταξης της αριστεράς στο κράτος! Από κάτω η *Ελευθεροτυπία* εστιάζει στο υλικό φορτίο της εθνικής συμφιλίωσης - τις περιβόητες παροχές, ενώ η δεξιά *Βραδυνή* φροντίζει να βάλει δίπλα-δίπλα τις ειδήσεις ότι ακριβαίνει το ψωμί και τα λεφτά σπαταλιούνται στους αριστερούς παππούδες...

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΛΛΑΔΑ - ΕΣΣΔ

Ανοίγουν μεγάλες προοπτικές

Η σημασία της συμφωνίας

Σημαντικά πλεονεκτήματα

...πηγών ενέργειας και εναλλακτικών ενεργειακών συστημάτων, του σχεδιασμού και κατασκευής στην Ελλάδα νέων σταθμών ενέργειας, υδροηλεκτρικών και θερμικών.

Το φυσικό αέριο

Από τους παραπάνω τομείς, την μεγαλύτερη αναμφίβολα βαρύτητα και από πολιτική, αλλά και από οικονομική άποψη παρουσιάζει ο τομέας του φυσικού αερίου. Γιατί με την υπογραφή μιας οριστικής συμφωνίας στη βάση του αμοιβαίου οφέλους για την εισαγωγή στην Ελλάδα σοβιετικού φυσικού αερίου θα δοθεί μια μακροπρόθεσμη και πολύ συμφέρουσα λύση στο ενεργειακό πρόβλημα της χώρας μας, που θα είναι ταυτόχρονα και λύση στο εκρηκτικό πρόβλημα της ρύπανσης του περιβάλλοντος και ειδικότερα της απαλλαγής της Αθήνας από το νέφος, αφού σταδιακά θα αντικατασταθεί το ρυπογόνο μαζούτ που καίνε οι βιομηχανίες και οι εγκαταστάσεις κεντρικής θέρμανσης των κατοικιών, με το φυσικό αέριο.

Τα πλεονεκτήματα

ΟΟΣΑ με προφανή στόχο να ορθώσουν μεγαλύτερα εμπόδια στις οικονομικές σχέσεις με τις σοσιαλιστικές χώρες.

Η κυβέρνηση θα πρέπει να εκμεταλλευτεί άμεσα την ευκαιρία και θαρραλέα να προχωρήσει στην εισαγωγή σοβιετικού φυσικού αερίου, δίνοντας έτσι την πιό συμφέρουσα λύση στο ενεργειακό πρόβλημα της χώρας. Μια λύση που ακριβώς χάρη στα τεράστια πλεονεκτήματα που παρουσιάζει διάλεξαν να δόσουν και μια σειρά ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες της Δ. Ευρώπης παρά τις γνωστές οξύτατες αντιθέσεις.

Η μονάδα αλουμίνας

Με την υπογραφή των «επιστολών προθέσεως» και την αναγγελία της ίδρυσης κρατικού φορέα που θα αναλάβει μαζί με σοβιετικούς τεχνικούς οίκους την κατασκευή της μονάδας αλουμίνας φαίνεται να πλησιάζει στο τέλος της η οδύσσεια της επένδυσης αυτής, που είχε αρχίσει από το 1978. Η συμφωνία στην οποία κατέληξαν οι δύο πλευρές στην Αθήνα για τους όρους κατασκευής της μονάδας αποτελεί πραγματικά παράδειγμα επωφελούς συνεργασίας...

Το ΚΚΕ έναν χρόνο μετά το νόμο αναγνώρισης της εθνικής αντίστασης του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ πανηγυρίζει τη σημασία της δεκαετούς συμφωνίας Ελλάδας-Σοβιετικής Ένωσης. Εντός του άρθρου επισημαίνεται ο αντίκτυπος της συμφωνίας ως προς το ενεργειακό σκέλος, τη συμφωνία για εισαγωγή σοβιετικού φυσικού αερίου το οποίο θα είναι πιο οικονομικό αλλά και πιο οικολογικό, μιας και τα ελληνικά εργοστάσια ως τότε χρησιμοποιούσαν ως βασική πηγή ενέργειας το ρυπογόνο μαζούτ, το οποίο δημιουργούσε και το νέφος στην Αθήνα! Με έναν σμπάρο πολλά τρυγόνια!

Τα παραπάνω πρέπει να προστεθούν στα ευεργετήματα των νόμων του 1948 και του 1949: διευκολύνσεις για εισιτήριες εξετάσεις σε πανεπιστήμια, συντάξεις, διορισμοί, εισαγωγή στη χωροφυλακή, απαλλαγές από φόρους, πώληση μονοπωλιακών προϊόντων όπως τσιγάρων, παραχώρηση γης, παραχώρηση περιπτέρων, καφενείων, αναψυκτηρίων, συγκοινωνιακές διευκολύνσεις, ως και λουτροθεραπεία! Αλλά και στα ευεργετήματα των νόμων του 1960: γεωργική και κτηνοτροφική αποκατάσταση, διευκολύνσεις για εξόφληση χρεών κ.α... [14] Έτσι τα παραπάνω προνόμια ήταν πλέον προσβάσιμα απ' το σύνολο του εθνικού κορμού, αριστερό και δεξιό. Όπως τραγουδούσε το 1989 κι ο Παύλος Σιδηρόπουλος στο τραγούδι με τίτλο Της εθνικής συμφιλίωσης *«αφού η μαμά σας το θέλει/ να φάμε απ' το ίδιο καρβέλι με τη γενιά του ΕΑΜ/ να φάμε απ' το ίδιο καρβέλι με τη γενιά του ΕΔΕΣ... κάτι πράγματα»*.

«Όχι κύριοι, είμαστε Έλληνες!»: το συμβολικό φορτίο της μεταπολίτευσης

Σε ιδεολογικό επίπεδο η αναγνώριση της εθνικής αντίστασης 1941-1944 αποτελεί σύμβολο της εθνικής ενότητας, βγάζοντας από το κάδρο τον εμφύλιο με τις διχαστικές διαιρέσεις του. Αυτή είναι και η μόνη αντίσταση που πρέπει να έχει κάνει κανείς για να γραφεί στα επίσημα κιτάπια: ενιαία, εθνική και εναντίον ξένων κατακτητών, χωρίς τον εμφύλιο που αποτελεί παρέκκλιση από την επίσημη πατριωτική αφήγηση, και με τονισμό του εθνικού-λαϊκού στοιχείου. Όπως είπε κι ο τότε υπουργός Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης –και αστυνομικός κατά τον εμφύλιο– Αγαμέμνονας Κουτσόγιωργας, κανείς δεν μπορεί να μονοπωλήσει τον αγώνα εκείνον καθώς συμμετείχαν «*εκατομμύρια Έλληνες και Ελληνίδες από όλες τις κομματικές παρατάξεις, τις τάξεις και τα κοινωνικά στρώματα*». [15] Μόνο έτσι θα το θυμόμαστε και έτσι ξεχνάμε όσα δεν χρειάζεται να θυμόμαστε. Τα όρια του έθνους επαναπροσδιορίστηκαν. Σε αυτό χωρούσαν όλοι οι Έλληνες, ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων και ταξικής θέσης. Η αφήγηση της Αριστεράς επικράτησε σχεδόν άνευ αντιπάλου εκείνη την περίοδο. [16] Όπως έχουμε γράψει σε άλλο κείμενο για την περίοδο, η δεξιά προσπαθούσε ακόμη να περάσει από μια αμφίβολη εσωτερική αναδιάρθρωση. [17] Όταν πια βρέθηκαν άνθρωποι και στην ελληνική δεξιά που κατάλαβαν βαθιά το επίδικο της εποχής, που χώνεψαν δηλαδή ότι οι αριστεροί θα είναι πλέον όχι μονάχα στον εθνικό κορμό αλλά και μέσα στο κράτος, τα πράγματα προχώρησαν και προς την εθνική αποκατάσταση του εμφυλίου.

Σε αντίθεση λοιπόν με τις προφητείες του γερο-Σβορώνου, γκουρού ιστορικού του ΚΚΕ εσωτερικού, ότι τα πράγματα δεν είναι έτοιμα για την ιστορική πραγμάτευση του εμφυλίου, στο πολιτικό επίπεδο το θέμα συμφιλίωση των αντίπαλων μερών του εμφυλίου είχε ήδη δρομολογηθεί. Κι αυτό γιατί, όπως φαντάζεστε, όχι μόνο το ΚΚΕ εσωτερικού αλλά ούτε καν το ΚΚΕ το ορθόδοξο δεν εκπροσωπούσε πλέον ούτε τους εξόριστους ούτε τους συμμετέχοντες στον εμφύλιο, ούτε καν τον Μάρκο Βαφειάδη!

Στις 23 Μαΐου του 1984 λοιπόν σκηνοθετείται η πιο epic σκηνή της Εθνικής Συμφιλίωσης: η συνάντηση του κομμουνιστή Μάρκου Βαφειάδη, στρατηγού του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδος, με τον αντικομμουνιστή Θρασύβουλο Τσακαλώτο, αρχιστράτηγο του Εθνικού Στρατού στον εμφύλιο. Το βίντεο της ιστορικής χειραψίας υπάρχει στο διαδίκτυο. Εκεί, ακούσαμε τον Βαφειάδη να λέει ότι το ΠΑΣΟΚ συνδυάζει την «*χωρίς όρους επιστροφή των πολιτικών προσφύγων*» με την Εθνική Αντίσταση. Με μια πρώτη ματιά, θα λέγαμε ότι ο Βαφειάδης ψεύδεται όταν λέει «χωρίς όρους» αφού όπως είπαμε προηγουμένως οι σλαβομακεδόνες – που παρεμπιπτόντως ήταν οι μισοί απ' όσους

έφυγαν στον εμφύλιο [18] – δεν προβλεπόταν να γυρίσουν. Ωστόσο, ο Βαφειάδης δεν ψεύδεται, παρά μιλάει ως Έλληνας (απολαμβάνοντας την αναίρεση της αφαίρεσης της ιθαγένειάς του το 1948 ως αντεθνικώς δρώντα).

«Αυτή η συμφιλίωση, αυτή η κατανόηση ανάμεσα στους Έλληνες να γίνει πραγματικά πανεθνικό απόκτημα, αυτό επιβάλλεται πολύ περισσότερο σήμερα, δεδομένου ότι πράγματι βρισκόμαστε μπροστά σε κρίσιμες στιγμές όχι μονάχα γιατί βρισκόμαστε τώρα μπροστά σε μια κατάσταση από άποψη της αντιμετώπισης των εσωτερικών μας γεγονότων αλλά και εξωτερικά δεν έπαψε να μας απειλεί άμεσα ο κίνδυνος τον οποίο διαρκώς τον οξύνουν και προσπαθούν να τον υλοποιήσουν οι ξένοι! Έναν καθ' έξιν εκβιασμό ενάντια στον ελληνικό λαό και στην ίδια την κυβέρνηση, η απειλή του τουρκικού προσηλυτισμού». [19] Σ' αυτό το σημείο των δηλώσεών του, ο Μάρκος ρετάρει λίγο, αλλά το point είναι σαφές: η μεταπολίτευση, που επιβαλλόταν ως αλλαγή πολιτικού σκηνικού λόγω της απώλειας της (μισής) Κύπρου, επιβάλλει αριστεροί και δεξιοί καπετάνιοι να συμφιλιώνονται υπέρ των εδαφικών διεκδικήσεων του έθνους. Ναι κύριοι, είμαστε Έλληνες! Έτσι, η παρατήρηση της λογοκρισίας, επι κυβέρνησης ΝΔ το 1980, σχετικά με την προς κυκλοφορία ταινία «Ο άνθρωπος με το γαρύφαλλο», που αναφέρεται στον Μπελογιάννη, να αντικατασταθεί η φράση στην απολογία του Μπελογιάννη: «Όχι κύριοι, είμαστε κομμουνιστές» με τη φράση «είμαστε Έλληνες», [20] και η ευθιξία των αριστερών τελικά αναδιαρθρώνεται κι αυτή, αφού από λογοκρισία που τέσσερα χρόνια πριν επιβαλλόταν απ' έξω, τέσσερα χρόνια αργότερα αναλήφθηκε απ' τους ίδιους ως πατριωτικό καμάρι.

Κάπως έτσι, με χειραψίες απ' άκρη σ' άκρη του έθνους, ψηφίζεται ομόφωνα στις 30 Αυγούστου του 1989 και το τελικό εθνο-συμφιλιωτικό νομοθέτημα με τίτλο «*Για την άρση των συνεπειών του Εμφυλίου Πολέμου 1944-1949*». Το νομοσχέδιο κατατέθηκε από την κυβέρνηση συνεργασίας ΝΔ-ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ, στις 30 Αυγούστου 1989, με ομοφωνία ψήφισης και από το ΠΑΣΟΚ. Συμβολικά, με τον νόμο αυτό αντικαθίσταται ο όρος «συμμοριτοπόλεμος» με τον όρο «εμφύλιος πόλεμος» και ο όρος «συμμορίτες» με τον όρο «Δημοκρατικός Στρατός» σε κάθε επίσημο έγγραφο και στα σχολικά βιβλία. Η ιστορία γράφεται και με τη βούλα από κοινού πλέον.

Πέρα από τη συμβολική αξία του πράγματος, ορίστηκε και δικαίωμα σύνταξης σε αντάρτες του ΔΣΕ που τραυματίστηκαν κατά τη διάρκεια του εμφυλίου σε συγκρούσεις ακόμη κι εξορίες, αλλά και σε άμαχους πολίτες που τραυματίστηκαν επί εμφυλίου λόγω συγκρούσεων, καθώς και στις χήρες, τους γονείς, και τα ανάπηρα παιδιά και ανάπηρες άγαμες ή διαζευγμένες κόρες ή αδελφές όσων σκοτώθηκαν ή εκτελέστηκαν ή πέθαναν ή εξαφανίστηκαν, καθώς και όσων πεθαίνουν μετά την απόκτηση δικαιώματος σύνταξης, [21] και τα λοιπά και τα λοιπά.

Μια μέρα πριν την συζήτηση για το παραπάνω νομοσχέδιο, στις 29 Αυγούστου, ακριβώς 40 χρόνια μετά τη λήξη (της τελευταίας μάχης) του εμφυλίου, κάνκαν περισσότεροι από 17 εκατομμύρια φάκελοι κοινωνικών φρονημάτων. Η απόφαση για την καύση είχε παρθεί ήδη από το 1984. Έτσι κάηκαν όλοι οι φάκελοι πλην: α) 2.000 φακέλων κάποιων επισήμων πολιτικών και διανοούμενων και β) όσων θεωρούνταν ως ενεργή απειλή για τον εθνικό κορμό, δηλαδή των "ανθελλήνων" μειονοτικών της ελληνικής Μακεδονίας [22] και της ελληνικής Θρακης. [23] Όπως έγραψαν αρκετοί ιστορικοί αργότερα, πολλοί ήταν αυτοί που ανακουφίστηκαν από την καύση. Όχι μόνο οι διώκτες και οι σπιούνοι, αλλά και άλλοι, που φοβούνταν τι μπορεί να περιείχαν οι φάκελοί τους. Η καύση ήρθε έτσι ως επιστέγασμα της χειραψίας Βαφειαδη-Τσακαλώτου και ως παγίωση της εθνικής συμφιλίωσης.

ΘΕΡΟΤΥΠΙΑ Πέμπτη 19 Αυγούστου 1982

Μάθημα αληθινής ιστορίας στη Βουλή

ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ «Ζέρβας, Αρης και Ψαρρ ήταν όλοι τους παλικάρια

Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: ΝΑ ΜΑΘΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΟΣ!

Γιορτές και ήρωες

Μετά τον εμφύλιο η κομμουνιστική αριστερά βρέθηκε αποκλεισμένη από το έθνος, τόσο συμβολικά όσο και υλικά, καθώς όχι μόνο δεν απολάμβανε τις ευεργεσίες του κράτους για την οργάνωση της εθνικής αντίστασης αλλά το αντίθετο: φακελωνόταν, διωκόταν και αποκλειόταν από σειρά προνομίων. Τα πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων φροντίζανε γι' αυτό και το μόνο που μπορούσε να σώσει κάποιον αριστερό ήταν στην καλύτερη κάποια γνωριμία στα κλιμάκια του κράτους. Ο συνδικαλισμός περιφρουρούταν στενά. Η λογοκρισία ήταν πλήρως διαδεδομένη σε πολλές μορφές έντυπου λόγου. Η Ασφάλεια συντόνιζε. Η πολιτική στράφηκε σε πολιτιστικές ή ακόμη και εθνικές εκδηλώσεις πολλές φορές. Το ξύλο στους εορτασμούς της 25ης Μάρτη και 28ης Οκτώβρη ήταν επίσης συχνό, μιας και εαμικοί απαγορεύονταν φυσικά να συμμετάσχουν. Ειδικά μάλιστα σε σχέση με τις γιορτές, έτσι πήγε το πράγμα μέχρι και τη μεταπολίτευση. Στις 25 Μαρτίου του 1978, για παράδειγμα, σωματεία αγωνιστών εθνικής αντίστασης (που είχαν και μέλη στα δημοτικά συμβούλια, καθώς το ΚΚΕ ήταν πλέον νόμιμο) εμποδίστηκαν να καταθέσουν στεφάνια και κλασικά ακολούθησαν ξύλο και συλλήψεις, [24] ενώ και στον εορτασμό της 28ης Οκτώβρη του 1980, στη Νεάπολη Θεσσαλονίκης, έναν 76χρονο αντιστασιακό εαμίτη τον σκοτώσανε κυριολεκτικά στο ξύλο. [25]

Από την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία τα πράγματα άλλαξαν. Η δεύτερη αυτή κυβέρνηση της μεταπολίτευσης και της εθνικής συμφιλίωσης καθόρισε την επέτειο της ανατίναξης της γέφυρας του Γοργοποτάμου ως επίσημη επέτειο εορτασμού της εθνικής αντίστασης. Το σκεπτικό φαινόταν απλό. Η ανατίναξη της γέφυρας, το Νοέμβριο του 1942, είχε συντελεστεί από δεξιούς και αριστερούς αντιστασιακούς από κοινού (ΕΛΑΣ και ΕΔΕΣ) και με την αρωγή πάντα των Βρετανών (κομάντο). Το ΠΑΣΟΚ λοιπόν συνέχισε υποτίθεται τον ιστορικό ρου, απαλείφοντας τα 40 χρόνια ανάμεσα στο 1942 και το 1982 και κανόνισε έτσι ώστε ο Γοργοπόταμος να γιορτάζεται απ' όλους με το νόμο 1285/1982, μια πρωτοβουλία που τίμησε και η Ν.Δ. απ' το 1986. Όσο για το ΚΚΕ; Αυτό πολύ πιο γρήγορα δέχτηκε να γιορτάσει μαζί με τους πρώην αντιπάλους του στον εμφύλιο χωρίς πολλά-πολλά. Ήταν εξάλλου συνηθισμένο στις διανοητικές και πολιτικές ασυναρτησίες από πολύ παλιότερα, όταν για παράδειγμα ενώ το 1945 έγραφε «ούτε μπουκιά ψωμί, ούτε γουλιά νερό για τον Άρη (Βελουχιώτη)», και το Νοέμβριο του 1962 χαρακτήριζε τον Άρη «*πολέμαρχον θρυλικόν ισάξιο του Κολοκοτρώνη, του Καραϊσκάκη και του Μπότσαρη*». [26]

Στη σκιά του Γράμμου

Η αλλαγή της νομοθεσίας επί ΠΑΣΟΚ γύρω απ' την εθνική αντίσταση άλλαξε προφανώς τα νοήματα γύρω απ' την ντόπια πολιτική. Ο χαρακτηρισμός «αντιστασιακός» έγινε τιμητικός και έγινε και σκαλοπάτι ανόδου σε αξιώματα, θέσεις και υλικά προνόμια. Το ΠΑΣΟΚ επιχειρώντας να πλασαριστεί σαν ο εκφραστής όλων των νέων και παλιών αντιστασιακών φρόντισε από νωρίς να έχει στις τάξεις του το εν λόγω υποκείμενο. Η χαρακτηριστικότερη ίσως φιγούρα ήταν του δικηγόρου Ευάγγελου Γιαννόπουλου, μετέπειτα υπουργού ο οποίος παρεμπιπτόντως ήταν παντρεμένος με την αδερφή του εκδότη της *Ελευθεροτυπίας*, Κίτσου Τεγόπουλου. Ο Γιαννόπουλος, όταν ψηφίστηκε ο νόμος αναγνώρισης της εθνικής αντίστασης, κάλεσε μάλιστα τους πρώην συντρόφους του απ' το βουνό να παραστούν στη μεγάλη σχετική δεξίωση που διοργάνωσε ο ίδιος από πλευράς κράτους με τις στολές τους απ' το βουνό!

Τόσο που σφιχταγκαλιάστηκαν βέβαια δεξιά κι αριστερά μέσα στα σαλόνια του ελληνικού κράτους, προέκυψαν και κάτι προβλήματα ανάλογα της διανοητικής και πολιτικής απογείωσης που συνέβαινε εκείνη την εποχή μέσα στην ελληνική κοινωνία. Ο Θεόδωρος Κατριβάνος, για παράδειγμα, ένας άλλος αντιστασιακός, μέλος του ΚΚΕ και της ΕΔΑ κάποτε, έπειτα της ΝΔ και της ακροδεξιάς ΠΟΛΑΝ, σύρθηκε με τον Γιαννόπουλο επί σειρά ετών στα δικαστήρια γιατί ισχυρίστηκε ότι ο τελευταίος δεν ήταν πράγματι στην αντίσταση. Ο Κατριβάνος κατηγορούσε τον Γιαννόπουλο ότι έφτιαξε ένα ψεύτικο προφίλ αντιστασιακού, όπως πολλοί άλλοι άλλωστε εκείνα τα χρόνια. Για να αναγνωριστείς εξάλλου σαν αντιστασιακός από το κράτος, έπρεπε απλά να σε αναγνωρίσουν δύο άλλοι σύντροφοί σου, αναγνωρισμένοι αντιστασιακοί. [27] Και η εθνική συμφιλίωση τελειωμό δεν είχε... Όταν ήρθε η ώρα να πέσει το ΠΑΣΟΚ, ακόμη και η συγκυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμός το 1989 συμπεριλάμβανε διάφορους αντιστασιακούς, όπως τον πρωθυπουργό Τζανή Τζαννετάκη ή τον Μίκη Θεοδωράκη.

Κάπως έτσι φτάσαμε φέτος, τον Ιούλιο του 2022, στη σκιά του Γράμμου, στο Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης, να μαζεύονται άνθρωποι, όπως ο πρόεδρος της Βουλής Κ. Τασούλας με τον γραμματέα του Ιδρύματος της Βουλής Ευάνθη Χατζηβασιλείου, μαζί κι ο συριζαίος Γ. Κατρούγκαλος, [28] με θέμα συζήτησης: «Σύνταγμα και εξωτερική πολιτική». Δηλαδή τι; Συζητήσανε, λέει, «*για την έννοια της κυριαρχίας, την αναγκαία σύγκλιση της διπλωματίας, της άμυνας και της οικονομίας για την επίτευξη των στόχων της εξωτερικής πολιτικής, ...τις παρατηρούμενες απειλές εξ ανατολών, καθώς και τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία*», [29] για τον παγκόσμιο πόλεμο, δηλαδή, και το πώς πρέπει να μείνουν μονιασμένοι για να επιβιώσουν όλοι τους.

Σούμα

Τι γράψαμε σ' αυτό το κείμενο; Πρώτον, ότι η αναγνώριση της εθνικής αντίστασης φέρει μαζί της ένα υλικό φορτίο π.χ. μία σύνταξη ή έναν διορισμό, γιατί ο πατέρας ήταν αντιστασιακός. Ότι εν μέσω οικονομικής κρίσης και των περιβόητων μέτρων λιτότητας του 1985, το ελληνικό κράτος άσκησε πολιτική κοινωνικής πρόνοιας μοιράζοντας λεφτά και θέσεις εργασίας στις οικογένειες των χιλιάδων αντιστασιακών και πολιτικών προσφύγων, χτίζοντας μια κοινωνική βάση και μια φήμη για τον εαυτό του με κάτι εκατομμύρια δολάρια από τις χώρες έλευσης των πολιτικών προσφύγων. Δεύτερον, γράψαμε ότι το συμβολικό φορτίο της αναγνώρισης της εθνικής αντίστασης, με τη συμφιλίωση των δύο πλευρών του εμφυλίου, δημιούργησε νέα όρια για το έθνος, το οποίο πια περιλάμβανε εξίσου δεξιούς και αριστερούς πατριώτες. Εκλογές έρχονται και μπορούμε τουλάχιστον να θυμόμαστε ετούτο. Η ελληνική κρατική αριστερή παράδοση όπως σήμερα, έτσι και τότε, δεν εξόκειλε, δεν λάθεψε, δεν πρόδωσε και ούτε συμβιβάστηκε, ούτε ακόμη-ακόμη τα έκανε καλύτερα απ' τους δεξιούς· είναι απλώς σάρκα από την σάρκα του μεταπολιτευτικού εθνικο(συμφιλιωτικού) ελληνικού κράτους, τίποτα λιγότερο και τίποτε περισσότερο. Και έχοντας αυτό κατά νου, τελικά η κεντρική διαφορά μας είναι ότι αυτή βλέπει τα πράγματα μέσα από τα μάτια του κράτους, ενώ εμείς μέσα απ' τα μάτια όσων υφίστανται τις πολιτικές του.

Υποσημειώσεις

[1] Εκπομπή «Τετράδια Κοινοβουλευτικού Λόγου Ανδρέας Γ. Παπανδρέου: Η Αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, 17.8.1982.», *Κανάλι της Βουλής*, 28/6/2019.

[2] Γ. Βούλγαρης, *Η Ελλάδα της μεταπολίτευσης 1974-1990*, γ' εκδ. Θεμέλιο, 2002, σελ. 154.

[3] «Πολιτικές αναγνώρισης, η μεταζωή της ελληνικής Αντίστασης, στο Δίκαιο, την Ιστορία και τη Μνήμη (1944-2006)», ΝΔ 179/69-Περί Εθνικής Αντιστάσεως, *poreproject.gr*.

[4] Τ. Κωστόπουλος, *Η αυτολογοκριμένη μνήμη. Τα τάγματα ασφαλείας και η μεταπολεμική εθνικοφροσύνη*, Φιλίστωρ, 2005, σελ 158.

[5] Όπως καταγγέλεται στον Ριζοσπάστη: «*κι ακόμη ισχύουν οι νόμοι, ας μη το ξεχνάμε, που αναγνωρίζουν σαν αγωνιστές-τους δίνουν πιστοποιητικά, συντάξεις, ευεργετήματα- τους δοσίλογους των ταγμάτων ασφαλείας. Τα παιδιά τους παίρνουν πιστοποιητικά γιων και θυγατέρων αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης από τα υπουργεία και τα υποβάλλουν στους διαγωνισμούς για να 'χουν τα από το νόμο ευεργετήματα...*», *Ριζοσπάστης*, 12.04.1983

[6] Στ. Μπουρνάζος, Αθ. Σκουλαρίκη, Λ. Εμπειρίκος, «Το Μακεδονικό από τη Μεταπολίτευση ως την κρίση της δεκαετίας του '90», *Αρχειοτάξιο*, τχ. 11, Ιούνιος 2009, σελ. 156.

[7] «Αυτή είναι η αλήθεια για τους πολιτικούς πρόσφυγες», *Ριζοσπάστης*, 22.2.2002

[8] Επειδή δεν τους αναγνωρίζονταν από το ελληνικό κράτος όλα τα ένσημα –που τα είχαν δουλέψει στις χώρες του ανατολικού μπλόκ– οι οικογένειες των πολιτικών προσφύγων έπρεπε να πληρώσουν από την τσέπη τους τα έξτρα ένσημα, όπως συνέβη αργότερα, στα 90s και δώθε, με τους μετανάστες από την Αλβανία, το Μαγκρέμπ κλπ. «*...αυτοί οι άνθρωποι είναι πολύ δύσκολο στις μέρες μας να βρουν δουλιά για να συμπληρώσουν τον απαιτούμενο αριθμό*

ενσήμων. [...] Για να πάρει η γυναίκα μου σύνταξη έπρεπε να πληρώσει 318.000 δραχμές»... «Αυτή η σύνταξη θα είναι 80.000 και μεις πληρώνουμε 35.000 νοίκι το μήνα»,. στο «Επαναπατρισθέντες πολιτικοί πρόσφυγες. Το κράτος τους τιμωρεί ακόμη», *Ριζοσπάστης*, 25.2.1995.

[9] Ο νόμος 1539/85 υπογράφτηκε, πέραν της Ελλάδας, και από έξι σοσιαλιστικές –τότε– χώρες, πλην της Ρουμανίας. Σύμφωνα με τον αντιπρόεδρο του Κεντρικού Συμβουλίου της Πανελλήνιας Ενωσης Επαναπατρισθέντων Πολιτικών Προσφύγων, «*η Ελλάδα πήρε χρήματα, "με το παραπάνω μάλιστα", από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες*». Στο «Επαναπατρισθέντες πολιτικοί πρόσφυγες. Το κράτος τους τιμωρεί ακόμη», *ό.π.*

[10] Πρακτικό της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων «Κύρωση Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ρουμανίας για την τελική ρύθμιση της αποζημίωσης εισφορών κοινωνικής ασφάλισης των επαναπατριζόμενων Ελλήνων πολιτικών προσφύγων από τη Ρουμανία», *hellenicparliament.gr*, 1997.

[11] «Ο συνδικαλισμός ως κρατικός έλεγχος της εργασίας. Η μεταπολίτευση και η απεργία στη Νάσιοναλ Καν», 151 #23, Φθινόπωρο 2021.

[12] «Πάμε γειτονιές, όχι εκλογές! (τί μπορεί να μάθει κανείς από την Κυψέλη για την αριστερά,το κράτος του και τις γειτονιές;)», *0151* #17, Ιούνιος 2019.

[13] «Εθνική Αντίσταση, Η αναγνώρισή της ως πράξη υπέρβασης του Εμφυλίου και ενίσχυσης του αντιδεξιού επιχειρήματος», στο Βαμβακάς–Παναγιωτόπουλος (επιμ.) *Η Ελλάδα στη δεκαετία του ΄80. Κοινωνικό-πολιτικό και πολιτισμικό λεξικό*, Επίκεντρο, 2014, σελ 135.

[13] Για όποια θέλει επιπλέον λεπτομέρειες μπορεί να περιπλανηθεί εδώ: «Πολιτικές αναγνώρισης, η μεταζωή της ελληνικής Αντίστασης, στο Δίκαιο, την Ιστορία και τη Μνήμη (1944-2006), Ευεργετήματα, Ηθικά ή/και υλικά ευεργετήματα (μετάλλια, συντάξεις κ.ά.), τα οποία σχετίζονται με τη νομοθεσία περί αναγνώρισης της Εθνικής Αντίστασης», *poreproject.gr*.

[15] Μάγδα Φυτιλή, «Λωτοφάγοι και Ηρόστρατοι: μνήμες του '40 στον πολιτικό λόγο των κομμάτων κατά τη δεκαετία του '80», στο *Μεταπολίτευση. Η Ελλάδα στο μεταίχμιο δύο αιώνων*, Θεμέλιο, 2015, σελ. 34.

[16] Antifa Scripta, *Τι ήταν και τι ήθελε το ΕΑΜ; Έλα ντε! & άλλες ιστορίες περί της ταξικής σύνθεσης της εργατικής τάξης (1940-1943)*, Σπουδές στο Γαλανόμαυρο τ. Β', 2020, σελ. 291.

[17] «Το ακροδεξιό χαρτί στη μεταπολίτευση και σήμερα, φασιστόραμα #3: Κένταυροι και Rangers απ' τα χρόνια του Αβέρωφ στην εθνική συμφιλίωση», *151* #23, Φθινόπωρο 2021.

[18] Περί τις 100.000 άτομα έφυγαν κατά τον εμφύλιο και 55.000 ήταν όσοι κατέληξαν στην πρώην Γιουγκοσλαβία και την Αλβανία.

[19] «Η ιστορική συνάντηση Τσακαλώτου-Βαφειάδη», στο youtube.

[20] Πετσίνη Πηνελόπη, «Από τον "κατευνασμό των πολιτικών παθών" στη "δεξιά κουλτούρα", μάχες της μνήμης και πολιτική λογοκρισία στη Μεταπολίτευση», *Αρχειοτάξιο*, τχ 22, Νοέμβριος 2020, σελ 110.

[21] Νόμος 1863/1989 – ΦΕΚ 204/Α/18-9-1989.

[22] «Οι ανθέλληνες έλληνες, οι φάκελοι που δεν καίγονται», *Σχολιαστής*, τχ 79, Σεπτέμβριος 1989.

[23] Αναφέρεται στο Καραμανωλάκης Β., *Ανεπιθύμητο παρελθόν, οι φάκελοι κοινωνικών φρονημάτων στον 20ο αι.και η καταστροφή τους*, β' εκδ .Θεμέλιο, 2019, σελ. 179.

[24] Κούκη Ελένη, «Ο επεισοδιακός εορτασμός της 25ης Μάρτη του '78, συμβολικές συγκρούσεις της πρώιμης Μεταπολίτευσης», *Αρχειοτάξιο*, τχ 15, Σεπτέμβριος 2013, σελ. 42.

[25] Αυγερίδης Μ, Κούκη Ε., Φυτιλή Μ., «Αναμοχλεύοντας τα πάθη, τα όρια του πολιτικού λόγου για την Εθνική Αντίσταση», *Αρχειοτάξιο*, τχ 22, Νοέμβριος 2020, σελ. 88.

[26] Μάγδα Φυτιλή, *ό.π.*

[27] Θ. Κατριβάνος, «Μύθος η συμμετοχή Γιαννόπουλου στην Αντίσταση 1941-'44», Ριζοσπάστης, 30.10.1998 και Β. Κεδίκογλου, «Να αρθεί η αντιστασιακή ιδιότητα από τον Ε. Γιαννόπουλο», *Ριζοσπάστης*, 28.4.1999.

[28] Νταξ, δεν πέφτουμε κι απ'τα σύννεφα, τα ίδια λέγαμε και παλιότερα, δείτε π.χ. τη φωτό με τον φοιτητή Κατρούγκαλο δίπλα-δίπλα στον φοιτητή Βορίδη,στην Νομική Αθήνας το 1985, στο κείμενο «Το "πρόβλημα- νεολαία" μέσα κι έξω από την ΚΝΕ, 1968-1989», στο *151* #24, Χειμώνας-Άνοιξη 2022.

[29] «Συναντήσεις στο Πάρκο»: ένας νέος θεσμός στο Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης, Ιδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, *foundation.parliament.gr*.

“
η ραχοκοκκαλιά αυτής της χώρας είναι
του '97 οι πορνοπελάτες
μικροπρεπείς μα πάνω απ' όλα
μεγαλοιδεάτες
όλο το έθνος προσκυνά
σώβρακα και γραβάτες
λίγο πατριώτες
λίγο αντάρτες
δάνεια και κάρτες
αγάπες σκάρτες
σκόνες και τηλεκάρτες
και μπάλα τις Τετάρτες. ”

theReunion)(x Σπείρα - ηΓαλαρία

Τσιγγάνοι και μπαλαμοί στο Χαλάνδρι.
Η δημόσια τάξη, η πρόνοια και η υλικότητα του ρατσισμού

«Δεν υπάρχει, πλέον, υπομονή και ανοχή από κανέναν! Επιπλέον, το όλο πρόβλημα συνδέεται και με την ένταξη στο Σχέδιο Πόλης της περιοχής «Πεύκο Πολίτη», που βρίσκεται στην "καρδιά" αυτής της έκτασης. Δεν ξέρω πως θα ενταχθεί αυτή η περιοχή με έναν καταυλισμό και με παράγκες δίπλα από τον σταθμό του μετρό, επαναλαμβάνω»

Ο καταυλισμός ως πρόβλημα και ως λύση

Έτσι ολοκληρώθηκε η συνέντευξη του δημάρχου Χαλανδρίου, Σίμου Ρούσσου, στον ραδιοφωνικό σταθμό «Επικοινωνία 94 FM», στις 29 Αυγούστου 2022, σχετικά με τον καταυλισμό των Ρομά στο Νομισματοκοπείο. [1] Ο Αύγουστος που μόλις πέρασε ήταν ένας αρκετά συμπυκνωμένος μήνας: με αφορμή τον θάνατο από θερμοπληξία ενός οκτάχρονου κοριτσιού εντός του καταυλισμού, οι δημοτικές παρατάξεις του Χαλανδρίου έβαλαν ξανά μπροστά το ζήτημα της εκκένωσής του. Το ενδιαφέρον του δήμου, ωστόσο, μακράν του να εκκινεί από την έγνοια του για τη ζωή των τσιγγάνων, έχει άλλες σκοπιμότητες. [2] Κι αυτό είναι ξεκάθαρο από τα λεγόμενα του Ρούσσου: ο δήμος Χαλανδρίου διεκδικεί από την Περιφέρεια Αττικής την εκταμίευση 3 εκατομμυρίων ευρώ του «Πιλοτικού Προγράμματος της κοινωνικής ένταξης των Ρομά του Δήμου Χαλανδρίου» προκειμένου να εκκενωθεί ο καταυλισμός, μέσω της επιδότησης ενοικίου.

Η ομόφωνη διεκδίκηση του κονδυλίου από τον δήμο αναδεικνύει τη συνέχεια της κρατικής πολιτικής απέναντι στους τσιγγάνους του καταυλισμού: όλοι οι δημοτικοί πολιτικοί παράγοντες θεωρούν **πρόβλημα** την ύπαρξη του καταυλισμού –άρα, και όσων μένουν εκεί. Το πολιτικό σχήμα που χρησιμοποιεί ο δήμος προκειμένου να τονίσει ότι οι τσιγγάνοι αποτελούν «βάρος» είναι η **τριπλή ομηρία**: από αυτή την κατάσταση, μας λένε, είναι όμηροι οι ρομά, οι μπαλαμοί γείτονες του καταυλισμού και οι μπαλαμοί ιδιοκτήτες των οικοπέδων επί των οποίων βρίσκεται ο καταυλισμός. [3] Επιπλέον, όλες οι δημοτικές παρατάξεις εκφράζουν ανοιχτά την αναγκαιότητα να μπει εντός σχεδίου πόλης η περιοχή στην οποία βρίσκεται ο καταυλισμός (με την ευφάνταστη ονομασία «Πεύκο Πολίτη»)· δηλαδή, αναδεικνύουν το **υλικό συμφέρον** της εκδίωξης των τσιγγάνων.

Η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών και τα όριά της

Οι προσπάθειες εκκένωσης του καταυλισμού δεν είναι κάτι καινούριο. Στις αρχές της δεκαετίας του 2010, είχαν αναπτυχθεί δύο ρατσιστικές πρωτοβουλίες κατοίκων: α) η πρώτη μάζεψε υπογραφές για να διώξει τα τσιγγανάκια από τα δημοτικά σχολεία της περιοχής· β) η Επιτροπή Κατοίκων Χαλανδρίου μάζεψε υπογραφές για να εκκενωθεί ο καταυλισμός στο Νομισματοκοπείο. [4] Η σύνθεση των κατοίκων που στελέχωσαν τις κινήσεις αυτές περιλάμβαναν επιφανείς δημότες, γείτονες της διπλανής πόρτας, αγανακτισμένους με την ανομία, ιδιοκτήτες διαμερισμάτων, μαγαζάτορες και γενικώς αυτόν τον εσμό που λέγεται «εθνικός κορμός». Όλοι ετούτοι αντιλαμβάνονταν ότι σε συνθήκες κρίσης δεν αρκούσε ο ατομισμός τους προκειμένου να διατηρήσουν την κοινωνική θέση που μέχρι πρότινος είχαν. Επιπλέον, είδαν το έδαφος πρόσφορο ώστε να γνωριστούν τόσο ως πρόσωπα όσο και ως φορείς υλικών συμφερόντων, να συνασπιστούν πρόσκαιρα και εκφέροντας δημόσια λόγο να διεκδικήσουν παραπάνω απ' όσα είχαν.

Με μια πρώτη ματιά θα μπορούσε να πει κανείς ότι οι συγκεκριμένες βραχύβιες πρωτοβουλίες πήγαν άπατες καθώς απέτυχαν να φέρουν εις πέρας τους δηλωμένους σκοπούς τους: τα μεν τσιγγανάκια συνέχισαν να πηγαίνουν στο δημοτικό σχολείο (όσο τους επέτρεπαν οι υπόλοιπες υποχρεώσεις τους), ενώ ο καταυλισμός συνεχίζει προς το παρόν να βρίσκεται στη θέση του. Οι αριστεροί χαλανδραίοι έλεγαν πως η Επιτροπή Κατοίκων Χαλανδρίου δεν έπρεπε να μας απασχολεί, γιατί «πττήθηκε όταν εμφανίστηκε στο δημοτικό συμβούλιο και έφυγε μετά την πίεση των αριστερών και των Τσιγγάνων που ήταν παρόντες». [5] Εμείς, ωστόσο, είμαστε λίγο περισσότερο καχύποπτες.

Αυτό συμβαίνει επειδή είδαμε εξαρχής αυτές τις πρωτοβουλίες ως στενά συνδεδεμένες με τα συμφέροντα του ίδιου του δήμου και της φιγούρας που εκπροσωπεί. Αποτέλεσαν, δηλαδή, κινήσεις της μεσαίας τάξης που ζητούσε από το ελληνικό κράτος (στο πρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης) να τις οργανώσει. Από αυτή την άποψη, θα λέγαμε πως πέτυχαν τον σκοπό τους: η δημιουργία της Επιτροπής Κατοίκων Χαλανδρίου πήρε τον διάχυτο αντιτσιγγάνικο ρατσισμό και τον μετέτρεψε σε μια αναγνωρίσιμη γλώσσα που έλεγε «οι Ρομά είναι πρόβλημα» ζητώντας από τον δήμο Χαλανδρίου να προσανατολίσει τις κινήσεις του ώστε να έχουν θεσμικό αντίκτυπο. Έτσι, λοιπόν, έγινε φανερό ότι οι διάχυτες καθημερινές ρατσιστικές συζητήσεις δεν ήταν αρκετές· έπρεπε να δημιουργηθεί ένα πεδίο στη δημόσια σφαίρα, ρητό και επίσημα αναγνωρισμένο, όπου τα υλικά συμφέροντα όσων επεδίωκαν απομάκρυνση των Ρομά από την περιοχή θα εκφέρονταν τεθλασμένα. [6] Δεν θα έλεγαν δηλαδή «διώξτε τους γύφτους γιατί είναι βρωμιάρηδες» αλλά «οι συνθήκες υγιεινής στον καταυλισμό επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη των μικρών παιδιών». Αυτό είναι και το όριο αυτών των ρατσιστο-πρωτοβουλιών: παρότι εξαιρετικά ωφέλιμες, στην τωρινή συγκυρία είναι άχρηστες αφενός επειδή ο ίδιος ο δήμος Χαλανδρίου ασχολείται ολοένα και περισσότερο με ολοένα και περισσότερες πτυχές της ζωής των τσιγγάνων, επιδιώκοντας να σπάσει την κοινότητα που έχουν δημιουργήσει. Αφετέρου επειδή όσοι διεκδικούν κομμάτι από την πίτα των χρημάτων που δίνονται και θα δοθούν έχουν ήδη σφιχταγκαλιάσει τον δήμο.

Καινούρια κόλπα (ή, αλλιώς: η συμβολή της αριστεράς)

Οι Δήμοι είναι η οργανωτική έκφραση των αστικών υλικών συμφερόντων στο επίπεδο των γειτονιών. Ως πολιτικοί εκπρόσωποι συνδιαλέγονται με τους φίλους τους (μπάτσους, μαγαζάτορες, ιδιοκτήτες, συλλόγους της κοινωνίας των πολιτών, εργολάβους) και προσπαθούν να κάνουν δυσκολότερη τη ζωή των εχθρών τους (μετανάστες, ρομά, προλετάριες). Οι πρώτοι είναι που ονομάζουν τους δεύτερους «πρόβλημα». Και οι Δήμοι αναλαμβάνουν να διαχειριστούν τα επιμέρους συμφέροντα με τρόπο ωφέλιμο για τους φίλους τους και πιεστικό για τους εχθρούς τους. Οι βασικές τους λειτουργίες είναι αφενός να διοχετεύουν την κρατική γραμμή στις γειτονιές, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες, αφετέρου να διευρύνουν τις σχέσεις τους με τη μεσαία τάξη. Και αυτές οι λειτουργίες δεν είναι ζήτημα καλών ή κακών προσώπων, υπεύθυνων διαχειριστών ή λαμογιών, αριστερών ή δεξιών· είναι ζήτημα ταξικής θέσης και εθνικών συμφερόντων. Άρα, ζήτημα υλικό.

Σημαντικό κομμάτι των αρμοδιοτήτων των Δήμων είναι η εμπλοκή τους σε ροές χρήματος (είτε προέρχονται από το ελληνικό κράτος, είτε από την ευρωπαϊκή ένωση είτε από ιδιώτες) προκειμένου να μπορούν να τα διανείμουν στους φίλους τους (άρα, ευρύτερα και στις τοπικές κοινωνίες). Πράγμα που σημαίνει ότι οι μπάτσοι, οι μαγαζάτορες, οι ιδιοκτήτες, οι σύλλογοι της κοινωνίας των πολιτών, οι εργολάβοι μοιράζονται τα χρήματα που τους διοχετεύουν οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Με τον τρόπο αυτό, οι μεν Δήμοι αναβαθμίζουν τη θέση τους ως τοπικοί φορείς άσκησης της κρατικής εξουσίας, αποκομίζοντας τα αντίστοιχα υλικά οφέλη, ενώ η μεσαία τάξη βαθαίνει και πλαταίνει τις διασυνδέσεις της.

Στην περίπτωση των Ρομά του Χαλανδρίου, ο δήμος, με τους αριστερούς επικεφαλής, προχώρησε (από το 2015 και μετά) στις παρακάτω κινήσεις: [7]

-- καταγραφή των τσιγγάνων των καταυλισμών στο Νομισματοκοπείο και το Πάτημα (2015) καθώς και των «κοινωνικοοικονομικών τους χαρακτηριστικών» προκειμένου η μπάτσικη και, ταυτόχρονα, προνοιακή διαχείρισή τους να είναι εστιασμένη·

-- ίδρυση του Κέντρου Κοινότητας (Παράρτημα Ρομά) του δήμου Χαλανδρίου (2017) που έκανε παρεμβάσεις αποσκοπώντας στο να πείσει όσους Ρομά και Ρομνί έμεναν στους καταυλισμούς στο Πάτημα και το Νομισματοκοπείο να φύγουν 'οικειοθελώς'. Παράλληλα, το καρότο που προέταξαν μέσω της δημιουργίας του Κέντρου Κοινότητας περιλάμβανε τη διευθέτηση ζητημάτων που σχετίζονταν με τις δημόσιες υπηρεσίες (στους κομβικούς τομείς της εκπαίδευσης, της περίθαλψης και της εργασίας)·

-- κατεδάφιση του καταυλισμού στο Πάτημα (Γενάρης 2019), στον οποίο διέμεναν 30-40 Ρομά· [8]

-- απόφαση του δημοτικού συμβουλίου (2019) **να ενταχθούν 40 οικογένειες** –από τις 75 που διέμεναν εκείνη την περίοδο στον εναπομείναντα καταυλισμό του Νομισματοκοπείου– **σε πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου και σε πρόγραμμα επιδότησης δημιουργίας οργανισμών κοινής ωφέλειας για τρία χρόνια** (με δυνατότητα επέκτασης). [9] Δηλαδή, όχι μόνο να εξαρτάται η στέγασή τους από το αν θα πάρει το ελληνικό κράτος τα ευρωπαϊκά φράγκα, αλλά να μετατραπούν σε μικροαφεντικά! Σατανικό, θα έλεγε κανείς·

-- μετατροπή του καταυλισμού του Νομισματοκοπείου σε επίσημο γκέτο (Απρίλιος 2021) με επιτηρούμενη από μπάτσους απαγόρευση εισόδου-στον και εξόδου-από τον καταυλισμό για εννιά μέρες, «λόγω κρουσμάτων». Η στρατηγική του δήμου Χαλανδρίου από την έναρξη της υγειονομικής χούντας είχε ξεκάθαρο προσανατολισμό τον στιγματισμό των Ρομά (πάντα με το προσωπείο του ενδιαφέροντος για τη δημόσια υγεία/υγιεινή!), χωρίς ποτέ να ξεχάσει τον βασικό του στόχο. Έτσι, συνέχισε την κατεδάφιση παραπηγμάτων του καταυλισμού· [10]

-- προσπάθεια δημιουργίας κλίματος φιλίας των Ρομά με τους μπάτσους του α.τ. Χαλανδρίου. Η προσέγγιση αυτή ξεκίνησε τον Σεπτέμβρη 2018, με συμμετοχή του διοικητή του α.τ. Χαλανδρίου σε εκδήλωση για τη βράβευση τσιγγάνων μαθητ(ρι)ών και φοιτητ(ρι)ών. Σ' εκείνη την εκδήλωση ο διοικητής παρότι δήλωσε πως η προσέγγιση με τους τσιγγάνους είναι πρωτόγνωρη για την ελ.ασ. τόνισε ότι οι μπάτσοι βοηθάνε την προσπάθεια του δήμου, όντας διαλλακτικοί με τη Ρομά κοινότητα του Χαλανδρίου και θα πρόθυμοι να 'συγχωρήσουν' κάποια 'λάθη'. Ευχήθηκε να ενταχθούν [sic] σύντομα στην ελληνική κοινωνία, ακόμη ακόμη και «να δούμε Ρομά συναδέλφους». [11] Από τότε μέχρι σήμερα, ωστόσο, μεσολάβησε μια χούντα με υγειονομικό προσωπείο. Στις 15 Απριλίου του 2020 είχαμε την προειδοποιητική επίσκεψη του διοικητή του α.τ. στον καταυλισμό του Νομισματοκοπείου για να πείσει τους κατοίκους του να πειθαρχήσουν στα μέτρα περιορισμού της μετακίνησης. [12] Κι επειδή τα λόγια δεν έπιασαν, έναν χρόνο μετά ήρθε και η απόφαση για απαγόρευση μετακίνησης από και προς τον καταυλισμό. Όπως όλοι καταλαβαίνουν, είναι κομματάκι δύσκολο να χτίσουν οι τσιγγάνοι «σχέση εμπιστοσύνης» με τους μπάτσους –πόσο μάλλον όταν έχουν φάει στα μούτρα αγνή καταστολή, χωρίς φτιασίδια. Έτσι λοιπόν η Ένωση Αστυνομικών Υπαλλήλων Β.Α. Αττικής, η Αθλητική Ένωση Αστυνομικών Ελλάδος και το Κέντρο Κοινότητας – Παράρτημα Ρομά του Δήμου Χαλανδρίου πήραν την πρωτοβουλία να φτιάξουν μια επίλεκτη ομάδα μπάτσων προκειμένου να παίξει μπάλα με την Ίριδα Χαλανδρίου (ομάδα ποδοσφαίρου που οι παίκτες της είναι τσιγγάνοι του καταυλισμού). Κι επειδή οι μπάτσοι είναι γνωστοί αντιρατσιστές είπαν να τιμήσουν την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού. [13] Αυτές οι μικρές κινήσεις που προκύπτουν από τον συντονισμό φορέων του κράτους μας (μπάτσοι, δήμος, κοινωνικοί λειτουργοί) δείχνουν τη σπουδαιότητα που έχει γι' αυτούς να αναδεικνύουν το κοινωνικό και φιλάνθρωπο πρόσωπό του. Εξάλλου, παλεύουν να μας πείσουν ότι ο φασισμός είναι ζήτημα προσώπων και οπισθοδρόμησης: «*καθώς αλλάζουν οι εποχές, μπορούν να αλλάζουν και τα μυαλά, να αλλάζουν οι παλιές νοοτροπίες, ώστε να υπάρχει η απαραίτητη συνεργασία για το καλό του κοινωνικού συνόλου*», όπως εύχεται ο συντάκτης της ανακοίνωσης.

Υποσημειώσεις

[1] Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ακούσουν τη συνέντευξη στο youtube ή να τη διαβάσουν στο «Σίμος Ρούσσος: Καμία ανοχή πλέον στο θέμα του καταυλισμού των Ρομά στο Χαλάνδρι», *www.chalandri.gr*, 30/08/2022.

[2] Στην ίδια συνέντευξη ο Ρούσσος συνέδεσε το θάνατο του κοριτσιού με την ύπαρξη του καταυλισμού: «Πριν από λίγο καιρό είχαμε το τραγικό συμβάν με το κοριτσάκι που πέθανε κλεισμένο μέσα στο αυτοκίνητο. Πράγματα αδιανόητα για το 2022, αλλά το πρόβλημα υπάρχει από το 1971».

[3] Το συγκεκριμένο αφηγηματικό σχήμα των αριστερών το πρωτοσυναντήσαμε το μακρινό 2015, βλ. «Για την (πολιτική) οργάνωση του σύγχρονου ελληνικού ρατσισμού: το παράδειγμα του Χαλανδρίου (μέρος β΄)» στο *0151* #4, Φεβρουάριος 2015, σελ. 33-39. Οι αριστεροί χρησιμοποιούν αυτή την αφήγηση από τότε που ήταν δημοτική αντιπολίτευση στο Χαλάνδρι, επιβεβαιώνοντας τη λαϊκή ρήση «ομάδα που κερδίζει, δεν αλλάζει».

[4] Περισσότερες λεπτομέρειες για τα πεπραγμένα των πρωτοβουλιών αυτών στο «Για την (πολιτική) οργάνωση του σύγχρονου ελληνικού ρατσισμού: το παράδειγμα του Χαλανδρίου (μέρος α΄), *0151* #2, Ιούνης 2014, σελ. 9-13.

[5] «Για την (πολιτική) οργάνωση του σύγχρονου ελληνικού ρατσισμού: το παράδειγμα του Χαλανδρίου (μέρος β΄), *0151* #4, Φεβρουάριος 2015, σελ. 33.

[6] «Για την (πολιτική) οργάνωση του σύγχρονου ελληνικού ρατσισμού: το παράδειγμα του Χαλανδρίου (μέρος β΄), *ό.π.*, σελ. 37.

[7] Βλ. την αναλυτική παρουσίαση των κινήσεων του δήμου –μέχρι τον Απρίλη του 2021– στο «Δήμος Χαλανδρίου: Να κάνει επιτέλους η Πολιτεία αυτό που οφείλει για τους Ρομά στο Νομισματοκοπείο», *www.chalandri.gr*, 15/04/2021.

[8] «Με συναίνεση [sic] ολοκληρώθηκε η κατεδάφιση του καταυλισμού των Ρομά του Πατήματος», *www.chalandri.gr*, 28/01/2019.

[9] «Δήμος Χαλανδρίου: Να κάνει επιτέλους η Πολιτεία αυτό που οφείλει για τους Ρομά στο Νομισματοκοπείο», *ό.π.*

[10] «Η επιμονή του ιού στους Ρομά του Χαλανδρίου», *151* #22, άνοιξη 2021, σελ. 34-35.

[11] Αναλυτικά για την εκδήλωση αυτή, βλ. «Αφομοίωση ή πυροβολισμοί (με αφορμή μια εκδήλωση ενός συλλόγου Ρομά στο Χαλάνδρι», *0151* #15, Δεκέμβριος 2018, σελ. 15-16.

[12] «Στον καταυλισμό των Ρομά ο διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος», *Αμαρυσία*, 17/04/2020.

[13] «Ηχηρό μήνυμα κατά του ρατσισμού στον ποδοσφαιρικό αγώνα αστυνομικών – Ρομά Χαλανδρίου», *www.chalandri.gr*, 22/03/2022.

Καινούριοι πόροι, παλιές κατευθύνσεις

Όπως είπαμε και παραπάνω, βασική προτεραιότητα των δήμων είναι η εύρεση κονδυλίων τα οποία να μπορούν να τα διοχετεύσουν στους φίλους τους. Στα πλαίσια αυτής της σύνδεσης με τα υλικά συμφέροντα της μεσαίας τάξης, ο δήμος Χαλανδρίου **έχει ενταχθεί σε μια πληθώρα νέων προγραμμάτων που σχετίζονται με τους Ρομά**, από τον Απρίλιο του 2021, ώστε να αναβαθμιστεί ο ρόλος του ως διαχειριστή ροών χρήματος. Τα κύρια προγράμματα [14] είναι τα εξής:

1) **Roma Health Care II**: αυτό είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα (στα πλαίσια του Erasmus+) που, σύμφωνα με τους ιθύνοντες, «στοχεύει πέρα από την υλοποίηση πολιτικών για την αγωγή υγείας και την πρόληψη μεταξύ του πληθυσμού των Ρομά και στη δημιουργία, τα επόμενα χρόνια, κέντρων υγείας για τους Ρομά». [15]

Ενάμιση μήνα αφότου ο δήμος Χαλανδρίου δημιούργησε το πρόβλημα-covid στον καταυλισμό και έκλεισε τους τσιγγάνους κατοίκους του σε επίσημο γκέτο με μπάτσους που φύλαγαν να μην μπαίνει και να μη βγαίνει κανείς, βρήκε και τον τρόπο επίλυσης. Η λύση ετούτη παρουσιάστηκε το τετραήμερο 28-31 Μαΐου 2021 και είχε δύο διαστάσεις: η πρώτη ήταν να εμπεδώσει στους δημότες το γεγονός πως ο καταυλισμός (άρα, και όσες μένουν σ' αυτόν) είναι υγειονομική απειλή –που καθιστά επιτακτική ανάγκη την προώθηση τέτοιων πολιτικών «λόγω και των πρωτόγνωρων συνθηκών της πανδημίας». [16] Η δεύτερη διάσταση ήταν η συμμετοχή του δήμου σε προγράμματα από τα οποία θα παίρνει ζεστό ευρωπαϊκό χρήμα και θα το μοιράζει στους κατάλληλους συμμάχους του. Έτσι, όλοι μένουν χαρούμενοι: ο δήμος Χαλανδρίου δείχνει ότι ασχολείται με τις συνθήκες υγιεινής στον καταυλισμό, οι διάφορες ΜΚΟ που πουλάνε φιλανθρωπία δείχνουν ότι έχουν και δράσεις για το πρόβλημα των τσιγγάνων. Τα λεφτά μοιράζονται στην τοπική κοινωνία με πυραμιδοειδή τρόπο και η ζωή συνεχίζεται.

Στις 12-17 Νοέμβρη 2021, στο πλαίσιο του ίδιου προγράμματος, «το Κέντρο Κοινότητας –Παράρτημα Ρομά του Δήμου Χαλανδρίου συναντήθηκε με τους υπόλοιπους εταίρους του προγράμματος στην Μπίτολα της Β. Μακεδονίας». [17] Εκεί, έβαλαν σε εφαρμογή τα τεχνοπολιτικά συμπεράσματα της καταγραφής των κοινωνικών και οικονομικών χαρακτηριστικών της ρομά κοινότητας του Νομισματοκοπείου (και πιο συγκεκριμένα την «κατάσταση της υγείας τους»). 'Φυσικά', δεν αρκέστηκαν στον εντοπισμό του προβλήματος *της πρόσβασης στην υγεία*, αλλά προχώρησαν και στη διατύπωση λύσεων: κατέληξαν ότι εκτός από το να μάθουν στους Ρομά να αγαπάνε, να φροντίζουν και να προσέχουν το σώμα τους όπως το κάνουν οι μεσοαστοί, θα προχωρήσουν στην ίδρυση κέντρων υγείας για τους Ρομά. Ο παραπάνω στόχος ευοδώθηκε στις 9 Σεπτέμβρη 2022, οπότε και πήρε την πιστοποίησή της η πρώτη εκπαιδευμένη διαμεσολαβήτρια υγείας, η οποία πλέον δουλεύει στον Δήμο Χαλανδρίου. [18]

2) **pROceed**: το συγκεκριμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα (και αυτό στα πλαίσια του Erasmus+) «αποσκοπεί στην αναζήτηση των καλύτερων πρακτικών για τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την επαγγελματική καθοδήγηση και εν τέλει την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας». [19]

Η επίσκεψη του δήμου Χαλανδρίου στον αντίστοιχο ΟΑΕΔ/ΔΥΠΑ της γερμανικής πόλης Πλάουεν είχε ως σκοπό τη μεταφορά τεχνογνωσίας, δηλαδή τη αναλυτική περιγραφή της διαδικασίας που ακολουθεί το γερμανικό κράτος προκειμένου να διαχειριστεί τμήματα του πλέον υποτιμημένου προλεταριάτου. Επισκέφτηκαν τους χώρους που σιτίζεται ο ταξικός πάτος, «*με κοινωνικούς όρους και πνεύμα ανακύκλωσης [sic]*», και πήγαν να πάρουν ιδέες σε ένα σχολείο της περιοχής –από αυτά που στην ελλάδα τα λένε «δεύτερης ευκαιρίας».

Η ταξική εκμετάλλευση των Ρομά έχει μεγάλη ιστορία και αναπόφευκτα συνδέεται με τις τεχνοπολιτικές αλλαγές που οδήγησαν στην εξαφάνιση των επαγγελμάτων που ασκούσαν παραδοσιακά. «Το αποτέλεσμα ήταν διπλό. Αφενός, η ήδη υπάρχουσα υποτίμηση της ύπαρξής τους έλαβε νέα, 'σύγχρονα' επιχειρήματα, με τους ίδιους να θεωρούνται εκπρόσωποι πια μιας καθυστέρησης, μιας έλλειψης προόδου και μιας άρνησης αστικοποίησης, μιας που ο πολιτισμός ταυτιζόταν πια με την άνετη ζωή στις πόλεις και τα τεχνολογικά άλματα. Αφετέρου, υποτιμούταν και η εργασία τους ηθικά και –εντελώς αντιφατικά– γινόταν αντιληπτή ως οκνηρία, μιας που θεωρούταν ότι δεν συνέβαλλε ορατά στην εξέλιξη του κόσμου». [20] Αυτές οι αλλαγές της ταξικής σύνθεσης της εργατικής τάξης συνεχίζουν να λαμβάνουν χώρα μέχρι τις μέρες μας. Η υποτίμηση των Ρομά πλέον περνάει αδιαμφισβήτητα μέσα από τις χειρωνακτικές εργασίες που στελεχώνουν καθώς και από την εξώθησή τους –ως τμήμα του προλεταριάτου που περισσεύει– στο να εξασφαλίζουν τα προς το ζην μέσω της 'μαύρης' οικονομίας.

Ο δήμος Χαλανδρίου γνωρίζει όλα τα παραπάνω. Γνωρίζει επίσης ότι η εκκένωση του καταυλισμού δεν μπορεί να διευθετηθεί μόνο με μπάτσους· είναι αναγκαίοι αλλά όχι επαρκείς. Επομένως, αυτό που προσπαθεί να κάνει είναι να συνδέσει το ζήτημα της στέγασης με την εργασία. Ξεδιπλώνοντας όλη την γκάμα του κράτους πρόνοιας (επισκέψεις γιατρών, συσσίτιο, φαρμακευτική περίθαλψη, παντοπωλείο, ενασχόληση με τα παιδιά), ο δήμος Χαλανδρίου σε μια ανακοίνωση-πέσιμο στον δεξιό περιφερειάρχη Πατούλη τόνισε τον βασικό ρόλο που παίζει η διαχείριση της εργασίας των Ρομά. [21] Κατά την ταπεινή μας γνώμη, αυτή η διαχείριση γίνεται αφενός με όρους χειρότερους από πριν αφετέρου με την πρόσδεση των τσιγγάνων σε προγράμματα που εξαρτώνται από την κρατική χρηματοδότηση. Με άλλα λόγια, ο δήμος Χαλανδρίου λέει στους Ρομά: ή θα κάνετε σκατοδουλειές ως εργάτες του δήμου κυνηγώντας οκτάμηνες συμβάσεις κάθε δύο χρόνια ή θα σας βοηθήσουμε να γίνετε εσείς οι ίδιοι αφεντικά, ανοίγοντας «επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας». Τόσο οι ΚΟΙΝΣΕΠ όσο και τα κοινωφελή προγράμματα έχουν κεντρική θέση στο καινούριο μοντέλο εργασίας, μαθαίνοντας στους άνεργους να πειθαρχούν στις σύγχρονες εργασιακές συνθήκες που περιλαμβάνουν τον κατώτατο μισθό, την αλλαγή αντικειμένου ανά περίσταση, την επέκταση ωραρίων, την προσωρινότητα μέσω οκτάμηνων συμβάσεων, τη συνεχή τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση. Έτσι, επιβάλλεται στο προλεταριάτο να εμπεδώσει την εντονότερη υποτίμηση της ζωής του επειδή τα αφεντικά μας δεν βγαίνουν· τις θυσίες για το καλό της πατρίδας· το ότι είναι καλύτερο να έχεις μια δουλίτσα κι ας είναι «έτσι». Αν, τώρα, μένεις στον καταυλισμό του Νομισματοκοπείου και δεν σου αρέσει να είσαι εργάτης με τέτοιους όρους, μπορείς να γίνεις μικρό αφεντικό (και πάλι, όμως, με κρατική επιχορήγηση). Και καθώς χτίζεται ετούτη η κρατική πολιτική για την εργασία, όσοι δεν χωράνε σ' αυτήν, σπρώχνονται ολοένα και περισσότερο στα σκοινιά.

3) **Reach**: «Στόχος του εργαστηρίου η διασύνδεση των γυναικών Ρομά με τους/τις επαγγελματίες υγείας του Δήμου Χαλανδρίου και η εκπαίδευσή τους στη διαμεσολάβηση για θέματα υγείας (επιμόρφωση, πρόληψη), που αφορούν στον οικογενειακό προγραμματισμό.» [22] Τον Μάιο του 2022 ο δήμος Χαλανδρίου ανακοίνωσε πως, στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, είκοσι τσιγγάνες ολοκλήρωσαν την εκπαίδευσή τους σε μια σειρά υγειονομικών ζητημάτων: προληπτικές ιατρικές εξετάσεις, προγεννητικός έλεγχος, οικογενειακός προγραμματισμό, ανθρώπινα δικαιώματα σε θέματα υγείας. [23] Όπως ήταν αναμενόμενο, την τιμητική τους κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης είχαν γυναικολόγοι, καθηγήτριες-μαίες του ΠΑΔΑ καθώς και μέλη της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας. Αυτό το πρόγραμμα είναι καθοριστικής σημασίας αφενός λόγω του υποκειμένου στο οποίο αναφέρεται (τσιγγάνες) αφετέ-

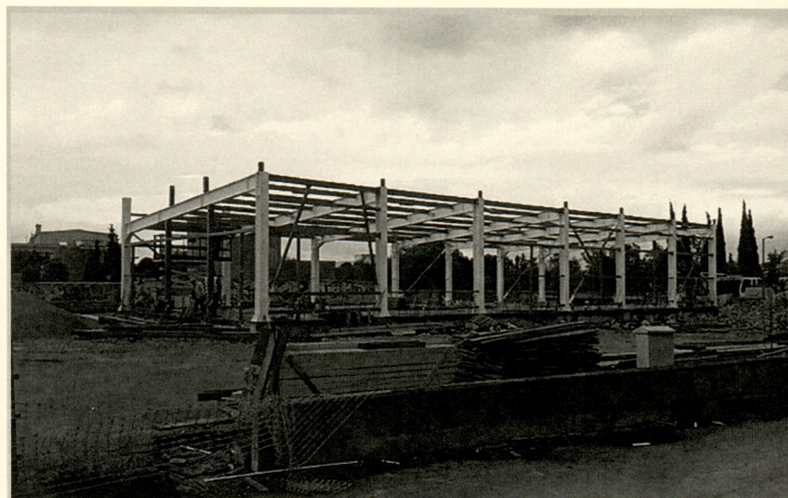
ρου λόγω του επίδικου ζητήματος (οικογενειακός προγραμματισμός).

Η ιδέα για τον θεσμό του οικογενειακού προγραμματισμού πρωτοδιατυπώθηκε στην ελλάδα τη δεκαετία του 1950 από την Ελληνική Ευγονική Εταιρεία. [24] Βασικοί στόχοι του θεσμού αυτού ήταν (και συνεχίζουν να είναι) αφενός η ιατρικοποίηση της αντισύλληψης αφετέρου η τεκνοποίηση από τις 'κατάλληλες' γυναίκες· η καταλληλότητα των οποίων ορίζεται από το κράτος και επικυρώνεται από ευγονικά κριτήρια. Ο οικογενειακός προγραμματισμός είναι ένας μηχανισμός πρόνοιας που έχει οδηγήσει στην εξάπλωση του κρατικού και ιατρικού ελέγχου πάνω στην αναπαραγωγή. Βασικό εργαλείο για την εδραίωσή του είναι η στατιστική καταγραφή της 'νοσηρότητας' του γυναικείου πληθυσμού, εμπεδώνοντας τη σχέση ειδικού/γιατρού – γυναίκας-που-νοσεί, εξάγοντας πολύτιμη γνώση για το κράτος. Κι επειδή οι τσιγγάνες θεωρούνται τμήμα του γυναικείου προλεταριάτου που μάλλον δεν ψήνεται με τις ιατρικές εντολές και υποδείξεις, πρέπει να θεσμοθετηθεί ένας επιστημονικός τρόπος προκειμένου να τους επιβληθεί ο κρατικός έλεγχος της αναπαραγωγικής τους ικανότητας. Πρέπει, με άλλα λόγια, να αποκτήσουν την ενδεδειγμένη καθημερινή συμπεριφορά στη βάση του κρατικού-επιστημονικού λόγου: να είναι υπάκουες, να περιοριστεί η παρουσία τους στον δημόσιο χώρο, να γεννάνε λιγότερο.

Η ενασχόληση του δήμου Χαλανδρίου με την πειθάρχηση των Ρομνί είχε εμφανιστεί ήδη το 2018 στην εκδήλωση βράβευσης των μαθητών και μαθητριών του καταυλισμού, στην οποία αναφερθήκαμε νωρίτερα. Τότε οι 'παραινέσεις' στις τσιγγάνες διαπνέονταν από τον αέρα του αριστερού προοδευτισμού: «πρέπει να γίνετε ισότιμες με τους άντρες σας»· «πρέπει να φτιάξετε δικούς σας, γυναικείους, συλλόγους». Εξάλλου, το κριτήριο με το οποίο μετριέται η οπισθοδρομικότητα μιας κοινότητας, είναι η κοινωνική θέση των γυναικών σωστά; Και ποιος είναι καλύτερος κριτής της κοινότητας των Ρομά από τους εκπροσώπους του ελληνικού κράτους –συμπεριλαμβανομένων των μπάτσων του, των κρατικών φεμινιστριών και των αντιφασιστών δημοτικών συμβούλων. Και η ρητορική όλων αυτών, από τη μια εργαλειοποιεί τις τσιγγάνες με σκοπό την αποτελεσματικότερη πειθάρχησή τους, από την άλλη μεταφέρει το μήνυμα πως τα συμφέροντά τους θα τα εξασφαλίσει το κράτος. [25]

Όσα ειπώθηκαν σ' εκείνη την εκδήλωση και σε άλλες που ακολούθησαν δεν είναι απλώς λόγια· είναι ο τρόπος που χτίζεται η κρατική πολιτική. Κρατική πολιτική με στόχους, μέθοδο και συνέχεια. Τον Φλεβάρη του 2022, συναντήθηκαν οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης περιοχών με αυξημένους πληθυσμούς Ρομά (δηλαδή, εκεί που υπάρχουν καταυλισμοί) με τους διοικητές των αστυνομικών τμημάτων, των τμημάτων ασφαλείας, καθώς και των αστυνομικών υπηρεσιών ΟΠΚΕ και ΔΙΑΣ των ίδιων περιοχών. Όλοι αυτοί ήθελαν να γνωριστούν μεταξύ τους και να «*αναπτύξουν σχέσεις συνεργασίας, με στόχο την κοινωνική ένταξη των Ρομά και την καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος τους*». [26]

Στην εκδήλωση αυτή, χρηματοδοτημένη από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα **JUSTROM3**, συμμετείχαν εμπειρογνώμονες του Συμβουλίου της Ευρώπης και εκπαιδεύτριες/ εκπαιδευτές αστυνομικού προσωπικού σε ζητήματα πρόληψης και καταπολέμησης των διακρίσεων. Η αφρόκρεμα του κράτους δικαίου, με μότο την **άρση των στερεοτύπων από όλες τις πλευρές** (aka να μην είναι οι Ρομά ρατσιστές με τους μπάτσους!), διατράνωνε τη σπουδαιότητα της διαμεσολάβησης ανάμεσα στους Ρομά και τον δήμο Χαλανδρίου που πέτυχε να βελτιώσει τις σχέσεις μπάτσων-Ρομά. Όταν ήρθε η ώρα να αναφερθούν και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα του Νομισματοκοπείου «*η αστυνόμος Β' Κυριακού Σοφία μίλησε για την προστασία των ανηλίκων, την ενδοοικογενειακή βία και τα χαρακτηριστικά της στους πλη-*

Ο έλεγχος της ζωής των τσιγγάνων ως έλεγχος του δημόσιου χώρου

Στο απόσπασμα της ανακοίνωσης του Σ. Ρούσσου που παραθέσαμε στην αρχή του άρθρου, βλέπουμε και την passive-aggressive φράση «*Δεν ξέρω πως θα ενταχθεί αυτή η περιοχή με έναν καταυλισμό και με παράγκες δίπλα από τον σταθμό του μετρό, επαναλαμβάνω*». Εδώ καταλαβαίνουμε καλύτερα ότι η εκκένωση του καταυλισμού υπακούει και σε μια λογική «εξευγενισμού» της περιοχής. Ο σταθμός του μετρό είναι το σύμβολο της μεσαίας τάξης που δεν μπορεί, προφανώς, να συνυπάρχει με τις παράγκες του υποτιμημένου ταξικά και ρατσιστικά τσιγγάνικου πληθυσμού. Αυτός είναι και ο λόγος που η πίεση προς στους Ρομά του Νομισματοκοπείου παίρνει και χωροταξικά χαρακτηριστικά, ειδικά μέσω της κατασκευής ενός καταστήματος McDonald's ανάμεσα στον καταυλισμό και τον σταθμό μετρό «Νομισματοκοπείο» (η παραπάνω φωτογραφία είναι από την περίοδο της κατασκευής του). Η 24ωρη λειτουργία του, η μόνιμη ύπαρξη σεκιουριτάδων στο σημείο που ο δρόμος που διασχίζει τον καταυλισμό καταλήγει στη λεωφόρο Μεσογείων, δίπλα στο μετρό, είναι πτυχές αυτού του ταξικού πολέμου ενάντια στους Ρομά. Για να καταλάβετε καλύτερα, ρίξτε μια ματιά στον παρακάτω χάρτη: εκεί που βλέπετε το «P» είναι το πάρκινγκ των McDonald's.

θυσμούς Ρομά». Οι μπάτσοι, δηλαδή, είπαν το εξής: η κοινότητα των τσιγγάνων στο Νομισματοκοπείο πρέπει να παραμείνει υποτιμημένη αλλά με καινούριους όρους. Κι ένας από αυτούς τους όρους είναι το ελληνικό κράτος να εμφανίζεται ως προστάτης των γυναικών Ρομνί και των παιδιών τους. Και προκειμένου να μπορέσει το κράτος να τις προστατεύσει θα πρέπει να δημιουργήσει το πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας στο πλέον υποτιμημένο κομμάτι του χαλανδρέικου (sic) προλεταριάτου. Η υποτίμησή τους, βλέπετε, συνδέεται ευθέως με το γεγονός πως ανήκουν σε εγκληματογόνο κοινωνική ομάδα. Άρα, θα πρέπει να απευθύνονται στους μπάτσους –και αν όχι άμεσα σ' αυτούς, τότε να το κάνουν μέσω των υπόλοιπων καλοθελητών– για να τους λύσουν το πρόβλημα. Αυτή η διαδικασία, εξάλλου, είναι δικαίωμα και υποχρέωση εφόσον θέλουν να ενσωματωθούν κοινωνικά. Αν δεν θέλουν, θα φάνε νέτα-σκέτα μπάτσους.

Η δημόσια τάξη δεν είναι ό,τι κάτσει
άμα μιλάς για «πρόβλημα», σ' το λύνουνε οι μπάτσοι!

Ξεκινήσαμε αυτό το κείμενο θυμίζοντας τη δράση της Επιτροπής Κατοίκων Χαλανδρίου και τις κινητοποιήσεις των γονιών που δεν ήθελαν τα παιδιά τους να πηγαίνουν στο ίδιο δημοτικό με τα τσιγγανάκια. Τις αντιμετωπίσαμε ως ρατσιστικά μορφώματα που διεκδικούσαν να οργανωθούν από το κράτος και καταλήξαμε να τις βλέπουμε σαν μέθοδο με την οποία τα υλικά συμφέροντα των μεσοαστών (και του δήμου που τα εκπροσωπεί) προσδένονται στον αντιτσιγγάνικο ρατσισμό. Σ' αυτό το πλαίσιο, η ένταξη του δήμου Χαλανδρίου στα ευρωπαϊκά προγράμματα που παραθέσαμε έχει δύο όψεις, που η μια δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την άλλη: η πρώτη είναι η **λειτουργική** που αφορά στη ροή των χρημάτων και το που θα αποφασίσει ο δήμος Χαλανδρίου να καταλήξουν. Η δεύτερη είναι η **περιεχομενική** και αφορά στην ανακατεύθυνση της δημόσιας τάξης. Το αίτημα για ασφάλεια και «βελτίωση των όρων ζωής» των μπαλαμών μεσοαστών κατοίκων και ιδιοκτητών περιλαμβάνει εποπτεία και πειθάρχηση που δεν έχει μόνο μπάτσους αλλά και κοινωνικούς λειτουργούς και γιατρούς.

Θυμηθήκαμε ότι οι προϋπάρχοντες μηχανισμοί κοινωνικού ελέγχου που στοχεύουν τους τσιγγάνους χρησιμοποιούσαν εξαρχής την κρατική αφήγηση για τη δημόσια υγεία/ υγιεινή ως ρητορική κοινωνικής ευταξίας και ως αφορμή για αστυνομική διαχείριση και πειθάρχηση της κοινότητας των Ρομά. [27] Οι ίδιοι μηχανισμοί αναβαθμίζονται και ενισχύονται καθώς πλέον ασχολούνται με την κρατική ατζέντα για το φύλο και τον αναπαραγωγικό ρόλο των γυναικών: την ενδοικογενειακή βία των τσιγγάνων (διάβαζε κρατικά επικυρωμένη 'προστασία' γυναικών-παιδιών) και τον οικογενειακό προγραμματισμό (διάβαζε κρατικά καθορισμένη ευγονική βία). Τέλος, είδαμε ότι οι θεσμικοί φορείς (δήμος, ΟΑΕΔ/ΔΥΠΑ) περιφρουρούν την ταξική εκμετάλλευση των τσιγγάνων και την περαιτέρω υποτίμησή τους. Ο δήμος επιδιώκει να συνδέσει τη στέγαση των κατοίκων του καταυλισμού με την υποτίμηση της εργασίας τους, με σκοπό να δικαιολογήσει την απαίτηση του να παίρνει φράγκα μέσω κονδυλίων. Επιπλέον, προσδένει όλες τις πτυχές της ζωής των τσιγγάνων στο κράτος. Πράγμα που σημαίνει ότι όσο προχωράει το σχέδιο της εκκένωσης θα βρίσκονται σε ακόμη χειρότερη θέση από τη σημερινή, χάνοντας και την όποια δύναμη τούς προσφέρει η κοινότητά τους.

Όλα τα παραπάνω μας βοηθούν να κατανοήσουμε ότι η σημασία των ρατσιστικών αφηγήσεων ενάντια στους τσιγγάνους έχει υλική δύναμη. Πάνω σ' αυτές τις αφηγήσεις στηρίζεται η περαιτέρω στοχοποίηση της κοινότητάς τους, καθώς αυτές δείχνουν την ιδιαιτερότητά τους ως υποκειμένου που στελεχώνει τον κοινωνικό (άρα και ταξικό) πάτο. Το βρίσιμο των τσιγγάνων ως «πρόβλημα» έχει ως συνέπεια να έρθει το κράτος (**και** ως κράτος ασφάλειας **και** ως κράτος πρόνοιας) να το λύσει –με τους μπάτσους, τους ιδιοκτήτες, τους ρουφιάνους και τους ειδικούς του. Την ίδια στιγμή, μπορούμε να καταλάβουμε ότι τα σχέδια του δήμου Χαλανδρίου είναι οι τοπικές απολήξεις της κρατικής διαχείρισης του προλεταριάτου. Κοιτώντας προς τον πάτο, μέσω του "παραδείγματος" των Ρομά του Νομισματοκοπείου, μπορούμε να συνδέσουμε τις κρατικές πολιτικές με τα περιεχόμενά τους: να δούμε ποιες είναι οι αφηγήσεις, πού πάνε τα λεφτά, ποια είναι η μεγάλη εικόνα, ποια είναι η ιστορία της πειθάρχησης. Με λίγα λόγια, χρήσιμη γνώση για αντιφασιστική χρήση από αυτόνομη σκοπιά.

Υποσημειώσεις

[14] Μια εικόνα για τα ευρωπαϊκά προγράμματα που αφορούν στους Ρομά μπορεί να βρεθεί στο site της Πανελλαδικής Συνομοσπονδίας Ελλήνων Ρομά «Ελλάν Πασσέ»: https://ellanpasse.com/category/ευρωπαϊκά-προγράμματα-erasmus/

[15] «Προώθηση πολιτικών αγωγής υγείας και πρόληψης στους Ρομά μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος «Roma Health Care II»», *www.chalandri.gr*, 31/05/2021.

[16] Βλ. τις δηλώσεις του αντιδήμαρχου Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου Χαλανδρίου στο ίδιο άρθρο.

[17] «Συνέδριο εργασίας στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus+ Project «Roma Health Care II», στην Μπίτολα», *www.chalandri.gr*, 18/11/2021.

[18] «Κέντρο Κοινότητας – Παράρτημα Ρομά Χαλανδρίου: Εγκαίνια Κέντρου Εκπαίδευσης για την προαγωγή υγείας των Ρομά», *www.chalandri.gr*, 27/09/2022.

[19] «Ευρωπαϊκό πρόγραμμα pROceed – Συνάντηση εταίρων στο Πλάουεν, με τη συμμετοχή του Δήμου Χαλανδρίου», *www.chalandri.gr*, 04/10/2021.

[20] antifa negative, *Αντιτσιγγανισμός – ιστορίες ρατσισμού από τη χώρα των μπαλαμέ*, Αθήνα, 2014, σελ. 34.

[21] «Με τη συνδρομή του δημιουργήθηκαν δύο ΚΟΙΝΣΕΠ, από μέλη της κοινότητας Ρομά, που προσφέρουν απασχόληση σε περίπου 50 άτομα, ενώ μέσω του προγράμματος Κοινωφελούς Εργασίας του ΟΑΕΔ έχει απασχολήσει και απασχολεί στον Δήμο αρκετά άτομα»: βλ. «Δήμος Χαλανδρίου: «Κυβέρνηση και Περιφέρεια να αναλάβουν το μερίδιο της ευθύνης τους για την ύπαρξη του καταυλισμού Ρομά στο Νομισματοκοπείο»», *www.chalandri.gr*, 23/08/2022.

[22] «2ο work shop στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Reach, με συμμετοχή γυναικών Ρομά», *www.chalandri.gr*, 13/04/2022.

[23] «Εκπαίδευση 20 νεαρών γυναικών Ρομά στο πλαίσιο του προγράμματος REACH», *www.chalandri.gr*, 13/05/2022.

[24] Αναλυτικότερα για τον οικογενειακό προγραμματισμό και την ιστορία του στην ελλάδα, βλ. «Επίμετρο Ι: Ιατρική επιστήμη και έλεγχος της αναπαραγωγής: η μεταπολεμική ιστορία των εκτρώσεων», στην έκδοση *Το σώμα μας πεδίο μάχης. Φεμινιστικές θέσεις ενάντια στην ιατρική εξουσία*, Μιγάδα & Αρχείο 71, Αθήνα, 2021, σελ. 185-212.

[25] «Αφομοίωση ή πυροβολισμοί (με αφορμή μια εκδήλωση ενός συλλόγου Ρομά στο Χαλάνδρι», *ό.π.*, σελ. 15-16.

[26] «Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα JUSTROM3 – Συνάντηση στο Χαλάνδρι για την ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας με τις κοινότητες των Ρομά», *www.chalandri.gr*, 21/02/2022.

[27] «Η επιμονή του ιού στους Ρομά του Χαλανδρίου», *ό.π.*, σελ 35.

Δήμος Χαλανδρίου ΑΡΧΙΚΗ ΨΗΦΙΑΚΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙ Ο ΔΗΜΟΣ

15/04/2021 / In Δήμος, Επικαιρότητα, Κέντρο Κοινότητας - Παράρτημα ΡΟΜΑ, Κοινωνική Πρόνοια, Νέα Παρατάξεων

Δήμος Χαλανδρίου: Να κάνει επιτέλους η Πολιτεία αυτό που οφείλει για τους Ρομά στο Νομισματοκοπείο

Έκκληση προς την Πολιτεία να κάνει επιτέλους αυτό που οφείλει –εδώ και 40 χρόνια- για την οριστική

https://www.chalandri.gr/yphresies/

Δήμος Χαλανδρίου ΑΡΧΙΚΗ ΨΗΦΙΑΚΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙ Ο ΔΗΜΟΣ

28/01/2019 / In Επικαιρότητα, Ευπαθείς ομάδες, Κέντρο Κοινότητας - Παράρτημα ΡΟΜΑ, Κοινωνική Πρόνοια

Με συναίνεση ολοκληρώθηκε η κατεδάφιση του καταυλισμού των Ρομά του Πατήματος

Πολιτική με φωτογραφίες και τίτλους

Ενδεικτικές ειδήσεις για τους Ρομά του Χαλανδρίου στον κόσμο του διαδικτύου, κατάλληλες και για όσους βαριούνται να διαβάσουν τα άρθρα του Δήμου Χαλανδρίου! Πρώτη εικόνα: «Να κάνει επιτέλους αυτό που οφείλει η Πολιτεία για τους Ρομά». Φωτογραφία: εικόνα εγκατάλειψης με ελληνική σημαία και απλωμένη μπουγάδα σε πρώτο πλάνο. Μήνυμα: ωιμέ! τι θα απογίνουμε ως έθνος; Δεύτερη εικόνα: «Με συναίνεση ολοκληρώθηκε η κατεδάφιση του καταυλισμού των Ρομά» και στο βάθος μπουλντόζα. Το μήνυμα σαφές. Θεαματικό ότι η λέξη «συναίνεση» μεταφέρεται από άλλο πολιτικό τερέν για την περίπτωση των Ρομά. Ο τυφλοσούρτης της ρητορικής του κρατικού αντισεξισμού δοκιμάζεται φαίνεται σε κάθε πεδίο που «η Πολιτεία» και οι φίλοι της το παίζουν ευαίσθητοι. Τρίτη εικόνα: το ΚΚΕ ζητάει απ' τη δεξιά να τελειώνει, με τις ύποπτες φιγούρες (σ.σ. απλά μια Ρομά οικογένεια) να στέκονται ανάμεσα σε δέντρα και κωλώνες. Ο κομμουνισμός στις επάλξεις! Ή αλλιώς, καλό το σφυροδρέπανο αλλά και με το οικοπεδάκι στο Νομισματοκοπείο τι θα γίνει; Τέταρτη εικόνα: «Ηχηρό μήνυμα κατά του ρατσισμού στον ποδοσφαιρικό αγώνα αστυνομικών-Ρομά Χαλανδρίου». Μήνυμα: δεν είμαστε ρατσιστές αλλά... Δίδαγμα: φαίνεται δεν έπεισαν καν την εντεκάδα των Ρομά για να χωθούν στη φωτογραφία συμφιλίωσης! Λογικό! Μπορεί να φοβήθηκαν ότι θα χρησιμοποιηθεί απ' την Ασφάλεια, με το που θα έβγαιναν απ' το γήπεδο!

ΚΚΕ: «Η κυβέρνηση να αναλάβει τις ευθύνες της για το θέμα των Ρομά Νομισματοκοπείου»

25 Μαΐου 2022 13:02:39

Τελευταίες Ειδ
- Ποδαρικό στις νέ
- Elite League: Το έσπασε το αήττ
- Ραντεβού αιμοδ
- Δωρεάν έλεγχος
- «Αργώ»: Ανοικτ ψυχολογικές επι
- Αντιφασιστική δι Ηρακλείου
- Δήμος Αγίας Πα σε 15 σημεία
- Αγώνας Δρόμου μικρών και μεγά

Δήμος Χαλανδρίου ΑΡΧΙΚΗ ΨΗΦΙΑΚΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙ Ο

22/03/2022 / In Επικαιρότητα, Κέντρο Κοινότητας - Παράρτημα ΡΟΜΑ, Κοινωνική Πρόνοια

Ηχηρό μήνυμα κατά του ρατσισμού στον ποδοσφαιρικό αγώνα αστυνομικών – Ρομά Χαλανδρίου

Ήταν, πράγματι ένας ποδοσφαιρικός αγώνας πολύ διαφορετικός από τους συνηθισμένους, με πρωτοβουλία της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Β.Α. Αττικής, της Αθλητικής Ένωσης Αστυνομικών

Ποια ορατότητα; Αυτό είναι η οργάνωση του βλέμματος μας!

Προβλήματα μεθοδολογίας για το τι είναι «ομοφυλοφιλία» με αφορμή δυο πρόσφατα βιβλία

Στο επίπεδο της εμπειρίας, πρέπει κανείς να εθελοτυφλεί αν δεν βλέπει πρόβλημα με το πώς το κράτος οικειοποιείται τον φεμινιστικό και lgbtqi+ λόγο, πιο πολύ από ποτέ, στη συγκυρία της σημερινής πολεμικής οικονομίας. [1] Αλλά η αλήθεια είναι ότι έτσι πάνε τα πράγματα και σε όλο τον κόσμο – βλέπε τον τρόπο αντιπαράθεσης του τάχα δημοκρατικού-φιλελεύθερου δυτικού μπλοκ απέναντι στους αντιπάλους του, του αυταρχικού ολοκληρωτισμού: το Ιράν, τη Ρωσία, την Κίνα. Παίρνοντας θέση σε αυτό το φτιαχτό δίπολο, θα είχαμε μπλέξει ήδη στις λάσπες του πολέμου, βγάζοντας σέλφι μπροστά απ' τα τανκς. Ο τρόπος που περιγράφουν τα δυτικά μίντια το ζήτημα της καταπίεσης των Ιρανών γυναικών είναι ενδεικτικός όχι για την αγάπη τους για τις ιρανές γυναίκες αλλά για το πόσο η πολιτική ταυτότητας ανήκει αμετάκλητα στο οπλοστάσιο ενός κόσμου που βαδίζει σε πολεμικούς ρυθμούς. Αντίστοιχα, στο εσωτερικό από το τελευταίο άρθρο του πρωθυπουργού στα *ΝΕΑ* γύρω απ' τις γυναικοκτονίες μέχρι τις συνεντεύξεις τρανς μοντέλων στην κρατική τηλεόραση, απ' τον Εθνικό Σχεδιασμό για τα lgbtq άτομα μέχρι την πλημμύρα ειδήσεων με αποτρόπαια εγκλήματα έμφυλου ενδιαφέροντος και στίγματος, το λιγότερο που μπορεί να προσφέρει αυτή η εμπειρία είναι μια επιπλέον καχυποψία απέναντι στις πολιτικές της ταυτότητας.

Για καλή μας τύχη την τελευταία πενταετία, από τότε που βγήκε ο τόμος «Έθνος, Φύλο, Γυναικεία Κινήματα 1880-1949», όπου κάναμε στο εισαγωγικό-μεθοδολογικό μέρος κάποιες παρατηρήσεις για την ανεπάρκεια των πολιτικών της ταυτότητας και της διαθεματικότητας στον δρόμο για μια σύγχρονη αντιφασιστική και φεμινιστική πολιτική, έχουν προστεθεί κάποια νέα επιχειρήματα και στο επίπεδο της ανάλυσης. Αυτή η νέα συνθήκη μάς λέει ότι βαδίζουμε προς τη σωστή κατεύθυνση, με τα γνωστά αργά βήματα που μπορούν να κάνουν οι αυτόνομες συλλογικότητες σαν και του λόγου μας. Τα νέα επιχειρήματα, μένει να τα παραθέσουμε παρακάτω. Αυτό που ακολουθεί είναι ένα προσχέδιο για το εισαγωγικό-μεθοδολογικό μέρος του β' τόμου του fight back!, δηλαδή ενός μικρού βιβλίου που θα αφιερώσουμε στη μεταπολεμική κατασκευή της ομοφυλοφιλίας στην Ελλάδα.

Για να το κάνουμε αυτό θα πιαστούμε από δύο βιβλία που εκδόθηκαν πρόσφατα, μόλις πριν ένα εξάμηνο, και θα τα παρουσιάσουμε απ' τη δική μας σκοπιά. Το ένα είναι του Ρόντερικ Φέργκιουσον και λέγεται «*Το μονοδιάστατο κουίρ*» και το άλλο είναι «*Η σεξουαλικότητα στην Ευρώπη τον 20ό αιώνα*», της Ντάγκμαρ Χέρτζογκ. [2] Όπως θα δείτε, τα κείμενα συνδέονται σε πολλά επίπεδα και όπως θα καταλάβετε, μας είναι με πολλούς τρόπους χρήσιμα.

Κάτι προβλήματα της γκέι ορατότητας
Στον τίτλο του βιβλίου του, ο Ρ. Φέργκιουσον «παίζει» με την επικαιροποίηση κάποιων συμπερασμάτων του γνωστού «*Μονοδιάστατου Ανθρώπου*» (1964), του έργου του Χέρμπερτ Μαρκούζε, εφαρμόζοντάς τα όμως στο πεδίο του κουίρ κινήματος. Όπως ο Μαρκούζε στο βιβλίο του αποκάλυπτε την καταστροφική επίδραση του ατομικιστικού, τεχνο-καταναλωτικού καπιταλισμού στο σύγχρονο υποκείμενο μέσω της υποτιθέμενης απελευθέρωσής του, έτσι και ο Φέργκιουσον καταγγέλλει την επίδραση των παραπάνω συνθηκών στο σύγχρονο μέινστριμ κουίρ κίνημα που μονοθεματικά ασχολείται με την απελευθέρωση του εαυτού του, συναινώντας όμως παράλληλα στην όξυνση κάθε άλλης καταπίεσης, ιδίως της ταξικής και της ρατσιστικής. Το «στένεμα» του κουίρ που επισημαίνει ο Φέργκιουσον για τις ΗΠΑ, και για το οποίο γράφει και η Αλεξάνδρα Χαλκιά στον πρόλογο του βιβλίου για το ελληνικό πλαίσιο, έχει να κάνει με:

α) τον περιορισμό της πολιτικής ατζέντας σε μέινστριμ θεσμικά αιτήματα που γυρεύουν τη νομική-ηθική εξίσωση του γκέι με το στρέιτ υποκείμενο (π.χ. γάμος, τεκνοθεσία, συμμετοχή στο στρατό), δηλαδή την υιοθέτηση μιας αντιδραστικής συμπεριληπτικότητας (sic) που με την ενίσχυση των γκέι δικαιωμάτων απλώς γυρεύει να ενισχύσει το σύγχρονο εθνικό κράτος σε επίπεδο οικογένειας και στρατιωτικής δύναμης χτίζοντας έναν νέο «ομοεθνικισμό»,

β) την αποσύνδεση της γκέι και κουίρ απελευθέρωσης από οποιαδήποτε άλλη μέσω της ανάπτυξης του σχετικού λόμπινγκ βάσει «προσωπικοτήτων», καθώς και τη διάλυση, συκοφάντηση ή αποθάρρυνση κάθε πιθανής συμμαχίας με άλλα συλλογικά υποκείμενα, μαζί με τη διάδοση προς πάσα κατεύθυνση της κατηγορίας περί «ομοφοβίας» ως μέσου άρνησης συμμαχικών δυνατοτήτων με άλλα κινήματα.

Ο Φέργκιουσον για να υποστηρίξει τον κεντρικό ισχυρισμό του παραθέτει στο βιβλίο του τέσσερα κεφάλαια-επιχειρήματα. Στο πρώτο, ανατρέχοντας στα γεγονότα της εξέγερσης του Στόουνγουολ, επιχειρεί να αποκαταστήσει την ιστορική αλήθεια, δείχνοντας πως οι πρωτεργάτ(ρι)ες της εξέγερσης δεν ήταν τα λευκά, μεσοαστικά, γκέι υποκείμενα αλλά μια πλατιά συγκυριακή συμμαχία τρανς και γκέι υποκειμένων, μαύρων λεσβιών και ντραγκ κουίνς που η επίσημη γκέι ιστορία φρόντισε σταδιακά να τις θάψει. Αυτά τα υποκείμενα μάλιστα ήταν δικτυωμένα μεταξύ τους μέσω μιας πολιτικής συμμαχιών που χτιζόταν στις δεκαετίες 1960-1970, βήμα-βήμα, ανάμεσα στο αντιπολεμικό και φεμινιστικό κίνημα, το κίνημα πολιτικών δικαιωμάτων και τους Μαύρους Πάνθηρες κι ούτω καθεξής. Σε κάθε περίπτωση, αυτό το κεφάλαιο έχει και μια ιστορική αξία, καθώς στην Ελλάδα δεν έχουν γραφτεί και πολλά για το Στόουνγουολ.

Ο Φέργκιουσον με όλα αυτά θέλει να μας πει ότι η παράδοση του «πολυδιάστατου κουίρ» υπήρχε ιστορικά και ηττήθηκε σταδιακά μέσω της επίδρασης των συμμαχιών των θεσμικών, λευκών αστών γκέι με την αμερικάνικη κυβέρνηση όσο και δημάρχους σαν τον Τζουλιάνι στη Νέα Υόρκη. Αυτό είναι και το περιεχόμενο του δεύτερου και του τρίτου κεφαλαίου του βιβλίου του Φέργκιουσον. Δείχνει δηλαδή πως το «μονοθεματικό κουίρ» αφενός κατέστη μια αγορά αλλά και κρατική πολιτική για λευκούς, απολίτικους μεσοαστούς γκέι, αφετέρου συνέβαλε στις πολιτικές εξευγενισμού περιοχών της Νέας Υόρκης μέσω της προώθησης της αντίληψης περί «ασφαλών χώρων», εκδιώκοντας από εκείνες τις εθνοτικές μειονότητες, τους μαύρους πληθυσμούς και την εργατική τάξη. Στο δεύτερο κεφάλαιο πιο συγκεκριμένα, ο Φέργκιουσον δείχνει ότι παρόλο που το αμερικάνικο κράτος «ανοίχτηκε» στους ομοφυλόφιλους, εντάσσοντάς τους σε αυτό που θα λέγαμε εδώ εθνικό κορμό, το κέρδος για το ίδιο ήταν ότι απέσπασε τη μαζική υποστήριξή τους. Στο επίπεδο της πόλης, στο τρίτο κεφάλαιο, εξηγείται πως ο δήμαρχος της Νέας Υόρκης Ρούντολφ Τζουλιάνι ανακοινώνοντας «μια εκστρατεία για "ποιότητα ζωής" στην κυριολεξία κατέστρεψε τους δημόσιους κουίρ χώρους σε πολλές περιοχές της πόλης» (122).

Στο τέταρτο και τελευταίο μέρος του βιβλίου του ο Φέργκιουσον εστιάζει στην ομοφοβική βία και τον τρόπο που συζητιέται στις ΗΠΑ με αφορμή τη μαζική σφαγή στο κλαμπ Pulse, στο Ορλάντο, το 2016. Εκεί ο δράστης σκότωσε με αυτόματο όπλο 49 άτομα και τραυμάτισε άλλα 58. Ο τρόπος που συζητήθηκε αυτή η σφαγή στα ΜΜΕ είναι απολύτως ενδεικτικός. Κάποιος Μαρκ Πότοκ τότε, ανώτερο στέλεχος του Southern Poverty Law Center δήλωσε στην εφημερίδα Atlantic ότι «τα ΛΟΑΤ άτομα είναι δυο φορές πιθανότερο να γίνουν στόχος βίαιου εγκλήματος μίσους απ' ότι οι Εβραίοι ή οι Μαύροι». Ο αστήρικτος αυτός ισχυρισμός εμφανίστηκε σύντομα και στους *New York Times*, υπονοώντας – όπως παρατήρησε εύστοχα ο κουίρ θεωρητικός Τζακ Χάλμπερσταμ – ότι τα ΛΟΑΤ άτομα δεν είναι ούτε εβραίοι ούτε μαύροι και ότι σε κάθε περίπτωση οι δολοφόνοι στοχοποιούνε άτομα μονάχα βάσει μιας ταυτότητάς τους (145). Κατά τα άλλα όλο το πολιτικό και μιντιακό σύμπλεγμα των ΗΠΑ ασχολήθηκε με την περαιτέρω διαχείριση (σ.σ. βλέπε διαστρέβλωση) των πραγματικών γεγονότων της σφαγής. Οι περισσότεροι μίλησαν για τη θρησκευτική – μουσουλμανική – ταυτότητα του δράστη και έφτασαν να τη συνδέουν με τον ISIS ή την ομοφοβία που συνεπάγεται η πίστη στο Ισλάμ. Έτσι υπονοούσαν άλλωστε ότι η ομοφοβία στις ΗΠΑ έρχεται απ' έξω και όχι μέσα απ' το αμερικάνικο έθνος. Ή απηύθυναν κλήσεις για ενίσχυση των μέτρων κατά της τρομοκρατίας. Ο Φέργκιουσον αντιθέτως εντάσσει αυτό το βίαιο ξέσπασμα στην καθημερινή βία που αντιμετωπίζουν τα κουίρ υποκείμενα στις ΗΠΑ, ισχυρισμός που υπονομεύει το αφήγημα της προόδου του αμερικάνικου κράτους, της περιβόητης συμπεριληπτικότητάς του και του δήθεν τεράστιου ιδεολογικού χάσματος που χωρίζει τις κοινωνίες της Δύσης απ' αυτές της Ανατολής.

Το βιβλίο συνολικά προσφέρει έναν τρόπο εξήγησης της γκέι ορατότητας μέσω του κράτους και των επιχειρήσεων τα τελευταία 40 χρόνια την ίδια στιγμή που καταστρέφονται οι κουίρ κοινότητες της εργατικής τάξης και των μειονοτήτων. Με αυτή την έννοια, ο Φέργκιουσον γράφει μια κριτική σχετικά με τις πολιτικές της ταυτότητας, δείχνοντας το πώς απορροφήθηκαν σε ένα παιχνίδι μονοθεματικής ορατότητας που γύρευε την επικράτηση των λευκών, μεσοαστών γκέι επί των όσων ήταν πολύ μαύροι, πολύ εργάτες, ή και πολύ «προκλητικοί» για να ανέβουν στο άρμα των κρατικών προνομίων.

Από την άλλη, η ματιά του Φέργκιουσον συναντά κάποια όρια. Ενώ η κριτική στις πολιτικές της ταυτότητας είναι συντριπτική, θα περίμενε κανείς ότι θα επεφύλασσε αντίστοιχη στάση και για τη διαθεματικότητα, που στα δικά μας μάτια δεν είναι παρά η συνέχεια της πολιτικής των ταυτοτήτων, ή μια πιο εκλεπτυσμένη μορφή της. Μια ακόμη σιωπή του βιβλίου είναι επίσης αυτή γύρω από τον διαδεδομένο αμερικάνικο αντισημιτισμό. Θαρρείς μερικές φορές πως το εβραϊκό υποκείμενο, υπεράριθμο στα κινήματα του '60-'70, λογίζεται απ' τον Φέργκιουσον ως κομμάτι της μεσοαστικής, λευκής κουλτούρας, ενώ ούτε η λευκότητά του είναι πραγματική με βάση τα αμερικάνικα δεδομένα ούτε προφανώς η μεσοαστική του θέση δεδομένη. Μια άλλη περίεργη σιωπή, τέλος, είναι ότι από το βιβλίο του Φέργκιουσον απουσιάζει κάθε αναφορά στο τι συνέβη στις δεκαετίες '80-'90 σε σχέση με την άρθρωση ενός μέινστριμ, λευκού, μεσοαστικού ρεύματος μέσα στις ομάδες για το AIDS, καθώς και τα σχετικά νταλαβέρια αμερικάνικου κράτους, γιατρών-ειδικών (όπως ο Φαούτσι) και «ακτιβιστών».

Αλλά το κυρίαρχο πρόβλημα του βιβλίου συνιστά η ακραιφνής πίστη του συγγραφέα στο θεωρητικό εργαλείο της διαθεματικότητας. Με βάση αυτή τη ματιά – και τελείως αντιφατικά σε σχέση με άλλα που λέγονται σε αυτό το βιβλίο – κάθε «ταυτότητα» είναι α πριόρι κλειστή και βασίζεται στις καλές προθέσεις των όσων την φέρουν για να συμμαχήσουν με τις άλλες α πριόρι κλειστές ταυτότητες. Ουσιαστικά, η διαθεματικότητα είναι οι δυνητικές συμμαχίες μεταξύ των διαφορετικών, κλειστών, ουσιοκρατικών ταυτοτήτων· η κλειστότητα όμως των οποίων ορθώς αμφισβητείται ορισμένες φορές στο βιβλίο απ' τον Φέργκιουσαν, όταν για παράδειγμα ο συγγραφέας γράφει ότι κανείς ποτέ δεν φέρει μόνο μία ταυτότητα ή αντιλαμβάνεται τον εαυτό του «μονοθεματικά».

Η «μονοθεματική» ή «πολυθεματική» θέαση είναι προφανώς μέρος μιας πολιτικής. Σ' αυτό το πλαίσιο θεωρούμε ότι ο Φέρ-

γκιουσον θα έπρεπε να εντάξει την παρακμή του «πολυθεματικού κουίρ» στην ιστορική συγκυρία του περάσματος απ' τη δεκαετία του 1970 σε αυτή του 1990, στα υλικά προνόμια που έλαβαν οι θεσμικοί, αστοί γκέι αλλά και τα πολλά προβλήματα που είχαν πρακτικά και θεωρητικά τα μέλη των τότε κινημάτων να ξεπεράσουν τα εμπόδια που τους έβαζε η ταυτοτική πολιτική, έστω και στη διαθεματική της μορφή. Με άλλα λόγια, μακριά απ' το να είναι ένα θέμα ***καλών*** προθέσεων και ***κακών*** λευκών, μεσοαστών γκέι, αυτό που συνέβη τελικά είναι ότι η κατάρρευση των όποιων (προβληματικών πάντα εν μέρει) «συμμαχιών» αποτέλεσε σχεδόν φυσική συνέπεια της ανάπτυξης του ταυτοτικού λόγου. Πολύ λογικό βέβαια, μιας και αυτές οι «ταυτότητες» δεν αποτέλεσαν ποτέ οργανωμένες πολιτικές δυνάμεις, δηλαδή «κόμματα», προκειμένου να «συμμαχήσουν», αλλά στην πραγματικότητα διαταξικές και διαφυλετικές κατηγορίες.

Γι' αυτό εξάλλου το μόνο απ' τα αναφερόμενα κινήματα στο βιβλίο του Φέργκιουσον, το οποίο μπορούσε να κάνει πραγματικές συμμαχίες ήταν «το Κόμμα των Μαύρων Πανθήρων». Πολύ πριν «συμμαχήσουν» οι ταυτότητες, θα έπρεπε να πούνε μεταξύ τους σε ποια βάση συναντιούνται, ποιος χωράει και ποιος δεν χωράει σε αυτές και ποιο είναι το σημείο σύνδεσης με τις άλλες ταυτότητες. Όσο για εμάς, θεωρούμε βέβαια ότι αυτό το σημείο εισόδου στην πολιτική είναι μόνο η πολιτικοποίηση και όχι η ταυτότητα η ίδια. Δεδομένης δε της αποτυχίας της διαθεματικότητας ως πολιτικής συμμαχιών στη δεκαετία του 1970, η πραγματικότητα δεν θα έπρεπε να ερμηνεύεται μονάχα βάσει (ταυτοτικών) εμπειριών, αλλά κεντρικά μέσω της ανάλυσης των (κυρίως εθνικών) στρατηγικών που αναπτύσσουν οι κυρίαρχοι αρμοί οργάνωσης της σύγχρονης ζωής, βασικά το κράτος, δευτερευόντως το κεφάλαιο – στο μέτρο που μπορούν να ιδωθούν ξεχωριστά.

Το κράτος ή πιο σωστά ***η αντίθεση στο κράτος*** είναι το σημείο εισόδου στη ριζοσπαστική πολιτική και όχι οι συμμαχίες καλών προθέσεων, οι καλές ιδέες κάποιων προσωπικοτήτων ή η πολιτική συνεύρεση ταυτοτήτων, τις οποίες εξάλλου ούτε εμείς οι ίδιες/οι δεν θέλουμε να φέρουμε σαν στάμπες πάνω μας, αλλά υποτίθεται θέλουμε να τις ξεπεράσουμε, μιας και φέρουμε βαρέως τα στίγματα τους στην καθημερινότητά μας, τον ψυχισμό μας, τις σχέσεις μας σχεδόν με τους πάντες.

Το κράτος είναι που οργανώνει τις πολιτικές του εναντίον μας και ο καπιταλισμός είναι το σύγχρονο κοινωνικό-οικονομικό σύστημα στο οποίο ζούμε. Αυτοί οργανώνουν τους λόγους ερμηνείας της πραγματικότητας (περί ομοφοβίας όπως έγινε με το περιοδικό *Advocate* που επισημαίνει ο Φέργκιουσον), αυτοί οργανώνουν το μισός αλλά και τις πολιτικές ενάντια στο μίσος ταυτόχρονα (μέσω των ακροδεξιών τους και του μιλιταρισμού τους, της προώθησης της οικογένειας ως του ύψιστου κυττάρου της κοινωνίας, των επιλεκτικών νόμων τους, των πλήθιων ΜΜΕ τους και των μεροληπτικών, διορισμένων δικαστών τους). Καμία ταυτότητα δεν υπάρχει εδώ, καθώς το καθεστώς όπως σωστά δείχνει ο Φέργκιουσον έχει φροντίσει να στελεχωθεί με μέλη απ' όλη την κοινωνία και βολικά άλλοθι. Το μόνο που υπάρχει είναι η οργάνωση της καταπίεσής μας, η οργάνωση της ηλιθιότητάς μας – δηλαδή της πλήρους και αδιάκοπης σύγχυσης – και τέλος η οργάνωση ακόμα και της «αντίστασής» μας.

Ενώ η καταπίεση οργανώνεται μεθοδικά εδώ και δεκαετίες, εδώ και αιώνες χωρίς καμία διαφοροποίηση, προς πλήρη μη-εξυπηρέτηση των συμφερόντων μας επιμένουμε να λέμε ότι ο «Κούλης» είναι χειρότερος απ' τον Τσίπρα και ο Τραμπ χειρότερος απ' τον Μπάιντεν. Συνεπώς εδώ φαίνεται ότι πάνω απ' όλες τις ταυτότητες που υποτίθεται μας εκφράζουν και στις οποίες ανήκουμε, σημαντικότερη αναδεικνύεται η ταυτότητα του αριστερού (προβάτου των Δημοκρατικών στις ΗΠΑ ή του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα), η οποία όμως είναι και η σημαντικότερη, μιας και σου δίνει πλαίσιο συζήτησης, πολιτικά εργαλεία, πολιτικές ιδέες, έτοιμες ερμηνείες του κόσμου και ακόμη μια άποψη για το τι αποτελεί και τι δεν αποτελεί σημαντικό γεγονός.

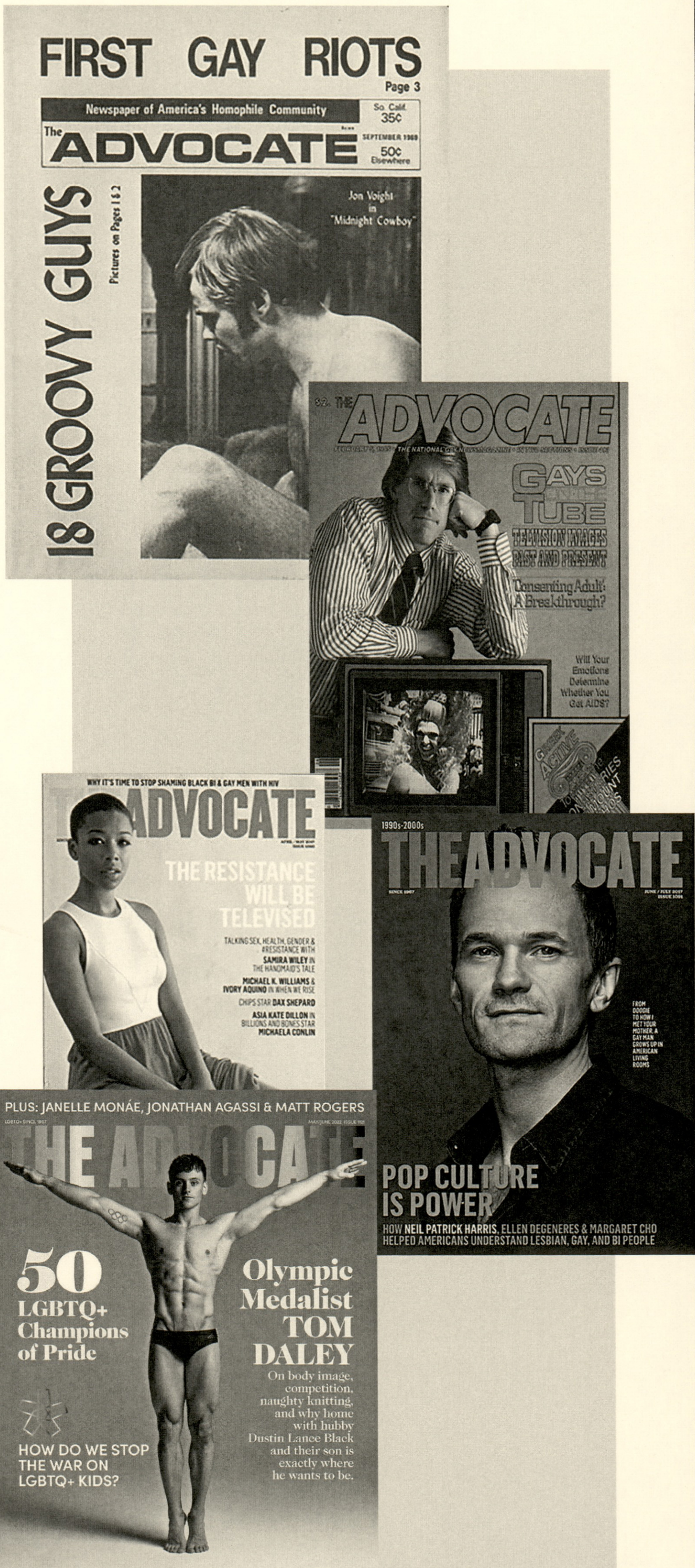
Συνεπώς, στην τελική, δεν μας λείπει μια πολιτική συμμαχιών, αλλά μια αντίληψη για την πολιτική. Δική μας γνώμη είναι ότι όλα ετούτα μπορούν να αλλάξουν μόνο αν είμαστε μόνιμα, με απόλυτο και μονομερή τρόπο, αταλάντευτα απέναντι στο κράτος και τις πολιτικές του – και γνωρίζοντας ότι η συντριπτική πλειοψηφία των όσων ακούγονται στον δημόσιο λόγο είναι ακίνδυνα για το σημερινό καθεστώς: από τα διλήμματα που μας θέτουν οι βουλευτές μέχρι τις πολιτικές πρωτοβουλίες των υποτίθεται ριζοσπαστών, από την αργκό των ειδικών, των επιστημόνων, των αστών διανοουμένων τύπου Τζούντιθ Μπάτλερ μέχρι την κινηματική νεο-γλώσσα την οποία αν δεν ξέρεις, δεν μπορείς να μπεις στα κάστρα των ευλογημένων απ' το φως της ριζοσπαστικότητας.

**Κάτι πολύ παρόμοια προβλήματα
με την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας**

Όπως είπαμε στην αρχή, ένα ακόμη βιβλίο που πρόσφατα βγήκε στα ελληνικά και είναι αρκετά διαφωτιστικό σε συνδυασμό με αυτό του Φέργκιουσον είναι η *Σεξουαλικότητα στην Ευρώπη τον 20ό αιώνα*, της Ντάγκμαρ Χέρτζογκ (Gutenberg, 2022). Ενώ ο Φέργκιουσον εξηγεί τη σημερινή γκέι ορατότητα και τον τρόπο που λειτουργεί αντιδραστικά στο σήμερα, πιάνοντας ένα νήμα απ' τις ιδεολογικές και πολιτικές διαμάχες που εντοπίζονται στη μακρινή δεκαετία του 1970, η Χέρτζογκ με έναν τρόπο κάνει την ίδια δουλειά στην περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, πιάνοντας το παράδειγμα των Ναζί. Βασική θέση της είναι, όπως σημειώνει η Έφη Αβδελά στον πρόλογο, ότι ο φασισμός και ο ναζισμός υπήρξαν μεν καταστροφικοί για τμήματα του πληθυσμού που θεωρούσαν «πρόβλημα» (Εβραίοι, ομορφυλόφιλοι, Σίντι και Ρομά, κομμουνιστές, σλάβοι κ.α.), ωστόσο δεν δίστασαν να προωθήσουν μια σειρά σεξουαλικών ελευθεριών για τους πληθυσμούς τους οποίους ήθελαν να προσεταιριστούν ιδεολογικά (σελ. 16). Ακόμη και σε σχέση με την ομοφυλοφιλία, είναι γνωστό ότι ο αρχηγός των S.A. (Ταγμάτων Εφόδου) του ναζιστικού κόμματος ήταν ανοιχτά ομοφυλόφιλος και οι ναζί υιοθέτησαν μια διττή πολιτική απέναντι στους ομοφυλόφιλους. Ενώ ένα μέρος τους κλείστηκε σε στρατόπεδα συγκέντρωσης και εξοντώθηκε, φορώντας το μωβ αστέρι στο πέτο, αρκετοί ήταν οι ομοφυλόφιλοι που στελέχωσαν το χιτλερικό καθεστώς και το στράτευμά του, όπως έχει δείξει πρόσφατα ο Μποάζ Νόιμαν. [3]

Το βιβλίο της Χέρτζογκ είναι όμως χρήσιμο και για έναν ακόμη λόγο. Μας προσφέρει μια σύντομη επισκόπηση της καταδίωξης των ομοφυλόφιλων και της αποποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας. Μολονότι η Χέρτζογκ ισχυρίζεται βασικά σε αυτό το βιβλίο ότι η ιστορία της σεξουαλικότητας δεν είναι μια γραμμική ιστορία προς την πρόοδο, σ' αυτά τα κεφάλαια πάντως το βιβλίο της γίνεται πιο αδύναμο και κοιτώντας το από μακριά, είναι αυτή ακριβώς η γραμμική πορεία προς την πρόοδο που αναδεικνύεται. Στο μέρος του βιβλίου περί «καταδίωξης των ομορφυλόφιλων» (σελ. 186-192) η Χέρτζογκ δείχνει τις μεταπολεμικές συνέχειες της νομοθεσίας για τους γκέι.

Η Γαλλία για παράδειγμα που διατήρησε μεταπολεμικά τις αυστηρές ναζιστικές νομοθεσίες του καθεστώτος Βισύ για τους ομοφυλόφιλους, αν και τυπικά η ομοφυλοφιλία δεν ήταν παράνομη. Η

Ολλανδία, που επίσης κράτησε το ναζιστικό νόμο για την ομοφυλοφιλία μεταπολεμικά, φτάνοντας να παρακολουθεί σταθερά το 1% του συνολικού ανδρικού πληθυσμού, άνω των 16 ετών, θεωρώντας τους ύποπτους για ομοφυλοφιλία. Η Γερμανία, στην οποία η πρώτη σημαντική δικαστική υπόθεση της μεταπολεμικής της εποχής είχε να κάνει με «μια μαζική και δικαστική κινητοποίηση στη Φρανκφούρτη, που οδήγησε σε 700 ανακρίσεις και 140 δικαστικές διώξεις, πολλές από τις οποίες βασίζονταν στη καταγγελία ενός νεαρού εκδιδόμενου άνδρα. Η υπόθεση αυτή έληξε με πολυάριθμες καταδίκες σε φυλάκιση και τουλάχιστον έξι αυτοκτονίες!

Μετά απ' αυτή την πρώιμη μεταπολεμική περίοδο, στο βιβλίο της Χέρτζογκ, έρχεται η εποχή των «μεταρρυθμίσεων». Σε όλες τις παραπάνω χώρες, σε ένα πλαίσιο εθνικής συμφιλίωσης, συγκρότησης ενός νέου εθνικού κορμού και επίλυσης των διαφορών, η οποία προϋπέθετε την ανάδυση θεσμικών γκέι οργανώσεων και πλατιά συνεργασία με τους «ειδικούς» γιατρούς, ψυχιάτρους, νομικούς και ιερείς (!) αρχίζει να επικρατεί δήθεν το φιλελεύθερο πνεύμα. Στην Ολλανδία κάποιοι ομοφυλόφιλοι αστοί έφτιαξαν μια οργάνωση που είχε στενή συνεργασία με την κρατική επιτροπή για τον εντοπισμό της πορνογραφίας ώστε να μπορεί να βγαίνει το περιοδικό τους (*Levensrecht*, Δικαίωμα στη Ζωή). Είναι πάνω-κάτω η ίδια ιστορία με αυτήν που αφηγείται ο Ferguson για το μέινστριμ gay περιοδικό *Advocate* στην Καλιφόρνια, που έπειτα έγινε παναμερικάνικης εμβέλειας. Στη Βρετανία φτιάχτηκε μια επιτροπή με αντίστοιχους ειδικούς ώστε να κρίνει αν πρέπει να αλλάξει η νομοθεσία που ποινικοποιούσε την ομοφυλοφιλία.

Στη Γερμανία εμφανίστηκε το 1962 ένας τόμος-σταθμός (με τον τίτλο *Σεξουαλικότητα και Έγκλημα*) για την κριτική της νομοθεσίας για την ομοφυλοφιλία γραμμένος τόσο από εβραίους συγγραφείς, της κριτικής θεωρίας αλλά και της νομικής, όσο και πρώην ναζί ειδικούς, γιατρούς και νομικούς που είχαν δήθεν απαρνηθεί το ναζισμό. Όλοι μαζί οι πρωτεργάτες του τόμου ασκούσαν δριμεία κριτική στο μεταπολεμικό νομικό καθεστώς της Γερμανίας σε σχέση με τα ζητήματα σεξουαλικότητας, με αφορμή το προσχέδιο του Ποινικού Κώδικα που είχε κατατεθεί στη γερμανική βουλή. Η υποτιθέμενη σεξουαλική απελευθέρωση είχε οπαδούς τόσο στους θεσμούς όσο και στους αντιθεσμικούς. Στους συγγραφείς του τόμου ανήκε ο πρώην συνεργάτης των ναζί Χανς Χάρμσεν, επικεφαλής της οργάνωσης για τον οικογενειακό προγραμματισμό *Pro Familia*, αλλά και ο Χανς Γκίζε, πρώην ναζί ομοφυλόφιλος, ή ο Χανς Μπούργκερ-Πριντς που επί ναζισμού προωθούσε θεωρίες κατά των ομοφυλόφιλων (σελ. 201). Όλοι αυτοί είχαν εξοικειωθεί βέβαια πλέον με τη μεταπολεμική «αντιναζιστική» πολιτική ζωή και μπορούσαν να αλλάξουν γνώμη πολύ εύκολα ή να «προσαρμόσουν» αυτά που λέγανε προπολεμικά. Η δημοσίευση αυτού του τόμου το 1962 έπαιξε σημαντικό ρόλο στην κριτική του προσχέδιου για τον ποινικό κώδικα ο οποίος θεωρήθηκε απαράδεκτα «συντηρητικός». Τόσο στη Γαλλία και την Ιταλία όσο και στη Βρετανία μεταπολεμικά εκκίνησαν εκστρατείες ηθικού πανικού ενάντια στην ορατότητα της πορνείας και της ομοφυλοφιλίας στον δημόσιο χώρο, οι οποίες θεωρήθηκε ότι έπλητταν το οικιακό συζυγικό ιδεώδες της κάθε χώρας. Έτσι, μολονότι τάχα συνέβαινε *πρόοδος* και η ομοφυλοφιλία σαν σεξουαλική πρακτική αποποινικοποιούταν εν όλω ή εν μέρει σε κάθε μία απ' αυτές τις χώρες, στην πραγματικότητα χτυπιόνταν η ομοφυλοφιλία και η πορνεία της εργατικής τάξης. Η τελευταία πιεζόταν να δουλεύει και να εκφράζει τη σεξουαλικότητά της σε γκέτο και όχι στον ανοιχτό δημόσιο χώρο.

Όπως θα υποστηρίξει το παρόν έντυπο, το ίδιο συνέβη και στη μεταπολεμική Ελλάδα. Έτσι, οι νόμοι αποποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας πανευρωπαϊκά θα έπρεπε κατά τη γνώμη μας, αντί να θεωρηθούν ως κάποιου είδους πρόοδος, να γίνουν αντιληπτοί ως

Μια ιστορία που λέγεται μέσα από την ιστορία ενός περιοδικού, ειδικά αν αυτό φτιάχνεται το 1968 και υπάρχει ακόμη και σήμερα, είναι αρκετά διασκεδαστική - εδώ εμείς το κάναμε με την ιστορία του 151 που μετράει μόλις 26 τεύχη!

Εδώ βλέπετε εξώφυλλα του αμερικάνικου γκέι περιοδικού *Advocate*, το 3ο τεύχος του 1969 αφιερωμένο στα gay riots (!), το τεύχος του 1985 που ο αστός γκέι άνδρας προβληματίζεται πάνω σε μια τηλεόραση που απεικονίζει μια queen, τα δύο εξώφυλλα του 2017 που έχουν πλέον χωρίς κανένα κόμπλεξ αγκαλιάσει την πολιτιστική βιομηχανία (the resistance will be televised και pop culture is power λένε) και το εξώφυλλο του 2022 που θα το ζήλευε κι η νεολαία Χίτλερ.

ταξικοί κόφτες, ξεδιάλεγμα των ομοφυλόφιλων της εργατικής και της αστικής τάξης, όξυνση της μεταπολεμικής ταξικής επίθεσης των εθνικών κρατών. Βέβαια, όπως έδειξε ο Φέργκιουσον – και δείχνει λιγότερο η Χέρτζογκ – δεν υπήρξαν μόνο αστικές δυνάμεις στον αγώνα για την αναγνώριση της ομοφυλόφιλης επιθυμίας. Το *Ομοφυλοφιλικό Μέτωπο για την Επαναστατική Δράση*, στη Γαλλία, διακίνησε στα ΜΜΕ στη δεκαετία του 1970 μια ανακοίνωση που έλεγε: «Έχουμε μπουχτίσει να παρουσιάζεται η ομοφυλοφιλία σαν οδυνηρό πρόβλημα!». Δεν ήταν η μόνη τέτοια δράση στη Γαλλία και αλλού. Ωστόσο, αυτές οι δράσεις υπήρξαν με έναν τρόπο μειοψηφικές. Όπως παραδέχεται η Χέρτζογκ μέσα στο βιβλίο της – μολονότι δεν δίνει σε αυτά τα συμπεράσματα κεντρική αξία – ήταν «οι ταχύτατα μεταβαλλόμενες αντιλήψεις για την ετεροφυλοφιλία που δημιουργούσαν το έδαφος που έδινε τη δυνατότητα να αναθεωρηθούν οι αντιλήψεις για την ομοφυλοφιλία» (σελ. 262).

Μολονότι αυτή είναι μια άποψη που βλέπει κυρίως τα πράγματα από τα πάνω, με τη ματιά του κράτους, είναι σε αυτήν ακριβώς την άποψη που συντείνει η λίγες σελίδες μετά, παραδοχή της Χέρτζογκ ότι στη Γαλλία «μόλις είχε συντελεστεί επιτέλους η πλήρης αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας το 1981, έσβησε απότομα η ευκαιρία να γιορταστούν πανηγυρικά οι νέες ελευθερίες. Τούς πρώτους μήνες του 1982, "δεν πέρασε ούτε μία εβδομάδα που να μην αποκαλύπτονται με εντυπωσιακούς πηχυαίους τίτλους στα έντυπα ευρείας κυκλοφορίας ειδήσεις για μια ασθένεια που μάστιζε τους καημένους τους ομοφυλόφιλους. Ήταν πιο θανατηφόρα από την πανούκλα κι από τη γάγγραινα μαζί"».

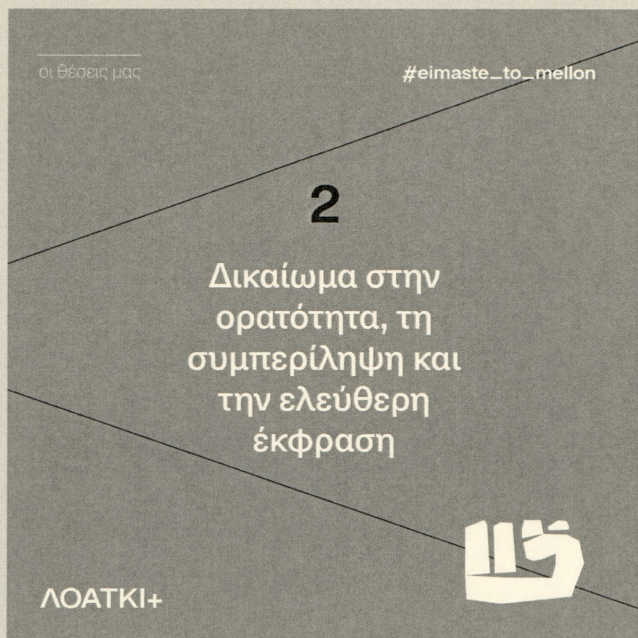
Δεν ξέρουμε αν η ειρωνεία για τους «καημένους ομοφυλόφιλους» ενσωματώνει κάποια αδήλωτη καχυποψία της Χέρτζογκ για την εμφάνιση της εκστρατείας κατά του AIDS, ή τη νέα εκστρατεία κατά των ομοφυλόφιλων, αμέσως μόλις κερδήθηκε η αποποινικοποίηση. Η αλήθεια είναι ότι στο βιβλίο της δεν υπάρχει σχεδόν ούτε μια αράδα κριτικής για την ιατρική καταστολή της ομοφυλοφιλίας. Σαν δρώντες της καταστολής αυτής υπάρχει η κρατική αυθαιρεσία και οι κοινωνικές αντιλήψεις, συντηρητικές και υποκριτικές. Ωστόσο το γεγονός ότι το AIDS, ως διαμεσολαβημένο πρόβλημα μέσα από λόγους «ειδικών», στάθηκε ως η νέα αφορμή για την καταστολή της ομοφυλοφιλίας είναι αναμφισβήτητο.

Σούμα

Στον πρόλογο αυτού του κειμένου μιλήσαμε για προβλήματα με την πολιτική της ταυτότητας που διαπιστώνει κανείς/καμιά σήμερα με νέους τρόπους και νέα εργαλεία, τόσο εμπειρικά όσο και αναλυτικά. Μας τροφοδοτεί η καθημερινότητα μεν αλλά οι σχετικοί προβληματισμοί όλο και πυκνώνουν κατά την τελευταία πενταετία. Την ώρα που τα κράτη πλακώνονται – βάζοντας μέσα στις ιδεολογικές τους διαμάχες και το ζήτημα της έμφυλης ταυτότητας, συνηθέστερα βέβαια με τη μορφή του εγκλήματος και της αντεγκληματικής πολιτικής (παλιά τους τέχνη κόσκινο!) – γεννιέται μια όλο και μεγαλύτερη ανάγκη για μια πιο συνθετική ιστορία, πιο ακριβή ανάλυση, πιο ριζοσπαστική πολιτική.

Τα δύο παραπάνω βιβλία μέσω των όσων μας λένε ή δεν μας λένε, μας βοηθάνε να ρίξουμε μια ματιά στην ιστορία απ' αυτή τη σκοπιά. Οι οπτικές των συγγραφέων που παρουσιάσαμε πάσχουν συχνά, όπως δείξαμε, από αυτό που επικαλούνται ότι αντιμάχονται. Το κείμενο του Φέργκιουσον ενάντια στην μονοθεματική της ταυτότητας, προσφεύγει σε μια πολυθεματική πολιτική της ταυτότητας. Η Χέρτζογκ που υποτίθεται μάχεται το αφήγημα της γραμμικής προόδου, τελικά καταλήγει να απεικονίζει μια τέτοια.

Ωστόσο τα παραπάνω κείμενα μας είναι πολλαπλά χρήσιμα με την έννοια ότι περιγράφουν οικεία κακά, απ' τα οποία έχουμε μπουχτίσει την τελευταία δεκαετία και στην Ελλάδα:

Εικόνες για το ίντερνετ που κυκλοφορούν απ' τα επικοινωνιακά επιτελεία της δεξιάς και της αριστεράς. Η πάνω φωτό του ΣΥΡΙΖΑ, πιο φτωχή αλλά μοστράρει απλόχερα τη δεύτερη θέση του κόμματος με όλες τις κουλ σύγχρονες λέξεις: *ορατότητα* και *συμπερίληψη*.

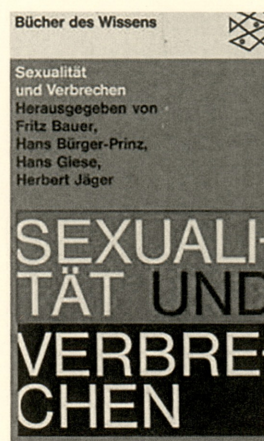
Στην κάτω φωτό η *ασφάλεια* μπαίνει πρώτη στο σύνθημα (safe sex, #μένουμε ασφαλείς, ασφαλής οδήγηση, ασφαλείς από εγκλήματα... πολλοί οι συνειρμοί!), καθότι πιο φιλική λέξη στην ντόπια δεξιά, και η υπόλοιπη ρητορική ακούγεται λιγάκι πιο ντεμοντέ. Ωστόσο ο πρωθυπουργός φρόντισε να μοστράρει τη μούρη του με μάσκα - η ασφάλεια, που λέγαμε - σε μια συνάντηση μαζί με τον επίσης μασκοφορεμένο πρόεδρο του νέου εθνικού σχεδίου για τα ΛΟΑΤΚΙ+, τον δικαστή, καθηγητή νομικής και πρώην πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Λίνου-Αλέξανδρου Σισιλιάνου. Φαίνεται ότι όπως συνέβη και στο Αμέρικα με το *Advocate* (ο Συνήγορος), έτσι και εδώ, το μπάσιμο των γκει (μεσο- και μεγαλοαστών) στην κρατική πολιτική στρώνεται μέσα από τα επαγγέλματα τα σχετικά με τη νομική!

α) έναν ορατό ομοεθνικισμό και μια αιτηματολογία δικαιωματισμού που δεν έχει ορίζοντα και κατεύθυνση,
β) μια συμπερίληψη στο έθνος που δεν χωράει τους πιο φτωχούς, τους πιο σκουρόχρωμους, τους πιο «προκλητικούς», μια συμπεριληπτικότητα μιας κοινωνίας που προετοιμάζεται για πόλεμο,
γ) την εργαλειοποίηση των ταυτοτήτων για όφελος ίδιο ή της κάθε κλίκας,
δ) την άνθιση των οργανωτικών δομών που στηρίζονται σε αρχηγούς και μεγαλο-περσόνες,
ε) το περιβόντο και απέθαντο αφήγημα της προόδου, πλάι-πλάι με το αφήγημα των κρατικών αυθαιρεσιών και της συντηρητικής κοινωνίας, μαζί με τους γιατρούς τους και τους ειδικούς τους, που είναι πάντα έτοιμοι να μας διαχειριστούν με «ειδικό» τρόπο,
και πάει λέγοντας...

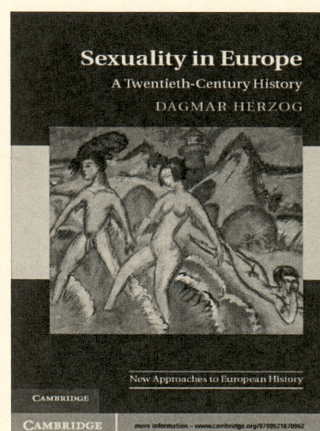
Κοινός παρανομαστής των κειμένων θεωρούμε ότι είναι η κατάκτηση της περιβόητης ορατότητας στα χρόνια του τέλους του Ψυχρού Πολέμου. Θα θέλαμε και έναν ειδικό της εικόνας μήπως εδώ όταν η συζήτηση προσανατολίζεται στην ορατότητα; Ο Τζον Μπέργκερ έγραφε ότι «κάθε εικόνα ενσωματώνει έναν τρόπο θέασης. Ακόμα και μια φωτογραφία. Διότι οι φωτογραφίες δεν αποτελούν, όπως υποθέτουμε συχνά, μια μηχανική καταγραφή. Κάθε φορά που κοιτάζουμε μια φωτογραφία, έχουμε συνείδηση, όσο αμυδρή κι αν είναι, του φωτογράφου που έχει επιλέξει αυτή τη θέαση από ένα άπειρο άλλων πιθανών θεάσεων». [4]

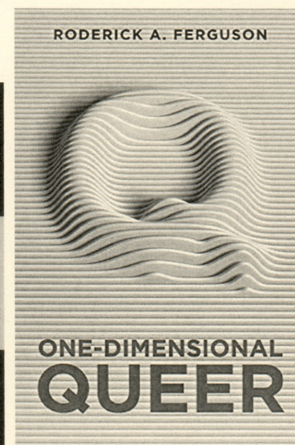
Τα ίδια ερωτήματα τουλάχιστον δεν θα μπορούσαμε να θέσουμε για την ορατότητα; Ποιος βλέπει; Ποιον βλέπει; Πού; Ποιος οργανώνει το βλέμμα και τη θέαση; Κάθε φορά που «κοιτάζουμε» την ορατότητα, έχουμε συνείδηση, αμυδρή έστω αυτού που έχει επιλέξει αυτή τη θέαση από ένα άπειρο άλλων θεάσεων; Το αφήγημα της προόδου ισχυρίζεται ότι ένα τρανς μοντέλο στο GNTM θα σώσει τα πουστράκια της εργατικής τάξης και ο Αντετοκούμπο τον κόσμο κάτω απ' την Πατησίων και την Αχαρνών. Είμαστε εξαιρετικά καχύποπτοι με βάση τις εμπειρίες μας και την ανάλυσή μας για αυτό τον κόσμο. Δεν ξέρουμε αν αυτό είναι η ορατότητα, αλλά σίγουρα είναι μια οργάνωση του βλέμματος όλων μας!

Είμαστε κάτι χειρότερο από καχύποπτοι. Ο Μισέλ Φουκώ έγραψε τον γνωστό πρώτο τόμο για τη σεξουαλικότητα για να ισχυριστεί ότι πρέπει να εγκαταλείψουμε την ιδέα της ιστορίας της σεξουαλικότητας ως μιας μονοδιάστατης άσκησης καταστολής. [5] Στην πραγματικότητα, έγραφε ο Leo Bersani [6] αλλά και ο ίδιος ο Φουκώ, ο καπιταλιστικός κόσμος στην αυγή του – η εξουσία, όπως έλεγαν αορίστως οι συγγραφείς – δεν γύρευε να καταπιέζει απλώς αυθόρμητες σεξουαλικότητες αλλά να τις πολλαπλασιάζει, να τις ταξινομεί, να τις κατατάσσει ηθικά, να εφαρμόζει πάνω τους έναν καταμερισμό εργασίας, να επιδοκιμάζει, να περιθωριοποιεί, να απομονώνει, να θεραπεύει, να τιμωρεί. Αυτή η ιδέα της εξουσίας επηρεάζει αν μη τι άλλο και αυτήν της αντίστασης, η οποία είναι μπολιασμένη σήμερα με τα οικεία κακά που μας υπενθυμίζουν τα παραπάνω κείμενα για τα παρελθόντα κινήματα. Έστω και αν δεν μπορούμε να απαντήσουμε σε όλα τα ερωτήματα που μας τίθενται. Έστω και αν έχουμε και άλλα ερωτήματα να μας περιμένουν. Είναι καλό να συνειδητοποιούμε τις παραπάνω ελλείψεις μας, μεταξύ άλλων και αυτές των πολιτικών μας προγόνων και προγονισσών.

Ο τόμος-σταθμός του 1962, *Σεξουαλικότητα και Έγκλημα*. Από κάτω τα εξώφυλλα των δύο βιβλίων που παρουσιάζουμε σ' αυτό το κείμενο.

Υποσημειώσεις

[1] Για τη συσχέτιση της πολιτικής της πανδημίας και #metoo βλέπε και το κείμενο στο προηγούμενο *151* #25, «Ας περιμένουν οι γυναίκες... κράτος, μπάτσους και ΜΚΟ» (Καλοκαίρι 2022), ή τα αντίστοιχα «Αν είναι να μας σώσει το κράτος, σωθήκαμε: η ενασχόληση του κράτους με την έμφυλη βία σε καιρούς κρίσης», *Μυγάδα* #28 (Χειμώνας-Άνοιξη 2022) και ... *antifa*.
[2] Ρόντερικ Φέργκιουσον, *Το μονοδιάστατο κουίρ*, επιμ. Αλεξάνδρα Χαλκιά, μτφ: Β. Λέκκα, Ε.Α.Π., 2022.
[3] Κάποια απ' τα πορίσματα του Νόιμαν καταγράφονται και σε μια μεταφρασμένη στα ελληνικά συνέντευξη-κείμενό του. Βλέπε Νόιμαν Μπόαζ, «Οι Ναζί έδειξαν ανεκτικότητα απέναντι στους Gay. Έπειτα τα πάντα άλλαξαν», *Haaretz*, 24.1.2019.
[4] Τζον Μπέργκερ, *Η εικόνα και το βλέμμα*, Μεταίχμιο, 2022, σελ. 12
[5] Μισέλ Φουκώ, *Η Ιστορία της Σεξουαλικότητας*, Α' τομ., Πλέθρον, 2011, σελ. 17-22.
[6] Παρατίθεται στο Bryan Palmer, *Κουλτούρες της Νύχτας*, Σαββάλας, 2006, σελ. 424.

“

Η λεκάνη μου πετρέλαιο δεν έχει
Η μεσόγειος δεν έχει νερό
Η μπανιέρα μου θα είναι ότι πρέπει
Θα ‘μαι πλούσιος μ’ ελάχιστα θαρρώ
Δυο δυο στη μπανιέρα δυο δυο
Δυο δυο στη μπανιέρα δυο δυο ”

* Η “μπανιέρα” του Βαγγέλη Γερμανού κυκλοφόρησε 40 χρόνια πριν, το μακρινό 1981. Για κάποιο λόγο στην Ελλάδα του 1990 και του 2000 το συγκεκριμένο τραγούδι είχε καταχωρηθεί στο συλλογικό ασυνείδητο (μαζί και το δικό μας) ως ένα αγαπησιάρικο τραγούδι. Κάθε εποχή ερμηνεύει βέβαια τα πράγματα με βάση το παρόν της. Να όμως που ακούγοντας ξανά τους στίχους σήμερα, αναδύεται το τέρας της πετρελαϊκής/ενεργειακής κρίσης του 1973 και του 1979, τότε που το αγγλικό κράτος είχε ζητήσει απ’ τους υπηκόους του να μην καίνε πολύ θερμοσίφωνα και έμπαιναν δυο-δυο για μπάνιο. Να που σκάβοντας στο πολιτισμικό παρελθόν του τότε, το πράμα μοιάζει με τις σημερινές γελοιότητες της *Καθημερινής* και τις απειλές του κράτους για την πάρτη μας